

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ESKİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

HİTİT BÜYÜ RİTÜELLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Sebahat ÇEPEL

Danışman
Doç. Dr. Esmâ REYHAN

Ankara-2011

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ESKİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI**

HİTİT BÜYÜ RİTÜELLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Sebahat ÇEPEL**

**Danışman
Doç. Dr. Esmâ REYHAN**

Ankara-2011

ONAY

Sebahat ÇEPEL tarafından hazırlanan “Hitit Büyü Ritüelleri” başlıklı çalışma, 10.10.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliğiyle başarılı bulunarak Jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı/ Eskiçağ Bilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İlhami DURMUŞ (Başkan)

:

Prof.Dr. Turgut YİĞİT

:

Doç.Dr. Esmâ REYHAN

:

ÖNSÖZ

Hitit çivi yazılı arşivlerde ele geçen metinlerden anlaşıldığı üzere Hititler yaşamlarının hemen her evresinde büyüye başvurmuşlardır. Bu da büyüün Hitit sosyo-kültürel ve siyasi yaşamında ne kadar önemli olduğunu ortaya koyması bakımından önemlidir.

Hititlerin büyüye neden bu kadar önem verdiklerini anlayabilmek ve yaptıkları büyülerin en azından bir kısmını inceleme şansını yakalayabilmek için bu konuyu seçtim. Bu konuyu seçmemde beni cesaretlendiren ve çalışmalarım sırasında her hususta ilgi ve desteğini esirgemeyen değerli Hocam Doç. Dr. Esmâ REYHAN'a derin teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Ayrıca maddi manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili babam Fazlı ÇEPEL'e ve annem Hacer ÇEPEL'e ayrı ayrı sonsuz teşekkür ederim.

Ankara 2011

Sebahat ÇEPEL

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR LİSTESİ	iv
TRANSKRİPSİYON VE DİĞER YERLERDE KULLANILAN İŞARETLER ..	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

RİTÜEL, BÜYÜ, DİN VE TIP

1.1. Ritüel Nedir?.....	4
1.2.Büyü Nedir?.....	7
1.3.Büyü İle Din Arasındaki İlişki	9
1.4.Büyü İle Tıp Arasındaki İlişki	15

İKİNCİ BÖLÜM

HİTİTLERDE BÜYÜ RİTÜELLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

2.1. Hititlerde Büyünün Yapıldığı Durumlar	20
2.2. Büyü Ritüellerini Yapan kişiler ve Kullandıkları Unvanlar	21
2.3. Büyücülerin Geldiği Ülkeler	25
2.4. Büyü Ritüellerinde Uygulanan Metotlar	27
2.5. Büyü Ritüellerinde Kullanılan Malzemeler	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HATTİ VE KİZZUVATNA KÖKENLİ RİTÜELLER

3.1.Hatti Kökenli Ritüeller.....	51
3.1.1. CTH 391: Tarpattašši için Ambašši Ritüeli.....	51
3.1.2. CTH 394: Ordu İçindeki Salgın Hastalıklara Karşı Ašhella Ritüeli .	54
3.1.3. CTH 395: Kısa Ömürlü İnsanlar İçin: Hantitaššu Ritüeli	56
3.1.4. CTH 404: Aile Geçimsizliğine Karşı Maštigga Ritüeli.....	61
3.1.5. CTH 406: İktidarsızlığa Karşı Paškuvatti Ritüeli.....	66
3.1.6. CTH 409: Kiriliğe Karşı Tunnavi Ritüeli.....	70

3.1.7. CTH 410: Vebaya Karşı Uhhamuva Ritüeli.....	72
3.1.8. CTH 413: Temel Atma Ritüeli	73
3.1.9. CTH 414: Bir Tapınağın Kuruluşu İçin Ritüel	76
3.1.10. CTH 419: Yerine Geçme Ritüeli.....	80
3.1.11.CTH 422: Düşman Sınırında Çağırma Ritüeli	82
3.1.12. CTH 427: Asker Yemini	84
3.1.13. CTH 430.1: Doğum Ritüelleri	87
3.1.14. CTH 434: ^D MAH- ^D GUL-šeš Tanrıçaları için Yapılan Ritüellerin Fragmanları	90
3.1.15. CTH 446: Cehennem Tanrılarının Ritüeli: Evin Arınması	91
3.1.16. CTH 470: Ritüellerin Fragmanları	98
3.2. Kizzuvatna Kökenli Ritüeller	98
3.2.1. CTH 471: Kirliliğe Karşı Ammihatna Ritüeli.....	98
3.2.2. CTH 476: Papanikri Ritüeli.....	105
3.2.3. CTH 477: Doğum ve Eski Yıllar Ritüeli	111
3.2.4. CTH 478: Bir Doğum Üzerine Büyü	114
3.2.5. CTH 480: Šamuha Ritüeli	115
3.2.6. CTH 481: ^D GE ₆ 'nin Taşıma Ritüeli.....	117
3.2.7. CTH 483: Tanrıları Yollara Çağırma Ritüeli	125
3.2.8. CTH 489: Bir Kadın Gebe Kaldığında Yapılan Ritüel.....	129
TABLO	135
SONUÇ	188
KAYNAKÇA	195
EKLER.....	206
Ek 1.	206
Ek 2.	209
ÖZET	210
ABSTRACT	212

KISALTMALAR LİSTESİ

AFO	:Archiv für Orientforschung
ANET	:Ancient Near Eastern Texts Relating to the Old Testament, Ed. By James B. Pritchard, Princeton 1969.
AOAT	: Alter Orient und Altes Testament.Kevelar/Neukirchen-Vluyn 1968ff.
AoF	:Altorientalische Forschungen.Berlin 1974 vd.
AÜDTCFD	:Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi
Belleten	:Belleten.Revue publiée par la Société d'histoire Turque-Ankara
C.	:Cilt
CTH	: E. Laroche, Catalogue des Textes Hittites, Paris, 1971
Çev.	:Çeviren
d. n.	:Dipnot
Fs S.Alp	:Hittite and Other Anatolian and Near Eastern Studies in Honor of Sedat Alp, H. Otten et al (eds.) Ankara 1992.
HBM	:Hethitische Briefe aus Maşat-Höyük, Ankara
HG	: Die Hethitischen Gesetze, Leiden 1959,
HTR	:Hethitische Totenrituale,Berlin
KBo	:Keilschrifttexte aus Boazköi (WVDOG Heft 1 vd.), Leipzig 1916-23: (Heft 7 vd.) Berlin 1954 vd.
Kizz	:Kizzuwatna and the Problem of Hittite Geography, New Haven.
KUB	:Keilschrifurkunden aus Boğazköi, Berlin 1921 vd.
NBr	:Neue Bruchstücke zum grossen Text des Hattušiliš und den Parralleltexten

RIA	:Reallexikon der Assyriologie und Vorderasiatischen Archäologie. Berlin
StBoT	:Studien zu den boğazköy-Texten,Weisbaden 1965 vd.
TTKY	:Türk Tarih Kurumu Yayınları.

TRANSKRİPSİYON VE DİĞER YERLERDE KULLANILAN İŞARETLER

[]	:Tabletin o kısmının kırık olduğunu gösterir.
[()]	:Yuvarlak parantez içerisindeki kısmın metnin dublikatı ya da paralelinden tamamlandığını belirtir.
[x]	:Kırık metin yerlerinde sayısı hesaplanamayan işaretler için kullanılmıştır.
[...]	:Kırık metin yerlerinde sayısı takriben hesaplanabilen işaretler için kullanılmıştır.
()	:Tercümenin daha iyi anlaşılabilmesi için yapılan ilaveyi gösterir.
+	:Direkt “join”ları gösterir.
(+)	:İndirekt “join”ları gösterir.
< >	:Metni yazan kâtip tarafından unutulmuş olan işaretleri içine alır.
?	:Kendinden önce gelen işaretin okunuşunun kesin olmadığını gösterir.
(?)	:Tercümenin şüpheli olduğunu gösterir.
(??)	:Tercümenin çok şüpheli olduğunu gösterir.
X	:Okunamayan işaret ya da işaretleri gösterir.
-	:Hititçe ya da Akatça kelimeleri içeren işaretleri gösterir.

GİRİŞ

Hitit Devlet Arşivi'ne baktığımızda ritüel metinlerin oldukça büyük yer kapladığını görmekteyiz. Bunlardan, birine zarar vermek ya da onu zarardan korumak için, majik araçlarla bir takım gizli güçleri kullanarak, doğayı etkilemeyi amaçlayan ve bu konuda görevli olan kişiler tarafından yapılan büyü ritüellerini Laroche, katalogunda Hatti¹ ve Kizzuvatna kökenli (CTH 390-500) ve diğer yabancı dillerde (CTH 725-832) olanlar şeklinde iki grup halinde toplamıştır.² Biz bu çalışmamızda CTH 390-500 arasındaki ritüelleri tarayarak içlerinden tam olanlardan bazılarını seçtik ve ritüelin geldiği bölgeyi de dikkate alarak inceledik.

Çalışmamızın birinci bölümünde öncelikle ritüel ve büyü'nün ne anlama geldiğini çeşitli kaynaklardan edindiğimiz bilgilere göre tanımlamaya çalıştık. Daha sonra ise bu kelimelerin Hitit dünyasında ne anlam ifade ettiğini ve hangi amaçlarla kullanıldığını incelemeye çalıştık.

Hitit Dünyasında büyü'nün hemen her alanda kullanıldığını söylemek mümkündür. Özellikle Hititlerin çok önem verdiği dini konularda büyüye çok sık başvurduklarını görüyoruz. Çünkü Hititlerin hayatlarında korktukları şeylerin başında kendilerine kara büyü yapılması ya da tanrı tarafından terk edilmek yer alıyordu. Hititler bu gibi durumlara maruz kaldıklarını düşündüklerinde çare olarak karşı büyü yapmanın gerekli olduğunu düşünüyorlardı. Ak büyü dedikleri bu karşı büyü sayesinde manevi olarak temizlendikleri gibi kötülüklerden de kurtuluyorlardı. Çalışmamızda bu yüzden Hititlerde büyü ve din arasındaki ilişkiye değinmeyi doğru bulduk.

Hititlerde büyü yalnız dini hayatlarını etkilememiştir. Hititler herhangi bir hastalığa maruz kaldıklarında bunun da çaresini büyü ile aramaya

¹ Laroche, katoloğunda Anadolu ve Kizzuvatna Kökenli Ritüeller olarak ayırmış, ancak Kizzuvatna bölgesi de Anadolunun içinde yer aldığından biz bu ayrımı Hatti ve Kizzuvatna olarak değiştirmeyi uydun bulduk. Zaten Laroche da Anadolu kökenli ritüeller demiş, ama Hatti kökenli olanları kastetmiştir.

² Laroche: CTH, (1971) s.70-85 ve s.129-143.

çalışmışlardır. Bu yüzden çalışmamızda büyü ile tıp arasındaki ilişkiye de değinmeyi uygun bulduk.

Çalışmamızın birinci bölümünde genellikle büyü ve ritüellerin genel özelliklerinden bahsetmeye çalışırken, ikinci bölümde Hititlerde büyü ritüeli üzerinde durmaya çalıştık. Bu yüzden öncelikle Hititlerin hangi durumlar söz konusu olduğunda büyü yapma ihtiyacı hissettiklerini anlamaya çalıştık ve gördük ki Hititlerin yaşamında neredeyse büyüye ihtiyaç duyulmayan durum yok. Bu yüzden bu bir sektör halini aldı ve sırf büyü yapmak için farklı şehirlerden insanlar Hattuša'ya geldi. Yapılan büyüler bile şehirlerine göre anılmaya başlandı. Büyücüler büyü yaparken çeşitli unvanlar da kullanıyorlardı. Kullanılan bu unvanların genellikle hekim manasına geldiğini görüyoruz. Bu unvanlardan bazıları, UGULA^{LÚ}A.ZU “Yönetici hekim, hekimlerin idarecisi”; GAL^{LÚ.MEŠ}A.ZU “Hekimlerin en büyüğü, şef hekim”; ^{LÚ}A.ZU SAG “Baş hekim”; ^{LÚ}A.ZU “Hekimlerin en büyüğü, şef”.

Büyü ritüellerinde büyü yapan kişi kadar büyüde uygulanan metotlarda çok önemliydi. Amaca ulaşmak için bu metotlar etkili bir araç olarak kabul edilmekteydi. Bu yüzden büyücünün bazen bir bazen birkaç metot birden uygulayarak karşısındakini etkilemeye çalıştığını görüyoruz.

Büyü ritüellerinin başarıya ulaşması için kimi zaman tanrıdan yardım istemek kimi zaman da Hititleri terk ettiği düşünülen tanrıyı geri çağırmak için ritüellerde tanrı isimlerinin sık sık geçtiğini görmekteyiz.

Büyülerde kullanılan malzemelere baktığımızda; malzemelerin büyüünün amacına ve karşıdaki kişinin maddi olanaklarına göre değiştiğini görüyoruz. Ritüellerde kullanılan malzemeyi canlı ve cansız olanlar şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Bunlardan ilk gruba hayvanlar ve insanlar, ikincisine ise, majik gücü olan iplikler, yünler, süs takıları, araç gereçler ve yiyecekler, içecekler ile bunların içinde bulunduğu kaplar girmektedir.³ Ritüelin amacına göre kullanılan malzemede değişiklikler olabilmektedir.

³ Ali M. Dinçol: 1985, “Ašhella Rituali (CTH 394) ve Hititlerde Salgın Hastalıklara Karşı Yapılan Majik İşlemlere Toplu Bir Bakış” Belleten Cilt XLIX, Sayı 193.s. 32.

Mesela kötü sözlere karşı yapılmış Maštigga Ritüelinde bu kötü durumu ortadan kaldırmak için kilden diller kullanılmış ve bu diller ritüelin sonunda kırılarak lanettin ya da kötü sözün etkileri ortadan kaldırılmak istenmiştir.

Tezimizin son bölümünde Laroche'un katalogundan yararlanarak Hatti ve Kizzuvatna kökenli ritüellerin metinlerini vermeye çalıştık. Bu çalışmamızda vereceğimiz metinleri seçerken, metinlerin tam olmasına dikkat ederek seçimimizi yapmaya çalıştık.

Sonuç bölümünde ise genelden özele giderek elimizdeki verileri bir sonuca bağlamaya çalıştık.

BİRİNCİ BÖLÜM

RİTÜEL, BÜYÜ, DİN VE TIP

1.1. Ritüel Nedir?

Ritüelin tanımını yapmadan önce kelimenin kökeni olan “rit”in anlamına bakmanın doğru olacağını düşünüyorum.

Rit ; “İnananların uzlaşımsal simgesel anlam yükledikleri geleneksel uygulamalar⁴ve gruplandırılan eylemlere ilişkin, değişik türdeki yükümlülüklerin yerine getirilmesi”⁵ olarak tanımlanmaktadır. Ritler, yalın toplumsal alışkanlıklar, adetler yani belirli bir değişmezlikle tekrarlanan hareket tarzları olduğu kadar doğaüstüne bağlı inançlara ilişkin törenleri de belirtmektedir.⁶ Değişime uğrayabilme özelliği vardır fakat bu değişim çok uzun bir süreye yayılmış olmasından dolayı değişimin algılanması mümkün olmaz.⁷ Eğer değişim kısa bir zaman diliminde gerçekleşirse bu ritin değerinin sorgulanmasına hatta yok olmasına neden olabilir.⁸

Özbudun ilkel toplumlarda ritüel hakkında şu tanımları yapar; “Sıkça özel sözcük biçimleriyle ya da özel ve gizli bir sözcükle gerçekleştirilen ve genellikle önemli durum ya da eylemlerle bağlantılı olan dinsel ya da büyüsel tören ya da işlemler sistemi; teknolojik rutinle bağlantılı olmayan, gizemli varlık ya da güçlere göndermede bulunan durumlar için, önceden belirlenmiş formel davranış; genellikle din ya da büyüü içeren ve geleneklerce kurulmuş bir dizini izleyen eylemler dizisi”.

Hook’a göre ise ritüel; Tanrı adına yapılan eylemlerin yürütülmesinde izlenmesi gereken yolların doğru biçimlerinin neler olduğu hakkında uzmanlık

⁴ Encyclopædia Britannica: s.351.

⁵ Erginer: 1997, s.42.

⁶ Özbudun: 1997, s.110.

⁷ Akyol: 2009, s.17.

⁸ Özbudun: 1997, s.17.

bilgisine sahip, yetenekli kimselerce, belirli zamanlarda, değişmez bir biçimde yerine getirilen bir eylemler sistemidir.⁹

Bryce'a göre ritüel; özel bir sonuç elde etmek, bir şeyi anlamak veya münferit bir etkinliği uzatmak için ortaya konan simgesel bir edim veya performansı kapsar. Hititlerde ritüellerin çoğu belli durumlar söz konusu olduğunda belli ihtiyaçların karşılanması adına yapılmıştır. Ancak ritüel hangi amaca göre yapılırsa yapılsın temel özelliğinden birisi belli bir sonuç almaya yönelik olmasıdır. Çiftçinin iyi verim alması için toprağı ekip biçmesi bir ritüel değildir. İyi verim almak için saban töreni düzenlemeli bereket dansı yapmalıdır. Çünkü ancak bu şekilde iyi verim alabilir.¹⁰

Hititler, Sümer dilinde EZEN₄ olarak tanımlanan şenliklerle SISKUR denilen ritüelleri birbirinden ayırmıştır; şenlikler 'tapınmak için düzenlenen toplu dini törenleri ve tanrılara sunuda bulunmayı', diğeri ise 'bireyler için ve onlar tarafından özgül hastalıkları tanımlamak üzere sıkça ifade edilen büyülu işlemleri anlatırlardı.¹¹

Hemen hemen bütün Eskiçağ toplumlarında olduğu gibi Hititlerde de ritüellerin önemli bir yeri vardı ve hemen her alanda ritüeller yapıyordu. Bu ritüellerin yapılış amaçları ise ihtiyaca göre değişiyordu. Doğum ritüelleri, hastalıktan kurtulmak için yapılan ritüeller, bayramlar için yapılan ritüeller bunlardan bazılarıdır.

Ritüeli daha iyi anlamak için mit ile olan ilişkisine bakmakta yarar vardır. Çünkü ritüel ve mit birbiriyle çok yakından ilişkilidir. Hatta ritüel ve mitin aynı olduğunu savunanlar bile vardır. Bu ilişkiyi anlamak için bu konudaki görüşlere bakacak olursak:

Gaster ritüel ve mit arasında sıkı bir ilişki olduğunu savunur. Özellikle Yakın Doğu'nun modern bir mit-ritüalisti ve karşılaştırmalı din ve folklör uzmanı olan Gaster, mitle ilgili görüşlerini açık bir şekilde ifade eder. Gaster,

⁹ Hook: 2002, s.14.

¹⁰ Bryce: 2003, s.217, 218.

¹¹ Mahon: 1991, s.2.

mitle ritüeli birbirinin türevi olarak değil, paralel dışavurumlar olarak görme eğilimindedir.¹² Ritüelin amacı, bir durumu –şu anda olan ve gerçek kişilerin dâhil olduğu bir olay veya oluşumu- şimdiki zaman açısı içinde biçimsel ve dramatik olarak sunmaktır. Diğer taraftan mitin amacı ise bir durumu biçimsel olarak idealinde, doğaüstü açıdan temsil etmektir. Sonsuzlukta aynı olarak meydana gelmekten ziyade ortaya çıkan ve anlık ötesi olarak, yaşayan kadın ve erkeklerin sadece onun dünyevi cisimleri olduğu daimi varlıklardır.¹³

Mit, ritüel ile aynı anda var olmaktadır. Çoğu zaman düşünüldüğü gibi yapay veya şematik olarak birbiriyle ilişkili hale getirilen iki şey değil, iki farklı açıdan veya iki farklı prizmadan görülen tek bir şeydir. Emin olmak gerekirse, biçimsel konuşma noktasından, bir mitolojik hikaye daha sonra bir ritüel prosedürü olabilir, veya tam tersi Ama bu, soyut ve nihai özün değil, anlatım biçimlerinin ardışıklığı veya önceliğidir. Smith ise mitin; özünde ritüelin yan ürünü olduğunu savunur.¹⁴ Brinton; ritüelin sadece mitin sonraki bölümünü canlandırdığını savunur.¹⁵ Harrison; mitin dindeki temel anlamını erken edebiyattaki ile tamamen aynı olduğunu savunur; bu konuşulan kutsal ritin karşılıklı olarak, bir şey yaptırdığı; o *legomenon*'la çelişir, veya daha ziyade *dromenon* ile ilişkilendirildiğini söyleyerek; Bu mitin kendi sözsel ifadesi ile karışır der.¹⁶ Hook'un bu konudaki düşüncesi ise şöyledir: mit, ritüelin konuşulan kısmıdır: Yapılmakta olan şeyin açıklamasıdır. İlk anda ritüelinden ayrılamayan orijinal mit, ritüelin içinde mevsimsel olarak yeniden üretilen orijinal durumun az çok sembolik biçimini dışa vurur.¹⁷ Gaster ise bu görüşlere katılmaz ve Bu tezlerin her ikisi de tek bir fenomen olması gereken bir şeyi ikiye böldüğü ve gerçekte sadece aynı şeyin diğer açısı iken soya ait ardıl olarak sunduğu için yanıltıcı bulur. ¹⁸Sonuç olarak her ikisi de birbirinin aynı da olsa birbirinden biraz farklı da olsa ikisini birbirinden ayırmak güçtür ve birlikte değerlendirmede yarar vardır.

¹² Gaster: 1984, s.90.

¹³ Gaster: 1984, s. 92.

¹⁴ Smith: 1927, s.18.

¹⁵ Brinton: 1899, s.173.

¹⁶ Harrison: 1912, s.328.

¹⁷ Hook: 1933, s.3.

¹⁸ Gaster: 1984, s.93.

1.2.Büyü Nedir?

Doğaüstü güçlerin yardımı sağlanarak belli bir amaca ulaşmak ya da belli bir durumu yaratmak için uygulanan,¹⁹ insana ve doğaya ilişkin olayları, maddi dünyanın ötesinde gizemli dış güçler aracılığı ile etkileyip yönlendirdiğine inanılan törensel eylem olarak²⁰ tanımlanan büyü; Ünal'a göre insanla ilgili her fenomende olduğu gibi, büyü'nün de ortaya çıkışıyla ilgili bir dizi teoriler vardır. Ama ilk başta büyü, *homo sapiens*'in tabii çevresi ve bu çevre içinde cereyan eden olaylarla olan ilişkileri sonucunda doğmuştur; yani insanın çevresine uyum sağlama ve yaşamını her ne pahasına olursa olsun, her türlü şartlar altında ve her pahasına sürdürmede yılmadan vermiş olduğu çabaların bir yan ürünü olarak algılanmakta, kendine has kuralları olan²¹ antropolojik açıdan bakıldığında insanlık tarihinde çok özel bir yer tutan yarı bilimdir. Bryce'a göre ise büyü; Tanrıları ve diğer doğaüstü güçleri etkilemeye yönelik, kararlaştırılmış ve öğretilip öğrenebilen teknikler sistemidir.²²

Büyünün doğması kadar, gelişmesi de sayısız tartışmalara sebep olmuş bir konudur. Tabii ki rasyonel bilimden çok fantezinin at oynattığı böyle bir alanda, fikir birliği etmek olanak dışıdır. Eski araştırmalarda hep iptidai insanın entelektüel sofistikasyon seviyesinin düşük olduğu özellikle vurgulanırdı. Büyüye yatkın insanın, somut deneyimlere dayalı gözlemler yapan teknik insanın aksine subjektif olarak ve içgüdülerine dayanarak psikolojik teknikler geliştirdiği de özellikle vurgulanmıştır. Hatta büyü'nün, dinin iptidai şekli olduğu ileri sürülmüşse de, eski insanlar buna inanacak kadar entelektüel yetenekten yoksun olduğundan, buna inanmak biraz güçtür.²³

Antropologların ve dinler tarihi üzerine çalışan bilim adamlarının çoğuna göre dinler ve sanatın kaynağı büyüdür ya da bunlar bir arada

¹⁹ Meydan Larousse: 1986, s.685-686.

²⁰ Ana Britannica: 1987, s.183.

²¹ Ünal: 2003, s.110.

²² Bryce: 2003, s.226.

²³ Ünal: 2003, s.110.

gelişmişlerdir. Doğa olgularının arkasında birtakım ruhların ve doğaüstü güçlerin bulunduğu, bunların da büyü ile denetlenebileceğine inanılıyordu.²⁴

İnsanlığın tarihi kadar eski olan büyü, hemen her toplumda yaygın bir uğraş alını bulmuş ve güçlü bir olgu olarak varlığını devam ettirmiştir. Hitit dünyasında büyü insanı hem doğaüstü güçlerin zararlarından korumaya çalışırken hem de bu güçlerin zararlı etkilerini kendi yararlarına başkalarının zararlarına çevirme çabası olarak görülebilir.²⁵

Büyü uğursuz bir olayı öngörmeyi ve nedenlerini bulmayı mümkün kılan kehanetlerle de bağlantılıydı. Büyü ile böyle bir olayın-hastalık ya da başka herhangi bir ağrı-uzaklaştırılabileceği düşünülüyordu.²⁶

Hititlerde büyü kara büyü ve ak büyü olarak iki şekilde düşünülmüştür. Özellikle kara büyü'nün ölüme götürecekt kadar zarar vereceğine, hatta ülkenin huzurunu ve gelişmesini tehdit edeceği kraliyet ailesince de inanıldığı, bu konuya hassasiyet gösterildiği, saraydaki taht ve güç kavgalarına son vermek amacıyla Telepinu Fermanı'nda²⁷ yasaklanmıştır.

Ancak, Telepinu'dan sonraki evrelerde, yine saray entrikalarının ve hanedan kavgalarının devam ettiği, tüm yasaklamalara karşın, güç sahibi olma hırsına yenik düşerek kara büyüye başvuran hanedan mensupları olduğu görülmektedir.²⁸

Büyü yapıldığına inanılması durumunda yine kraliyet mensuplarının büyücüler vasıtasıyla arınma ritüelleri düzenlediği, bunun yanı sıra büyü yapanların da tespit edilerek sarayda kurulan mahkeme neticesinde cezalandırıldıkları günümüze intikal eden metinlerden anlaşılmaktadır.²⁹

²⁴ And: 2006, s.6.

²⁵ Reyhan: 2008, s.277.

²⁶ Martino: 2006, s.100.

²⁷ Bk. Kellermen: 1986, s.115-125.

²⁸ Dinçol: 2003, s.17.

²⁹ Çelebi: 2007 s.88.

1.3.Büyü İle Din Arasındaki İlişki

Büyü, insan yaşamını tehdit eden durumların ortaya çıktığı anlarda, ihtisas sahibi bazı insanların yürüttüğü ve hasta ile tanrı, cin ve melek gibi yüksek güçler arasında ruhsal ilişkilerin kurulduğu bir takım ayinlerden oluşur.³⁰ Büyü, gizil güçleri çekip çevirmekle kalmaz, dinle ilgili çok daha büyük doğaüstü güçleri denetim altına almaya çalışır.³¹

Küçük Asya'nın sakinleri arasında çok eski ritüel parçalarına rastlarız. Bu ritüellerde dikenli çalılıklardan oluşan bir kabı kullanırlardı. Dikenler kötü ruhu dışarıya bırakmak içindi ve bazen ölü bir hayvanın ya da bir insanın iki yarısı bu amaca hizmet ederdi.³²

Ritüellerin bir parçasını oluşturan çoğu Anadolu miti bilinmese de doğanın sabitlenmesi ve serbest bırakılması ile ilişkili olup, gözden kaçan kaybolan tanrı mitleri ile bağlantılıdır.³³ Bu mitlerin amacı, tanrıyı geri getirmek, yatıştırmak veya toplum ya da tek bir hasta için onun rızasını kazanmak amacıyla yapılan yakarış ritüelleri ile ilişkilidir.³⁴

Bu kaybolan tanrı rollerinde genellikle Telepinu dikkat çeker. Onun dışında, Fırtına Tanrısı ve yer altı dünyasını temsil eden Lelvani ve bazı tapınılan Kurşa nesnesini sayabiliriz. Kaybolan tanrı mitinde genellikle kızmış olan bir tanrı ayrılarak uzaklara bir yere gider. Yokluğunda her çeşit talihsizlikler, negatif fenomenler yaşanır. Bu fenomenler arasında; şöminede kütüklerin tutulması, minberde tanrıların tutulmasını sayabiliriz.³⁵

Ritüel ve mitlerde kaybolan tanrı mitinde karakteri ile sıkı sıkıya bağlı olduğunu görürüz. Töreni gerçekleştiren kişinin hayal gücü ve yaratıcılığı, doğaçlama yaparak söz söyleme konusunda yetenekli olması gerekir. Çünkü

³⁰ Ünal: 1999, s.253.

³¹ Bryce: 2003, s.226.

³² Masson: 1950, s.137-125.

³³ Bk. Kaybolan Tanrı Mitosu Telepinu için, Kellerman: 1986, s.115-125; Goetze: 1958, s.87-9; Karauğuz: 2001.

³⁴ Güterbock: 196, s.143.

³⁵ Bk. Kaybolan Tanrı Mitosu Telepinu için, Kellerman: 1986, s.115-125; Goetze: 1958, s.87-89; Karauğuz:2001.

diğer yabancı kaynaklı ritüellerden ayrılması için mitlerin özünde basit, sofistike olmayan bir hikayeye dayalı olması gerekmektedir. Bu ritüellerde tanrılar, un, şarap, zeytinyağı ve renkli şeritli bir yol üzerine çekilmeye çalışılır, ritüel sıklıkla bir gölün ya da pınarın kenarında bazen de arzu edilen tanrının geçtiği yolların bağlı olarak ayrıldığı yerlerde gerçekleşirdi.³⁶ Yaşayan insanın kendisini bekleyen korkunç son “ ölmek ve yeraltına inmek” idi ve bu sondan kurtulmak için elinden geleni yapıyordu ve ironik bir şekilde çoğu kez ölümden kurtuluşun çarelerini yer altı güçlerine başvurmakla arıyordu. Çünkü yer altı güçleri bütün kötü ve olumsuz durumları içine çekiyordu. Bu güçlerin yeryüzüne inip çıkabilmelerini sağlayan bazı yerler vardı; ancak çoğunlukla onlarla bağlantı kurmak için yapay bağlantı noktaları yaratılırdı.³⁷

Doğal oyuklar ya da mağaralar, karanlık yeraltına/kara toprağa girişi sağlardı. Yeraltı dünyasına kurban edilen hayvanlar ise çukurlarda kesilirdi. Pınarlar, kaynaklar, göller yer altı dünyası ile bağlantılıydı. Büyücü adam ya da kadın, yapay çukurluklar aracılığı ile yer altı dünyasının güçleri ile bağlantı kurardı; yer altı tanrılarının ritüel aktivitelere katılmak için yeraltından yukarı tırmanabilsinler diye çukurun içine bronz merdiven yerleştirirdi; çağrılarını duyabilsinler diye oraya bakır bir kulak da koyardı. Aynı zamanda yeryüzündeki her bir mezarın yeraltına giden bir geçit olduğu öngörülmekteydi..³⁸

Çukurların, yer altı dünyası ve yer altı güçleriyle bağlantı kurmada hizmet ettikleri en belirgin fonksiyonları şunlardır; Öncelikle “çukur” dünyalar arası geçişi sağlayan kapıdır, bu kapıdan yer altı tanrıları çağırılır ve yer altı tanrıları kendilerine sunulan kurbanları almak için bu kapıyı kullanırlar; ayrıca çukur ritüel kirliliğin yüklendiği hayvanların, içinde ya da üstünde kurban

³⁶ Güçerdem: 2007, s.9.

³⁷ Sevinç: 2009, s. 240.

³⁸ Haas: 1995, s.2022.

edildiği, daha sonra da gömüldüğü ve böylece kirliliğin yeraltına gönderilip yok edilmesinin sağlandığı bir araç olarak kullanılır.³⁹

Eski Anadolu insanı iki zıt boyut arasında sıkışmış kalmış dar bir ortamda, yani yer altı ve gökyüzü arasındaki dünya üzerinde oturduğunu sanıyordu. Tanrıların yaşamakta olduğu gökyüzü temizdi, fakat insanın sürekli yaşamak zorunda olduğu, her gün ayağını bastığı, ekip biçtiği toprak ise çok kirliydi ve insan onu günden güne daha fazla kirletiyordu. Doğa ise insandan intikam alırcasına doğal afetler ve salgın hastalıklarla insana yaşamı zehir ediyordu. Gök ile yer arasındaki iki boşluk arasında mağara, in, yer çatlakları, su kaynakları, düdenler gibi yeryüzünü yer altı ile bağlayan boşluklar vardı ve bu deliklerden her an hastalık yapan kötü ruhlar çıkabilirdi. Bu yüzden hasta olmamak için önce bu ruhları yeryüzüne çıkarmamaya gayret etmiş, onları hep yeraltında tutmaya çalışmış, bir şekilde çıkanları ise kovalamaya çalışmıştır. Ruh ve cinleri defetme yolları ise elbette ki büyüden ve büyücülerden geçmiştir.⁴⁰

Hitit İnancına göre insanlar genellikle günahkâr, tanrılar ise cezalandırıcı idi. İnsanlar işledikleri günahların kefareti hastalıklarla, felaketlerle, ödüyordu. Bunlardan kurtulmak için tanrıları hep hoş tutmak zorundaydılar. Kötülüklerden korunmanın yolu ise büyü idi.⁴¹ Buna da yapılış amacına göre ak ya da kara büyü denmiştir.

Hitit kanunlarında⁴²,

“(§ 44/b)eğer bir kişiyi biri arındırırsa (ayinden) kalan şeyleri de yakma yerine götürsün, eğer birinin ekin alanına ya da evine götürürse büyü(dür) (ve) kral yargı(lar)”

³⁹ Collins: 2002, s.226; Wilhelm: 1994, s.75.

⁴⁰ Ünal: 2006, s.18.

⁴¹ Dinçol: 1982, s.91.

⁴² Friedrich: 1959, § 44/b s.30; § 170 s.62; § 11 s.76.

ya da “(§ 170) eğer özgür bir adam bir yılanı öldürürse ve başka bir (adamın) adını söylerse bir mina gümüş versin ve eğer bir erkek köle (ise) o ölsün”

veya “(§ 11) eğer kilden bir insan suretine birisi biçim verirse (bu büyü(dür) (ve) kral yargı(lar)”

Şeklinde ifade edilen ve karşı tarafa zarar vermeye yönelik olan eylemler, kara büyü olarak tanımlanmakta ve kralın mahkemesinde yargılanacak bir sonuç olarak görülmektedir. Büyü yapanları bilen ve bildiği halde onu Saray Kapısına getirmeyenler de aynı şekilde suçlu kabul edilmektedirler.⁴³

Hitit çivi yazılı belgelerde, kara büyüden, genellikle onun sebep olduğu düşünülen sıkıntıların şikâyet edildiği durumlarda ya da kara büyü yapıldığı için “kirlenen” ve bu kirlilikten “arınmak” için ona karşı “ak/iyi büyü” yapıldığı zamanlarda bahsedilmektedir.⁴⁴ Bir ritüel metin yıldırım çarpmasından ölen bir kimsenin kirlenmiş olduğunu ve temizlenmesi gerektiğini belirtiyor⁴⁵: “Eğer Fırtına Tanrısı korkunç bir şekilde şimşek çakar ve kapıda olsun, evde olsun, başka bir yerde olsun, bir insan çarpar ve o, ölürse; vücudunda onun dokunmuş olduğu her şey temizlenecektir. Hiçbir kimse onun bir şeyini uzaklaştıramaz. Onun yanında bulunmuş olan şeyleri de Fırtına tanrısının adamı, kendisi için alır. Eğer onun yanında başka insanlara da rast gelinirse, o onları da dışarı çıkarır ve fırtına tanrısının adamı onları da tedavi eder.”⁴⁶

Sorunların-tanrıçaların öfkesine, bu öfkenin de belki bir temizlik sorununa dayandığı düşüncesi nedeniyle, Hititçe kehanet metinleri kirliliğin kaynak ve sebeplerini öğrenmek amacıyla sorulan pek çok soru ile doludur.⁴⁷

Hititlerin antropomorf tanrıları-tanrıçaları yaşamın yanında yaşam sonrasını da aynı biçimde değerlendirmelerine neden olmuştur. Kirliliğin

⁴³ Reyhan: 2003, s.112.

⁴⁴ Reyhan: 2003, s.112.

⁴⁵ Ünal: 1977, s.433.

⁴⁶ Neu: 1970, s.46.

⁴⁷ Sevimli: 2005, s.11.

temel kaynağı olarak kişisel temizliğin ve ayinlerin özensizce yapılması ya da tamamen ihmal edilmesi, kirli olduğu düşünülen nesnelerle temas kurulması ve kara büyü yapılması görülmüştür. Söz konusu davranışlar için insanlara verilen cezalar yalnız yaşarken değil öldükten sonra da devam etmektedir.⁴⁸Bu konu ile ilgili metinde yer alan çarpıcı bir ifade şu şekildedir. *“...Orada(Ölüler diyarında) hiçbir insan diğerini tanımaz. Aynı anneden olan kız kardeşler bile (birbirlerini) tanımazlar. Erkek kardeşler (birbirlerini) tanımazlar. Anne kendi öz evladını tanımaz. Çocuk kendi annesini tanımaz... İnsanlar temiz bir masada oturup yiyemezler...Temiz yemekler de yiyemezler. Kötü su içmeye mecburdurlar. Balçık çamuru veya dışkı yerler, pislik içenler”*⁴⁹

Kara büyü ölüm kadar götürebilecek şekilde büyük zararlar verebilir. Hatta ülkenin huzurunu ve gelişmesini tehdit edebilirdi. Telepinu Fermanı’nda belirtilen “Hattuša’da büyü sorununu temizleyin” ifadesi, Hitit kraliyet ailesinin bu konudaki hassasiyetini göstermektedir. Zira Hitit tarihinde görülen pek çok olay bu kaygıları doğrular niteliktedir.

Hitit devletinde büyü ile ilgili uygulamalar ilk olarak I.Hattušili’nin saltanat dönemine rastlar. Hattušili’nin eşi Haštayar’ın büyücü kadınlarla ilişkisi içinde olduğu görülmektedir.⁵⁰ I. Hattušili, karısının büyücülerle olan ilişkisinden şikâyet etmektedir. II. Tuthaliia karısı Nikalmati ve oğlu ile birlikte ablası Ziplantaviia tarafından büyülenmişlerdir. II. Muršili, kendisinin açtığı bir davada, Tavananna’yı karısı Gašulaviia’yı büyü ile öldürdüğü gerekçesi ile suçlamıştır. III. Hattušili, Hakmiš kralı iken Arma-Tarhunda’yı büyücülük yapmakla suçlamıştır.⁵¹

I.Hattušili döneminde büyücülere karşı duyulan tepki, Telepinu Fermanı ile yasal bir nitelik kazanmıştır.⁵² Kral Telepinu’nun kendi adı ile anılan bu fermenda kötü niyetli büyü tamamen yasaklanmış ve bu konu ile

⁴⁸ Şahin - Koçak: 2002.

⁴⁹ Ünal: 2003, s.105.

⁵⁰ Sommer - Falkenstein: 1938, s.16.

⁵¹ Goetze: 1930, s.77.

⁵² Reyhan: 2003, s.112.

ilgili ağır cezalar uygulanmış, ne var ki II. Murşili'nin eşi yine büyü nedeniyle ölmüştür.⁵³ Bütün gayretler, yaşanan olayların da gösterdiği gibi, bu suçun işlenmesini önleyememiştir. Elbette ki bütün bunlar kötü maksatla yapılmış kara büyü neticesinde ortaya çıktığı düşünülen durumlardır.⁵⁴

Hitit toplumunda esas ilgiyi gören büyü ise; çeşitli sebeplerden dolayı kirlenmiş olan kişi ya da nesneyi, kirlilik durumundan “temizlemek, arındırmak” ve kirliliği bir daha geri dönemeyeceği şekilde “uzaklaştırmak” için yapılan “ak/iyi büyü”dür. Kirlilikten sadece kurban sahibi değil, onun yaşadığı ev ve halkı, hayvanları, giydiği eşyalar, çevresindeki insanlar yani sahip olduğu her şey etkilenmektedir. Eğer bu kişi kral ise kirlilik, kraliyet ailesi, tüm ülke ve halkı kapsamaktadır. Bu yüzden büyü ritüelleri sadece insanlara değil, basit nesnelerden evlere, kentlere, tüm ülkeye ve hatta tanrılara bile uygulanmaktadır ve hepsinde amaç temizlenmektir.⁵⁵

Hititlerde kirlenmenin birçok nedeni vardır. Bunlar kötü maksatlı yapılan büyü, lanet, kötü söz, kötü dil, kirlenilmiş gıda yedirilmesi gibi dışarıdan kaynaklanan, yani başkalarının sebep olduğu, ya da cinayet işleme, arkadaşının başına vurma, kirliliğe dokunma, yalan yere yemin etme, bedensel kirliliğe dikkat etmeme gibi kişinin kendisinin yarattığı durumlardır. Kişinin/nesnenin bunlardan birine maruz kalması durumunda pek çok istenmeyen durum ortaya çıkmaktadır; Halk, ordu ve hayvan sürüsü içinde salgın, üzüm bağlarının verimsizliği, aile bireyleri arasında geçimsizlik, iktidarsızlık, kısırlık, uykusuzluk, kâbus görme, huzursuzluk hali, hatta ölüm gerçekleşebilirdi.⁵⁶ Kirlenmeden dolayı bu olumsuzluklardan kurtulmak, ancak ona karşı ak büyü yapmakla mümkün olabilirdi.

Aslında elde edilen güç ve uygulanan metot anlamında kara ve ak büyü arasında pek fark yoktu, sadece büyü'nün gücüne vakıf olanların büyük

⁵³ Ünal: 1974, s.96.

⁵⁴ Reyhan: 2003, s.112.

⁵⁵ Reyhan: 2003, s.113.

⁵⁶ Süel: 1985, s.52-55.

yetilerini hangi doğrultuda kullandıklarına bağlı olarak yapılan eyleme ak (iyi) ya da kara (kötü) adı veriliyordu.⁵⁷

Ak büyüünün amacına ulaşabilmesi için bazı unsurlar vardı. Bu unsurların başında; ritüeli gerçekleştirecek kişilerin, ilahi güçleri hatta doğa düzenini kendi taraflarına çekebilme ve bu güçlerden olumlu bir şekilde faydalanma çabaları ve yetenekleri gelmektedir. Bu kişilerin büyü gücüne inanılması, işinin ehli ve ikna gücünün yüksek olması gibi özellikler taşıması da ritüelin amacına ulaşabilmesi için gerekli koşullardandır. Her ritüel, ritüeli gerçekleştiren kadın ya da erkek görevlinin tarzını yansıtır. Genelde birkaç kurala dayandırılan özel bazı öğeleri içerir. Bu öğeler, bireysel uygulamaları, gösterilen özen ve kapsamaları açısından farklılıklar gösterir. Ancak; Bu ritüeller, farklı olarak gelişseler de genellikle, benzer bir şema doğrultusunda icra edilmektedirler.⁵⁸

Görüldüğü gibi Hititlerde büyü ile dini bir birbirinden ayırmak oldukça zordur. Çünkü Büyüde amaç kötü ruhlardan ve tanrıların vermiş oldukları hastalıklardan kurtulmaktır. Bu nedenle de Hititlerde tıp ve din de bir biriyle ilişkilidir.

1.4.Büyü İle Tıp Arasındaki İlişki

Yakın Doğu'daki başka yerlerde olduğu gibi Hitit dünyasında da, tıp hüner isteyen, saygı duyulan ve ayrıca uluslar arası bir uğraştı. Tıbbi uzmanlık çoğu kez, ulusal sınırları aştı ve yabancı hekimler, özellikle de Babil ya da Mısırdan gelmişlerse, komşularının topraklarında derhal kabul görürlerdi.⁵⁹ Ancak, Hitit tıbbi çağdaşı Mısır ve Mezopotamya tıbbına göre çok ilkeldi.⁶⁰ Bazı durumlarda komşu ülkelerden hekim ve ilaç istenildiği, özellikle bir kadının hamile kalabilmesi için devrin iki büyük ülke krallarının bu

⁵⁷ Ünal: 2003, s.112.

⁵⁸ Reyhan: 2003, s.114.

⁵⁹ Bryce: 2003, s.179.

⁶⁰ Dinçol: 1985, s.1.

husus üzerine birbirleriyle mektuplaşmaları dikkat çekici bir örnek olarak verilmektedir.

Mısır kralı II. Ramses'in, Hattuşili'ye gönderdiği mektuba göre, Hattuşili kız kardeşi Matanazi'nin hamile kalabilmesi için Ramses'den ilaç hazırlayabilecek bir hekim gönderilmesini istemektedir. Ancak, Ramses Hattuşili'nin kız kardeşini tanıdığını, onun ya elli ya da altmış yaşında bir kadın olduğunu, bu yaştaki bir kadının doğurabilmesi için ilaç bulunmadığını söylemektedir.⁶¹ Söz konusu mektup şöyledir:

“Mısır ülkesinin kralı, büyük kral Güneşin Oğlu Ria maşeşa Mai-amana Mısır ülkesinin kralı, Büyük Kral [Vaşmuari]a Şatepnaria Şöyle (der): [Kardeşim] Hatti Ülkesinin Kralı, büyük kral [Hattu]şili'ye söyle. İşte ben, [kard]eşin, Mısır ülkesinin kralı, büyük kral, iyiyim. Sen kardeşim (de) iyi olasın! Kar[deşime] şöyle (söyle) :[Kardeşimin] bana [kız kard]eşi Matanazi hakkında aşağıdaki gibi yazdığı konuya gelince: “kardeşim bana onun doğurabilmesi için ilaç hazırlayacak bir adam göndersin” kardeşim bana böyle yazdı. Kardeşime şunu (söylemek isterim): Bak, kardeşimin kız kardeşi Matanazi, kardeşin kral onu tanıyor: O elli ya da altmış yaşında bir kadını doğurtmak için 3-5 ilaç yapmak olanaksızdır. Gerçekten Güneş Tanrısı ile Fırtına Tanrısı (onun hatırı için) sihirli bir tedavi ile etkili olabilirler. Kardeşimin kız kardeşi için (eskiden de böyle bir tedavi) etkili oldu. Ben, kardeşin kral, yetenekli bir si[hir] rahibi ile yetenekli bir hekim] göndereceğim Onun doğurması için bir ilaç yapacaklar. İşte kardeşime [b]u habercimin eliyle bir hedi[ye] gönderdim.[.....]kral kotonundan [manto giysileri] [.....] kral kotonundan Tunika'lar (Tabletin alt kısmı yazısız)⁶²

Hititlerde tıp anlayışı ve uygulamaları üzerinde yapılan incelemelerde, Hititlerin hastalık nedenleri ve hijyen konularında “kayıtsız ve bilgisiz” oldukları ve sağlıklı olabilmek için aldıkları önlemlerin hemen hepsinin sihirle

⁶¹ Çelebi: 2007, s.97.

⁶² Alp: 2002, s.22.

ya da “uzun tecrübelerle dayanan kocakarı ilaçları ile ilgili” olduğu sonucuna varılmaktadır.⁶³

Hititlerde, çeşitli hastalıklar ve rahatsızlıklar karşısında uygulanan tedavi usullerini temel olarak ikiye ayırmak mümkündür. Bunlardan biri büyü ve majik ritüelle tedavi, diğeri ise tarım toplumu olmaları nedeniyle droglarla yapılan tedavidir. Hititlerde, hastalık sebebi olarak kabul edilen durumlarda, hastalıkların tedavisi için büyüün de kullanılması hiç şaşırtıcı değildir. Büyü ile tedavi, tıp tarihinin en eski psikoterapi uygulamasıdır. Çünkü hastalıkları iyileştirmek amacıyla kullanılan büyü vasıtasıyla insan ruhunun da bir bakıma rahatlatılarak psikolojik olarak tedavi edildiği görülür.⁶⁴

Büyü ile din ve tıp arasında zannedildiğinden daha çok yakın ilişki söz konusudur. Eski toplumlar büyüün sahip olduğu etki alanı ve gücü anlamadan, tıbbi da anlamaya imkân yoktur. Diğer toplumlar gibi Hititler de, tedavi yönteminin fayda vermediği, özellikle tanrı ve cinlerin neden oldukları ciddi hastalıkların tedavisinde, büyüü büyük çapta devreye sokmuşlardır. Büyü bir topluma hem güven ve direnme gücü vermiş ham de tıbbi anlamda deneysel bir tedavi yöntemi olarak başarıyla uygulanmıştır; bu durum Hititlerde de böyledir ve hatta onlarda büyüün çok daha özel bir yeri vardır. Büyü, insan yaşamını tehdit eden durumların ortaya çıktığı anlarda, ihtisas sahibi, bilgili ve zeki bazı insanların yürüttüğü ve hasta ile tanrı, cin, melek gibi yüksek güçler arasında ruhi ilişkilerin kurulduğu birtakım ayinlerden oluşur. Bu ayinler yapılırken zamanlama, yapılan ayinlerin, kötülüğü çıkaran insan veya kötü ruhlar üzerinde yaratabileceği psikolojik etkiler, ayin sırasında hâsıl olabilecek sıra dışı olayların tedavi lehine olumlu yorumu, hem büyücü hem de hastanın uygulanan büyü metotlarına mutlak inancı çok önemlidir.⁶⁵

Bir hastalığı tedavi etmek amacıyla geliştirilen metotlar, o hastalığa sebep olduğu düşünülen faktörleri ortadan kaldırmak için düzenlenirler. Diğer

⁶³ Ünal: 1982, s.475.

⁶⁴ Erginöz: 1999, s.159.

⁶⁵ Ünal: 2005, s.77.

eski medeniyetlerde olduğu gibi, Hititler için de aynı şey söz konusu olmuştur. Buna göre hastalığın bir tanrı tarafından verildiğine inanılıyorsa, hastalığı tedavi etmenin en mantıklı yolu da, hastalık sebebi olarak düşünülen güç veya güçlere yalvarmak, dua etmek, ritüeller düzenlemek ya da kurban sunmak olacaktır. Gerçekten de eski medeniyetlerde uygulanan dini tedavi yani dua, ya da mistik tedavi yani büyü ve droglarla tedavi oldukça yaygın olarak kullanılmış olan metotlar arasında yer almaktadır. Bir dua metninde geçen şu ifadeler tanrıların insanları cezalandırmak için hastalık verdiğini gösteren güzel bir örnektir;

CTH 374 Vs.II⁶⁶

(9-10)Bana bu inar hastalığını hangi tanrı verdi? O tanrı ister gökte, ister yerde olsun.

(11-17)Ey Güneş Tanrısı sen onun yanına git. Git, Tanrıya ona söyle! (sor!) Ey tanrım sana ne yaptım, ne günah işledim? Beni yaratan tanrım! , sen ölümü yaratan (veren)! Şimdi ben sana ne yaptım (ki sen bana bu inar hastalığını verdin?)

Hitit inançlarına göre, kendilerinden korkulan ölü ruhları, bilhassa kendilerine gerekli kurbanlar sunulmadığı ve öfkelerinin yatıştırılmadığı durumlarda yaşayan insanların dünyasına girerek onları rahatsız edebilirlerdi. Çünkü bu ruhların uğradıkları haksız ölüme karşılık bir kefarete elde etme çabası içinde oldukları düşünülüyordu.⁶⁷ Aşağıdaki metinde ölü ruhları için E.NA₄'e bırakılmış olan ekmek ve yağın temiz bir insana yedirilmesi ile “ölü ruhların” öfkelenmesi, bozulması ile temizliğini ve kutsallığını kaybeden ekmek ve yağın, kadının vücudunun kanının temiz bir insana yedirilip içirilmesi ile “tanrıların öfkelenmesi” ne ait şu ifadeler geçmektedir⁶⁸;

⁶⁶ Murat: 2003, s.93.

⁶⁷ Ünal: 1980, s.167-168.

⁶⁸ Murat: 2003, s.96.

Vs.I⁶⁹

(3-6) Eğer insan temiz ise ve ona kötü ekmeği herhangi bir kimse yemek için verirse, ya da ona kötü yağı yemek için verirse, ya da ona büyülenmiş ekmeği ve yağı herhangi bir kimse yemek için verirse,

(7-9)ya da ona taş evin ekmeğini (ve) yağını herhangi bir kimse yemek için verirse, ya da ona kadının vücudunun kanını içmek için verirse ve bu kurbanları sunacağım

⁶⁹ Murat: 2003, s.96.

İKİNCİ BÖLÜM

HİTİTLERDE BÜYÜ RİTÜELLERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

2.1. Hititlerde Büyünün Yapıldığı Durumlar

Hititlerde büyü'nün uygulama alanına bakıldığında, büyü'nün insanın özel ve kamu yaşamında hemen hemen girmedığı yer kalmadığı görülür. Bununla birlikte büyü'nün kullanılmasında insan unsuru esas olarak alındığından, yaşam ve insan sağlığı en başta tutulmuştur. Din ile büyü arasındaki yakın ilişki, tıp ile büyü arasında da vardır hatta bu ilişki dinden daha yoğundur.⁷⁰ Günümüzde tıp, psikoloji ve hukuk biliminin ilgi alanına giren neredeyse bütün konular Hitit toplumsal yapısında “büyü” nün kapsamına girer.⁷¹

Hititlerde büyüden, pek çok hastalığın tedavisinde yararlanılmıştır. Hititlerin, tedavisinde “büyü” kullandıkları hastalıklar arsında birtakım psikolojik sorunların yanı sıra, bazı cinsel problemlerin de olduğu bilinmektedir. Ayrıca diğer organlarla ilgili pek çok hastalık da büyü yöntemi ile tedavi edilmekteydi. Bunun dışında Hititlerde salgın hastalıklara karşı da büyü yöntemi kullanılmaktaydı. Bunlar arasında; Zarpiya Ritüeli, Uhhamuva Ritüeli, Puliša Ritüeli ve Ašhella Ritüeli sayılabilir.⁷²

Hititlerde büyü ritüelleri sadece hastalıklarda değil, daha çok bir problemin çözümünde de kullanılmaktaydı. Mesela aile içi kavga ve anlaşmazlıkların çözümüne yönelik ritüeller düzenlenmiştir. Bunlardan biri de Maštigga isminde Kizzuvatnalı bir kadının düzenlediği ritüeldir.⁷³

Hititlerde büyü'nün yapıldığı durumlar şunlardı: baş ağrısı, öksürük, ses kısıklığı, göz hastalıkları, yaralanma, sarılık, ağız hastalıkları, iç hastalıklar,

⁷⁰ Ünal: 2006, s.22.

⁷¹ Reyhan: 2008, s.229.

⁷² Erginöz: 1999, s.162.

⁷³ Erginöz: 1999, s.162.

su toplama, uykusuzluk, kalp krizi, depresyon, kısırlık, kabus görme, endişe hali, dayak yeme, doğum ve hamilelikteki sorunlar, büyü yüzünden çocuk düşmesi gibi çeşitli hastalıklar; halk, ordu ve hayvan sürüsü içindeki salgın; büyü ve yalan nedeniyle ölüm; kral, kraliçe ve kraliyet ailelerinin ölümü; ^DGAZ.BA.A.A.A.'nın kötülüğünden arınma; yalan, cinayet işleme, şiddet uygulama, büyü, dedikodu, lanet, mezara saygısızlık, ensest ilişkiler; beşikteki bir kız bebeğin yerini değiştirmek gibi suçlar; kral ve kraliçenin öfkesi, kralın ölümünün tahmini, ruhlara danışma, kral ve kraliçeyi arındırma, evleri, tapınakları, şehirleri ve insanları arındırma, tahta çıkma, inşaat tapınak onarımı, bebeği emzirme, özel bir bitki ile kişiyi kutsama, yeni doğmuş bebeğe ad koyma gibi insani duygular ve faaliyetler; aile bireyleri arasında çekişme, arkadaşlar arasında kavga, büyüklere karşı itaatsizlik gibi kişiler arası sorunlar; birliğin önünde yemin etme, bir serfe başlama, bir seferden zaferle veya yenilgiyle dönme gibi askeri koşullar; vekil tayin etme toprak büyü, kişisel tanrıların büyü, insanlara karşı tanrıların öfkesi, kült uygulamalarındaki hatalar, Güneş Tanrısı'na karşı işlenen suçlar, Kara Tanrıça'nın rüyada görülmesi, kültün genişletilmesi, Fırtına Tanrısı'nın heykelinin dikilmesi, tanrıları çağırma, ağız yıkama, bir kısmı Hattice yazılmış Hatti Tanrılarını büyüleme gibi kült ve dini uygulamalar; fırtına, gök gürültüsü, şimşek, ay ve güneşin işaretleri, depremler, üzüm bağlarının verimsizliği, çekirgelerin ürünlere zarar vermesi gibi doğal olaylar; hayvanların çiftleşmesi gibi pek çok durumda büyüden yararlanılmaktadır.⁷⁴

2.2. Büyü Ritüellerini Yapan kişiler ve Kullandıkları Unvanlar

Hititler, tıpkı Romalıların Yunanlılara yaptıkları gibi eski Anadolu insanlarını askeri açıdan yenmeyi başardılar, fakat ellerinde taşıdıkları muzaffer kılıçlarına rağmen kültürel açıdan onların mutlak etkisi altına girmekten kendilerini kurtaramadılar. Hitit günlük yaşamında bu etkilerin sonuçlarını tüm

⁷⁴ Ünal: 1988, s.71-74.

açıklığı ve ayrıntılarıyla geniş halk kitleleri arasında yayılmış bulunan büyücülükte görmek mümkündür. Hititler, kültür, din, dil, sanat ve devlet ideolojisinin yanında Eski Anadolu halklarının büyü ile ilgili inanç ve uygulamalarını alarak, hızlı bir askeri devlet kurma sonucu ortaya çıkan kültürel boşluğu hiç olmazsa bir dereceye kadar doldurmaya çalıştılar.⁷⁵

İlk kez Eski Hitit Devletinin ilk krallarından olan I. Hattuşili'nin vasiyetnamesinde rastlanan "büyücüler" e kral tarafından sert bir dille karşı çıkılmaktadır. Ölüm döşeğindeki Hattuşili, karısından kendisini büyücü kadına danışmadan gömmesini istemekte ve bu kişileri ziyaret etmemesi konusunda onu uyarmaktadır. Bu dönemde bu kişiler gayri resmi olarak faaliyetlerini sürdürmekteydiler. Aynı dönem krallarından Telepinu'nun Fermanında büyüü yasaklaması, Hattuşili'nin büyücülere karşı getirdiği yasağın yasal düzenlemesi olarak düşünülebilir.⁷⁶

Eski çağlardan modern dönemlere kadar belirgin olan erkek egemen bir toplumsal hiyerarşi içinde konumlandırılan kadınlar, büyü ritüellerinde genellikle ön saflarda görülüşlerdir. Bu durum toplumsal sorunların çözümünde büyü mekanizmasının ve "büyücülük mesleğinin" çok büyük bir etki alanına sahip olduğu Hitit toplumsal hayatında çok daha belirgindir. Çözümlenen birçok Hitit çivi yazılı belgesinde son derece aktif olmuş kadın büyücülere rastlamak mümkündür.⁷⁷ Ordu içinde çıkan bir salgına karşı, salgının giderilmesi için, Ašhella'nın, ya da cinayet işleyen bir kişinin suçunun günahından arınması için Maštigga'nın ritüel düzenlemesi buna örnektir.⁷⁸ Maštigga'ya ait olduğu belirlenen büyü ritüellerinin içerdiği konuları şöyle sınıflandırabiliriz⁷⁹:

- 1- Aile içi kavgaları önlemek, kavgalı bireyleri yatıştırmak için,
- 2- Cinayet işleyen kişinin bu suçundan temizlemek, arındırmak için,
- 3- Dostuna şiddet uygulayan kişiyi arındırmak için,

⁷⁵ Ünal: 2006, s.18.

⁷⁶ Reyhan: 2008, s.230.

⁷⁷ Haas: 1987-1990, s.243.

⁷⁸ Reyhan: 2003, s.116.

⁷⁹ Reyhan: 2008, s.232.

- 4- Kötü sözlerin (dedikodu, beddua, lanet) olumsuz etkisini uzaklaştırmak için,
- 5- Yeraltı tanrılarını yatıştırmak için.

Maštigga adeta o dönemin en çok başvurulmuş büyücüsü olmuştur. Ritüeller incelendiğinde Büyücü Kadın Maštigga'nın "büyülü" gücünü, etkinliğini değil, aynı zamanda o dönemin toplumsal hayatında büyüye muhtaç olacak kadar sorun olarak düşünülen meselelerin neler olduğunu öğrenmek de mümkün olabilmektedir.⁸⁰

Büyü ritüellerini yapan kişiler aşağıdaki unvanları kullanıyordu:

LÚA.ZU; Doğumla ilgili metinlerde sıklıkla geçer. Hekimlerin en büyüğü, şef anlamına gelmektedir. Hititlere ait metinlerde doktor, hekim olarak da geçer. LÚA.ZU'nun dışında bir de falcı, büyücü anlamına gelen ve tedavide başvurulmuş kişiler arasında olan LÚAZU da vardır. Hitit belgelerinden anlaşılacağı üzere Hititlerde LÚAZU ile LÚA.ZU farklı iki kelime olup LÚA.ZU "hekim" LÚAZU ise "falcı" manasına gelir. Her iki kelimenin de Hititçede kullanılması Hitit hekimlerinin sadece büyü temelli tedavi kullandıklarını gösterir.⁸¹

Hititlerde hekimler arasında hiyerarşi olduğunu Ünal şu unvanlara dayanarak söylemiştir⁸²:

UGULA LÚA.ZU; Yönetici hekim, hekimlerin idarecisi

GAL LÚ.MEŠ A.ZU; Hekimlerin en büyüğü, şef hekim

LÚA.ZU SAG; Baş hekim

LÚA.ZU TUR KAB. ZU. ZU; Yardımcı talebe, küçük hekim, asistan

EN SISKUR; Kurban beyi demektir ve sık sık ritüel metinlerinde bu tabir geçer. Çünkü Ritüeli yapması gereken görevlilerin başında yer alır.

⁸⁰ Reyhan: 2008, s.232.

⁸¹ Güçerdem: 2007, s.84.

⁸² Ünal: 1988, s.65.

Bunlar dışında Hititlerde başka unvanlar da kullanılmıştır. Bunlar:

^{LÚ}HAL; Kahin

^{LÚ}purapši; Kahin

^{LÚ}MUŠEN.DÚ ; Kahin, kuş yakalayıcı, (fal esnasında) kuş uçuşunu izleyen

^{LÚ}A.ZU; Erkek hekim

^{LÚ}SANGA; Rahip

^{LÚ}GUDU₁₂; Merhemli rahip

^{MUNUS}ŠU.GI ; Yaşlı kadın, büyücü kadın

^{MUNUS}hašaua; Yaşlı kadın, büyücü kadın

^{MUNUS}SUHUR.LÁ ; Oda hizmetçisi kadın, hizmetçi kadın

^{MUNUS}hašnupla ; Ebe

^{MUNUS}ŠÁ.ZU; Ebe

^{MUNUS}A.ZU; Kadın rahip

^{MUNUS}karta; Tapınak görevlisi kadın

^{MUNUS}É.DINGIR^{LIM}; Tapınak görevlisi kadın⁸³

^{SAL.}ŠU.GI; Yaşlı kadın, büyücü

^{LÚ.MEŠ}AZU; Kizzuwatna'lı Ammihatna'nın yaptığı ritüelde, yardımcı görevliler olarak ^{LÚ.MEŠ}AZU "büyücüler" bulunmakta ve ritüeldeki bazı işlemlerin gerçekleştirilmesine yardımcı olmaktadır.⁸⁴ ^{MUNUS}A.ZU; KUB XXX 42 I 8 ve devamındaki satırlarda, Hurrili bir kadın olan Azzari'den ^{MUNUS}A.ZU olarak bahsedilmekte ve bu kadın hekimin, düşman saldırılarına

⁸³ Gurney: 1977, s.45-46; Hass:1994, s.888.

⁸⁴ Reyhan: 2003, s.116.

karşı ince bir yağ ile ordu komutanını ve atlarını ve savaş arabalarını, ordudaki askerleri ve diğer malzemeleri yağlayarak orduyu büyü ile bir şekilde koruduğu anlaşılmaktadır.⁸⁵

LÚMUŠEN.DÚ; Kahin, kuş yakalayıcı,-fal esnasında-kuş uçuşunu izleyen

LÚ.MEŠMUHALDIM; Aşçılar

LÚ^{MEŠ} GİŠGIDRU; Asa adamları

EN É^{TIM}; Evin beyi

2.3. Büyücülerin Geldiği Ülkeler

Hitit Devletinde büyü'nün rolü Orta Hitit Döneminden (M.Ö. 1400 civarı) itibaren daha iyi belgelenmiştir. Büyü ritüellerinin büyük bir grubu Kizzuvatnadaki bu Hurri-Luvi ortak kültürünün bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır ve büyücülük Hitit devrinde uygulama alanı bulmuştur.⁸⁶

Eski Anadolu-Hitit büyücülüğü ve dolayısıyla onunla iç içe olan tıbbın etnolojik yönden büyük bir önemi vardır; çünkü büyü metinleri tek bir kavramın değil, Eski Taş Çağından beri birikmiş tüm eski Anadolu kavimlerinin inançlarını bize yansıtan ve aktaran çok önemli bir etnolojik derleme niteliğini taşır. Hititler Anadolu'ya geldiklerinde büyüyle ilgili hemen hiç ön bilgileri olmasa da, özellikle yerli insanların kültürel etki alanına girdikten sonra böyle batıl inançlara özel ilgi göstermeye başladılar. Bu durum en başta Hurriler ve Kizzuvatna halkı ile Batı Anadolu Arzavalıları olmak üzere yerli büyü uzmanlarının gözünden kaçmadı ve onlar Hattuša'ya gelip, bu yöntemleri yeni gelen efendiler için uygulamaya koydular. İdareci zümrenin çok ilgi duyduğu ve bunun karşılığının da cömertçe ödendiğini

⁸⁵ Erginöz: 1999,s.183.

⁸⁶ Reyhan: 2008, s.230.

gören yerli büyü uzmanları Hattuša'da uzun kuyruklar oluşturdular. Her gelen mütehassıs, başka bir bölgenin büyü ve dini imancını ve böylece etnografik değerleri birlikte getiriyordu.⁸⁷ Böylece büyücülük konusunda Hattuša'da küçümsenemeyecek bir bilgi birikimi ortaya çıktı. Hititlerin bunları yazıya dökmesi sonucunda tarihöncesinden beri biriken büyü yöntemlerini içeren büyük bir arşiv oluşturuldu. Bu arşiv de tıpkı tıpta olduğu gibi insan yaşamının tüm olumsuz yönlerini kapsayan hazır reçeteler vardı. Reçetelerde büyücünün adı ve memleketi yazılıydı; yani reçeteler patentlenmişti.⁸⁸

Hititlere büyü kavramı Anadolu'nun güneyinde ve güneydoğusunda Hurrice ve Luvice konuşulan bölgelerden, özellikle de Kizzuvatna'dan girmiştir.⁸⁹ Metinlerde tespit edilen şahıs isimlerinden anlaşıldığı üzere, Kizzuvatna'da karışık bir nüfus yaşamaktadır. Kizzuvatna'dan bulunan birçok ritüel metninde kullanılan Hititçe olmayan kelimeler ve ifadelere göre, bu ritüellerin Luvice'nin⁹⁰ ve Hurrice'nin⁹¹ etkisinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu ritüel metinlerinde Hurrice tanrı adları, Hurrice kavramlar ve az da olsa Hurrice alıntılar yanında daha uzun olarak Luvice kısımlara rastlanmaktadır. Bundan da Kizzuvatna'da Hurrice ve Luvice konuşulduğu anlaşılmaktadır.⁹²

Luvice ve Hurrice konuşulan Kizzuvatna'dan çok sayıda görevli Hattuša'ya gelmiş ve Hitit sosyal yaşantısında büyük ilgi gören büyü faaliyetlerini icra etmişlerdir. Hitit insanı, üstesinden gelemediği pek çok konuda büyüye yönelmiş, bu konular çeşitlilik gösterdikçe büyü ritüellerinin uygulama alanı da aynı oranda genişlemiştir. Böylece bu ritüelleri uygulayan görevlilerin her biri farklı bir konuda uzmanlaşmıştır.

Hasta ya da büyü yapılmış kişilerin tedavisi için yapılan bazı Luvi kökenli ritüelleri incelediğimizde farklı sonuçlar da çıkarabiliriz. Bir erkeğin cinsel gücünü yerine getirmeyi amaçlayan Paškuvatti Ritüeli, doğurganlık

⁸⁷ Ünal: 2005, s.78.

⁸⁸ Ünal: 2004, s.42.

⁸⁹ Haas: 1976-1980, s.630-631; Ünal: 1988, s.65.

⁹⁰ Maštigga Ritüeli: CTH 404, 405, 454, Zarpia Ritüeli: CTH 757.

⁹¹ Ammihatna Ritüeli: CTH 471, Kral Pallia'nın Ritüeli: CTH 475, Papanikri Ritüeli: CTH 476,

Šalašu Ritüeli: KBo 19.145.

⁹² Kammenhuber: 1968, s.102-103; Wilhelm: 1974, s.5; Hass: 1980, s.630.

sağlamayı amaçlayan Anniwiyanı Ritüeli, iffetsizliği yok etmeyi ya da doğuma yardımcı olmayı amaçlayan Tunnaviya Ritüeli, iffetsizliği ortadan kaldıran Puriyanı Ritüeli veya verimsiz bir bağ için yazılmış Anna Ritüeli “gündelik hayat”a odaklanır günlük ya da kişisel sorunlara dinsel çözümler arar. Talihsiz bir durumda beklenen genel yardımlar kadar bu ritüellerde muhtemelen etnik altyapılarına bakılmaksızın Hattuša’daki insanlar tarafından yararlı bulunmuştur. Yani; Luvi kökenli bu ritüellerden medet uman Hattuša’lıların Luvi kökenli olduklarını varsayabiliriz.⁹³

Bu tür bir analiz Hattuša’daki Luvilerin kendi dinlerini icra ettikleri sonucunu doğurur. Luvi dinine dair mevcut bilgimiz dâhilinde önemli bir konu daha vardır. Luviler kendi dinlerinin niteliklerini Hitit devlet kültürüne taşımışlardır. Bu sayede Hattuša’daki arşivler Luvi geleneklerinin izlerini taşıyan Luvite ve Hititçe metinleri gün ışığına çıkarmıştır. Bir dereceye kadar Luvi düşüncesinin farklı izlerini güney ve batı Anadolu’daki Luvi merkezleri ile ilişkilendirmek mümkündür.⁹⁴

2.4. Büyü Ritüellerinde Uygulanan Metotlar

1. Benzetme (Analoji) Metodu:

Doğada olup biten olayların gözlemine dayanan ve Hitit Büyü ritüellerinde en çok uygulanan metotlardandır. Bu metodun amacı “benzetme yoluyla istenilen sonucu elde etmek”dir. Bunu yaparken de “benzer benzeri yaratır” ilkesinden hareket edilmektedir. Bu büyü, sözle veya bir eylemle olabileceği gibi ikisi aynı anda da yapılabilir. Sembolik olarak yapılan eylemle veya ifade edilen büyüsel sözlerle gerçek olaylar arasında ilişki kurulur.

⁹³ Hutter: 2010, s.226.

⁹⁴ Hutter: 2010 , s.226.

İstenmeyen durumun, doğada gözlemlenen olaylarla benzerlik kurularak uzaklaştırılması amaçlanır.⁹⁵

Analoji büyüü doğada olup biten şeylerin kesin kes gözlemlenmesine dayanır. Yani insan eski devirden beri analoji büyüü yapabilmek uğruna, doğadaki muntazam oluşumları büyük bir titizlik ve özenle gözlemlemiş ve bunları kanunlara bağlamıştır. Bundan dolayı bu büyü türü doğa olaylarının keşfinde ve tabii bilimlerin gelişmesinde büyük bir rol oynamıştır.⁹⁶

Doğada gözlenmiş, büyülerde kullanılan belli başlı analoji örnekleri şunlardır: İncir ve üzüm nasıl tatlıysa, üzüm tanesi nasıl şarap ihtiva ederse, asmanın nasıl aşağıda kökü, yukarıda bıyığı varsa, yağ bitkisi ve susam nasıl yağ ihtiva ederse, susuz kalan bitki nasıl kurursa, nasıl ağacın meyveleri varsa ve filizlenirse, buğday nasıl temizse, buğday tanesi suda nasıl şişerse, susam tohumu nasıl çatlar ve kabuklarını dökerse, renkli çiçek nasıl gelişirse, sabunotu nasıl kirli giysileri temizler ve beyazlatırsa, kamış nasıl yumru çıkarırsa, kesilen kamış nasıl tekrar yeşermezse, akça diken nasıl ilkbaharda beyaz, yazın ise kırmızı olursa, arpa, insan ve hayvanları nasıl beslerse, soğanın nasıl kabukları var ve biri diğerinin içine girmezse, ardıç nasıl sürekli yeşil kalır ve yapraklarını dökmeyse, moça nasıl çayırılıkta ve ekin tarlasında beslenir ve yağlanırsa, dişi domuz nasıl birçok moça doğurursa, bekçi köpeği yabancıları nasıl oraya sokmazsa, köpek nasıl dokuz uzvunu yalayarak iyileştirirse, katır nasıl kısır ve doğuramazsa, akbabalar ve tilki nasıl koyun ciğerini (severek) yerlerse, koyun ve sığır nasıl yavrularını severse, koç koyuna nasıl atlar ve onu gebe ederse, koyun nasıl tuz yalarsa, nasıl yeni doğmuş bir kuzu yeri göğü ve annesinin memesini göremezse, hayvanlar nasıl susuz kuruyup giderse, koyun yapağısı nasıl keçeleşmişse, kırmızı yün nasıl parlarsa, sığır nasıl yulara bağlanırsa, kana bulanmış deri nasıl hep kırmızı kalırsa, sudan çıkarılmış balık nasıl suya geri dönemeyse, et suyu nasıl temizse, malt nasıl kuru ve tohumluk kullanılmazsa, bira, baharat ve şarap nasıl birbiriyle harmonik olarak karışırsa, maya hamuru nasıl

⁹⁵ Ayrıntılı Bilgi için Bk. A. Ünal:1999, s.255.

⁹⁶ Ünal: 2003, s.116.

kabartırsa, bal nasıl tatlıysa, tereyağı nasıl yumuşaksa, kızgın ve korkmuş insan nasıl birayla yatıştırılırsa, tatlı süt nasıl tatlıysa, taş nasıl ağır ve hissizse, bakır nasıl sert ve kalıcıysa, altın nasıl sert kalıcı ve safsa, tuzun nasıl tohumu yoksa ve yeşermese, demir nasıl gökte Fırtına Tanrısı'na gelmişse ve gökyüzünü taşırsa, Güneş ve Fırtına Tanrıları nasıl ebediyse, rahip nasıl hışımla gelen Fırtına Tanrısını tutar alıkoyarsa, tanrı ve insanlar birbirlerini nasıl seviyorlarsa, ana baba çocuklarını nasıl seviyorsa, nasıl sağır duymaz kör görmez ve kötürüm yürüyemezse, düşman nasıl Hititlerin kötülüğünü isterse, düşmanlık nasıl barışa dönüştürülebilirse, insanoğlu nasıl ölümcül ise, kapı eşik yatağında nasıl dönerse, sürgü kapı nasıl kapı kilidini iter ve kapıyı açarsa, tekerlek nasıl dönerse, nasıl arka tekerlek ön tekerleği yakalayamazsa, kayıktan suya düşen eşyalar nasıl kurtarılamazsa, kaşık nasıl kaynayan suyu yatıştırırsa, stel nasıl yere düşerse, kuleler nasıl yıkılırsa, fırının nasıl içinde hiçbir şey yeşermese, kadın giysileri etek ve kirman nasıl kadını simgelerse, kandil nasıl yanarsa, çırpıcı kumaşı nasıl çırpır ve kumaşın üzerinde iplik ve tüy kalmazsa, yer ve gök birbirine nasıl değmezse, dağlar nasıl yüksek ve ağaçla kaplıysa, güneş nasıl gökyüzünde dolaşır ve dünyayı aydınlatırsa, ne rüzgâr ne yağmur nasıl taşı yerinden oynatamazsa, ateş nasıl yanarsa, su nasıl temizse ve temizlikte kullanılırsa, kara toprak üzerine düşen suyu nasıl emerse, dökülen su nasıl akarsa, su ateşi nasıl söndürürse, çatı oluğundan akan su nasıl geriye doğru akmazsa, insan dağları nasıl kaldıramaz, vadileri yükseltemezse, ırmağın akıntısı nasıl geriye çevrilemezse, su kaynağı nasıl yerin altından toprak çıkarırsa, yağmur suyu nasıl kent sokaklarını pislikten temizlerse, toz nasıl silinip süpürülebilirse, uçurum nasıl ebedi ise, hizmetçi ve köleler tanrı ve kralı nasıl yalnızca uzaktan seyredebilirlerse, minik tohum değirmen taşından nasıl öğütülmeden kurutulursa, bira maltı nasıl dibek taşında dövülürse, gebe kadın, inek ve koyun nasıl doğum yaparsa, ağır kurşun kapaklarla kaplı kaplara giren şeyler nasıl bir daha geri çıkamazsa, evin dört köşesi nasıl yeryüzü üstünde durursa.⁹⁷

⁹⁷ Ünal: 2003, s.118-120.

Ayrıca analogi büyüünde şu eylemlere de yer verilmiştir: Kartal ve şahinler havaya uçurulur; çift öküzünün ayaklarına vurulur; üzüm bağının bereketli olmasını sağlamak için domuzun cinsel uzuvları verimsiz olan bağın içine gömülür; tohumlar kısırlaşsın diye suda şişirilir; düğüm ve sicimler kesilir; öğütme taşı ters döndürülür; yere kazık çakılır; mum fitilleri, yağ ve çamur tahrip edilir; soğan soyulur; sabunotu kesilir ve parçalara bölünür; koyunun yün ve tüyleri yolunur; güzel kokan parfüm serpilir; şarap ve su karıştırılır; şarap ve su yere dökülür; su oluğa dökülür; meşaleler yakılır; karanlık odada çırallar yakılır; hastanın vücudu güneş bitkisi ile ovulur; buğday başakları ovularak taneleri çıkarılır; lifler ateşte yakılır; tuz ateşte yakılır; mum ve koyun yağı alevde eritilir; kemikler yakılır ve ırmağa atılır; keçi ve kuş yakılarak yere gömülür; alkalik bitkiler yakılır ve külleri sabuna dönüştürülür; kaplar, fırınlar, saban ve araba modelleri kırılıp paramparça edilir; öd ayakla ezilir; çalı çırpı yakılır; tohumlar ezilir; su ve bira kızgın çakıl taşları üzerine dökülür; yanan çam kozalakları suyla söndürülür; nesneler orijinal yerlerinden uzaklaştırılır; toprak topalakları başka yere götürülür; su kaynağından alınıp başka bir yere taşınır; dedikodu yapan dil modelleri ateşe atılır.⁹⁸

Aşağıda Kizzuvatnalı kadın Maštigga'ya ait analogi büyüüne ait örnek bir metin verilmiştir.

KBo 39.8 I⁹⁹

Yaşlı kadın bir balığı alır, onu iki kurban sahibinin ikisinin birlikte üzerinde çevirir ve şöyle söyler:

(40)“Bu balık denizin boğası(dır), bu balık denizden nasıl ayrıldıysa, şimdi o günün lanetli dilleri (de) (sizden) ayrılınsınlar” ve balığı ocağa fırlatır

(yaşlı kadın) beyaz ve siyah yünü alır, sonra (onları) içyağının etrafına dolar (45) ve ona tiššatva der, onu iki kurban sahibinin üzerine tutar ve şöyle

⁹⁸ Ünal: 1999, s.257.

⁹⁹ Reyhan: 2002, s.31-37.

söyler:”ağız ve dil ile her ne söyledinizse şimdi bak tiššatva “vücut(unuz)daki o günün dilleri sizden ayrılmış olsun ve onu ocağa fırlatır

(50) Sonra, yaşlı kadın tuzu, iç yağını[] ve de balmumunu alır, balmumundan diller yapar[ve onları] iki kurban sahibinin başının üzerinde çevirirtuzu, içyağını ve de siniri onların üzerinde çevirir, sonra onları, onlara uzatır, ve onlar, ona sol eliyle baskı yaparlar

Vs.II

Yaşlı kadın şöyle söyler: “aranızda her ne lanetlenmişse şimdi o lanetli dilleri Güneş Tanrısı sol (tarafa)çevirsin” ve onları ocağa fırlatır

(5)iki kurban sahibinin vücutlarında bulunan kırmızı ve mavi yünü,(ayaklarının)önünde bulunan iki heykeli başlarının üzerinde bulunan hamurdan elleri ve kilden dilleri

Yaşlı kadın onların tümünü alır, onlardan (10) ipi kesip ayırır, kilden iki eli ve dilleri yaşlı kadın kırar, sonra onları, onların üzerinde çevirir, ve şöyle söyler;

“o günün dilleri ayrılsın, o günün lanetli sözleri ayrılsın” ve onları ocağa fırlatır (15) Sonra yaşlı kadın tuzu alır, onu yedi dilin üzerine eker, onları yerde (çekiçle) ezer (ufalar) ve onları iki kurban sahibinin üzerinde çevirir ve şöyle söyler: “hangi günde doymuşsanız, bak, o günün dillerini bundan sonra baba (20) Güneş Tanrısı ufaladı (ezdi)” ve onları ocağa koyar

Yaşlı kadın suyu ve kili alır, suyu onların üzerine serper ve onları temizler, sonra hamuru onların üzerine çevirir ve şöyle söyler: “böylece ağzınızla (ve) dilinizle (tekler) temizlenmiş olunuz”(24)

Analoji büyüü için diğer bir örnek de Tanrı ve insanların arındırılması için yapılmış aşağıdaki metinde yer almaktadır.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Goetze: 1969,s. 346.

(20) “ Şimdi [ne olduğuna] bak: tanrı [...] sanki hasat yapan bir çiftçi gibi yayılmış (ve) bollaşmış soda bitkisini kesti ve sonra küle döndürdü. Soda bitkisi öylesine külleşsin ki, kötü olan sözün, bedduanın, sövgünün ve pisliğin çorbasına dönüşsün! Ve artık tanrım için var olmasın; ne de kurban sahibinin elindeki insan için; bırakalım tanrı ve kurban sahibi [onlardan] kurtulsun! Bu soda otunu külleştirdiği gibi, çorbaya çevirdiği gibi, bırakalım kötü olan söz, beddua, sövgü ve pislik de çorbaya dönsün! Bırakalım tanrı ve kurban sahibi bu dertten kurtulsun. Daha sonra kurban sahibi eline bir s[oğan] veriliyor, bu esnada da rahibe şöyle konuşuyor. “Tanrının huzurunda olan kişi şu şekilde konuşursa: Nasıl ki bir soğan iç içe sarılı derilerden oluşuyorsa, her hangi biri diğerlerinden ayrıl[a]mıyorsa, bırakalım kötü sözler, beddualar, sövgü ve pislik -soğan gibi- sarsın mabedin çevresini!”

2. Bağlantı Kurma ve Aktarma Metodu

Bu metotta kurban sahibi ile ritüelde kullanılan malzemeler arasında bir bağlantı kurulmakta ve kötülükler bu bağlantı ile söz konusu malzemelere aktarılarak kurban sahibinden uzaklaştırılmaktadır.¹⁰¹ Bu bağlantıya aşağıdaki örnekler verilebilir;

Ritüelde kullanılan çeşitli malzemelere, kurban sahibi aşağıdaki işlemleri yapar böylece bu malzemelerle bağlantı kurulur ve kurban sahibinin üzerindeki kötülükler onlara aktarılır. Örneğin¹⁰²;

- Ellerini koymak
- Ayaklarının önüne koymak
- Başının üzerine koymak
- Baskı yapmak
- Üzerinde tutmak
- Üzerinde çevirmek
- Devirmek
- Kırmak

¹⁰¹ Reyhan: 2008, s.233.

¹⁰² Reyhan: 2003, s.121.

- Tükürmek

Çeşitli renklerdeki ipler, kötülükleri çekmesi için, kurban sahibinin vücuduna dolandır ya da kurban sahibinin elleri, kafası ipe bağlanır. Kurban bu sembolik bağlantı ile kurban sahibinin üzerindeki kötülükleri ipe aktarıldığına inanılır. Daha sonra ise bu ipler kesilerek ya da çekilerek kurban sahibinden uzaklaştırılır. Bu uygulamaya ait bazı örnekler şunlardır¹⁰³;

- İp dolamak
- Ellerini ip ile bağlamak
- İpi çekmek
- İpi kesmek

Ritüellerde en çok başvurulanan yöntemlerden su ile (vücudun çeşitli kısımlarını) temizlenme, insanın kirliliğinin, yani ayini yaptırma nedeni olan olumsuz durumun, bedensel kirlilik gibi uzaklaştırma çabasının bir sonucudur. Suyun içine katılan çeşitli maddelerle suyun temizleme gücü daha da artırılmaktadır.¹⁰⁴ Ritüellerde su ile yapılan uygulamalara ait bazı örnekler şunlardır;

- Üzerine su serpmek
- Üzerine tatlı su, temiz su serpmek
- Başının üzerine su dökmek
- Ellerini gözlerini yıkamak
- Ellerini yıkamak
- Elbiselerini yıkamak

Ritüellerde kirliliğin fiziksel kirlilik gibi uzaklaştırılması düşünüldüğünde de aşağıdaki işlemler yapılmaktaydı¹⁰⁵;

- Ovmak, sürmek
- Taramak

¹⁰³ Reyhan: 2003, s.123.

¹⁰⁴ Goetze: 1957, s.155.

¹⁰⁵ Reyhan: 2003, s.126.

- Silmek
- Fırçalamak
- Yalamak
- Vücuduna baskı yapmak, bastırmak
- Elbisenin altında tutmak
- Elbiselerini fırlatıp atmak
- Ateşin içinden geçmek
- Kapıdan çıkmak

Büyü ile arınma ritüellerinde temizliğin sembolü olarak görülen çeşitli madenler temizlenme malzemesi olarak kullanılmaktadır. Aşağıdaki uygulamalar bu madenlerin kullanışlarına örnek olarak gösterilebilir¹⁰⁶.

- Ağzına gümüş koymak
- Demirden dilleri ağzına koymak

Bağlantı kurma ve aktarma metodunda uygulanan davranış biçimlerine verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere; yapılan bu işlemler sonucunda, kurban sahibi ve bu madenler arasında ilişki kurulur. Bu ilişkiyle, kurban sahibinin üzerinde olduğu düşünülen kötülükler, bu malzemelere aktarılır. Artık kirlenmiş olan bu malzemelerin de -canlı/cansız- yeni bir kirliliğe yol açmaması için ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu sebeple; canlılar öldürülerek, gömülerek; kesilerek, ya da salıverilerek; cansızlar ise kırılarak, yakılarak, saklanarak vb. ortamdan uzaklaştırılır¹⁰⁷.

3. Özdeşleştirme ve Yerine Geçme Metodu:

Yerine geçme kavramı pek çok ritüelde görülmektedir. Eski ve modern, çeşitli uygarlıklarda değişik biçimlerde ortaya çıkmaktadır.¹⁰⁸ Bir kişinin/ nesnenin yerine başka bir kişinin/nesnenin “vekil olarak geçmesi”

¹⁰⁶ Reyhan: 2003, s.128.

¹⁰⁷ Reyhan: 2003, s.129.

¹⁰⁸ Frazer: 1992, s.170.

onunla “özdeşleştirilmesi” ve bu vekilin üstlendiği kötülükleri çok uzaklara “taşınması” esasına dayanan bir uygulamadır.¹⁰⁹

Mesela bir savaş esiri ve bir heykelcik, sırasıyla gök ve yer altı tanrılarının yerine geçmesi nedeniyle seçilir ve esir kralın cübbesini giyerek onun yerine geçer. Sonra tahtı sanki bir soyguncu tarafından ele geçirilmiş gibi yapar ve saklanır. Ancak yedinci gününde ölür. Bazen bu ritüellerde bir hayvan bir insanın yerine geçer¹¹⁰.

Literatürde, Tanrıça İstar'ın Yeraltı Dünyasından kurtulması ve yerine Çoban Tanrı Dumuzi'nin geçmesi ile ilgili çok eski bir Mezopotamya öyküsünden başlayarak, pek çok “yerine geçme” örneği vardır. Örneğin; Yunan Edebiyatında sıkça karşılaşılan Euripides'in Alkestis adlı oyununda, oyuna adını veren kadın kahramanın, ölümün eşiğinde olduğunu ve yerine ölecek birini bulabilirse ölümden kurtulabileceğini söyleyen kocası Admetos'un yerine kendisini feda etmesi, bunun bir örneğidir. Tamamen farklı bir bağlamda “yerine geçme” örneği kesilmiş bir öküz başına lanetler yağdırarak ülkeye gelebilecek, herhangi bir tehdidin bu kesik başa gelmesi için dualar edilmesini telkin eden Mısır geleneğini aktaran Herodotos'tan gelir; kesik baş Nil'e atılır.¹¹¹ “yerine geçme” metodu ile ilgili Hititlerde II. Murşili dönemine ait dikkat çekici örnekler vardır. II. Murşili'nin konuşma kusurundan kurtulmak için bir öküzün feda edildiği görülmektedir. Öküz, kralın bir araba dolusu eşyası ile birlikte, Kummanni'deki Fırtına Tanrısı Tapınağı'na gönderildi. Burada, öküz ve eşyalar, Fırtına Tanrısı'na sunu olarak yakıldı. Şansa asla yer vermeyen tipik pragmatik Hitit anlayışıyla doğru orantılı olarak, birinin yolda ölmesi durumu dikkate alınarak, ikame edilen öküzün yedeği olarak ikinci bir öküz daha gönderildi.¹¹²

Hitit büyü ritüellerinde kurban sahibinin yerine geçme iki şekilde olmaktadır. Bunlardan birincisi “tarpalli” ikincisi ise “nakkušši”dir.¹¹³

¹⁰⁹ Reyhan: 2003, 129.

¹¹⁰ Beckman: 1990, s.2-3.

¹¹¹ Bryce: 2003, s.221-222.

¹¹² Bryce: 2003, s.222.

¹¹³ Reyhan: 2003, s.130.

“tarpalli” , ritüellerde kurban sahibinin yerine vekil olarak seçilen ve vekâlet ettiği kişiye yönelen kötülükleri üzerine çeken canlı ve cansız objelerdir. Bu objeler ritüel esnasında üstlendikleri kötülüklerle birlikte yok edilmektedir. Ritüel metinlerinde “tarpalli”ler canlı veya cansız olabilmektedirler. Aşağıda Kizzuvatnalı kadın Maštigga’ya ait canlı bir “tapalli” kurban örneği verilmektedir.

KBo 39.8 II¹¹⁴

Bir koyunu sevk ederler ve onu yaşlı kadın iki kurban sahibinin üzerine tutar ve şöyle söyler: “işte sizin için bir vekil, vücutlarınız için bir vekil olsun: kötü dil, kötü ağız” onlar, onu ağzına (koyunun) (30) tükürürler ve şöyle söyler:

“kötü lanetleri tükürdünüz” yeri kazarlar, koyunu aşağıda keserler, sora onu aşağıya koyarlar, onun yanına tatlı kurban ekmeğini koyarlar, şarap sunar ve üzerini kapatırlar

(35) siyah koyunu sevk ederler, yaşlı kadın onu, onlara sunar ve şöyle söyler: “sizin başınız ve vücutlarınızın tümü için siyah koyun bir vekildir (onun) ağzındaki dil lanetlerin dilidir

Ve onu onların üzerinde çevirir iki kurban sahibi onun ağzına tükürürler ve koyunu keserler,(40) sonra onu tamamıyla parçalar, ocak yaparlar ve yakarlar, bal ve de saf zeytinyağını üzerine dökerler, tatlı kurban ekmeğini parçalar, onu ocağa fırlatır ve şarap sunar

Kizzuvatnalı kadın Maštigga’ya ait cansız bir “tapalli”ye örnek olarak aşağıdaki metin gösterilebilir.¹¹⁵

Bir tencereyi onların üzerinde çevirir, ^{DUG}DÍLIM.GAL’i onların (10)ayaklarının yanına koyar ve şöyle söyler:“işte bu tencere sizin başınız için, ^{DUG}DÍLIM. GAL ağzınızdan (kaynaklanan) tüm meseleler için tasvir(dir).

¹¹⁴ Reyhan: 2002,s. 39-41.

¹¹⁵ Reyhan: 2002, s.59-61.

Yaşlı kadın tencereyi kırar, ^{DUG}DÍLIM. GAL'i ise iki kurban sahibi ayaklarıyla kırarlar.(15) ve şöyle söyler: “onlar, bütün lanetli sözler kırılsın”

Bazen ritüellerde insanlar da “tarpalli” olarak kullanılıyordu. II. Murşili'nin umutsuz bir hastalığa yakalanan karısı Gaššulavia, bu yüzden hastalığının devası olarak gördüğü çok güzel bir kadını, kendisinin yerine feda edilmesi beklentisiyle bir Hitit Tanrısı olan Lelvani'ye göndermişti. İlgili metin şöyledir: *“Ey Tanrım, eğer bende hastalık arıyorsan, bu kadın benim yerimi alacaktır. Onu sana güzel bir kıyafetle sunuyorum. Bana kıyasla zekidir, saftır, parlaktır, beyazdır, her bakımdan güzel görünür. Şimdi, Ey Tanrım, Efendim, ona iyi bak. Bu kadın Tanrının huzuruna çıksın, Efendim.”*

¹¹⁶

Ritüellerden edinilen bilgilere göre “tarpalli “olarak kullanılan canlılar, öldürülüp gömülerek, nesneler kırılarak, yakılarak, yok edilmekte, ancak insanların akıbetinin ne olduğu ise tam olarak anlaşılamamaktadır.

“nakkušši” kelimesi “her türlü kötülüğü bir yerden başka bir yere taşıyarak uzaklaştırılması için salıverilen canlılar”¹¹⁷ olarak tanımlanmaktadır. Ritüeldeki sembolik işlevi kendilerine yüklenen kötülükleri çok uzaklara taşımaktır. Bu yüzden, nakkušši olarak görevlendirilen canlıların tarpalli'lerin aksine öldürülmemeleri, kötülükleri kurban sahibinden uzaklaştırmak için özellikle serbest bırakılmaları gerekiyordu. Aşağıda ordudaki salgın hastalıklara karşı yapılan Ašhella ritüelinde hayvanların öldürülmeyip serbest bırakıldığı açıkça görülmektedir.

Vs.¹¹⁸

(1)Hapalla'lı Ašhella Şöyle söyler: Orduda kötü bir yıl olursa. Bu kurbanı (rituali) yaparım.

¹¹⁶ Bryce: 2003, s.224.

¹¹⁷ van Brock: 1959, s.135.

¹¹⁸ Dinçol: 1985, s.23-24.

Şöyle yaparım: Gün akşam olunca, (5) her kim olursa olsun, bütün komutanların hepsi (bir) koç hazırlarlar. Koç(lar)ın beyaz ya da siyah olanları önemli değildir. Beyaz, kırmızı, sarı/yeşil yün ipliğini iç içe bükeri ve onları bir örgü haline getirir. Bir boncuk kolyeyi ve kurşunlu bir demir halkayı birleştiririm (10) Ve onu koçların boyunlarına ve boynuzlarına bağlarım. Ve geceleyin onları çadırların önüne bağlarlar. Ve bu sırada şöyle söylerler: “Hangi Tanrı yüz çevirirse, hangi Tanrı bu salgına neden olduysa, bak, bu koçları senin İçin bağladım.(Bunlarla) tatmin ol!”

(15) Ertesi gün ise, onları çayırlara (açık araziye) sürerim. Her bir koçla birlikte bir testi şarap bir kaba somun, bir pişmiş toprak kadeh götürürler. Kralın çadırının önüne de süslenmiş bir kadın oturur. Bir çanak bira, üç kaba somunu kadının yanına koyar.

Sonra, ordu komutanları ellerini koçların üzerine koyarlar ve bu sırada şöyle söylerler: “ Hangi Tanrı bu salgına neden olduysa, (20) Şimdi bak, koçlar duruyorlar, onlar, karaciğerleri, yürekleri ve uzuvları ile çok besilidirler. Tanrıya insan etinden nefret gelsin! Artık, bu koçlarla tatmin olsun!” Ve ordu komutanları koçlara reverans yaparlar. Krala, süslenmiş kadına da reverans yaparlar. (25) Sonra koçları ve kadını, ekmeği ve birayı ordugâhın içinden dışarı götürürler. Ve onları açık araziye sürerler. Giderler ve (onları) düşman ülkesi sınırı içine salarlar; bizim olan yere gelmezler. Ve bu sırada aynı şekilde söylerler: “Bak! Bu ordunun insanları koyunları, atları, katırları (30) Ve eşekleri içinde kötü olan ne varsa, şimdi bak onları ordugâhtan bu koçlar ve (bu) kadın göturdüler. Onları kim bulursa bu kötü salgını (da) o ülke alsın!”

nakkušši'nin bir tanrı için söz konusu olan kötü şeyleri uzaklaştırmada da kullanıldığı görülmektedir.¹¹⁹

KUB 29.7 Rs¹²⁰

59..... şöyle söyler: “Tanrının huzurunda, kötü söz yemin, lanet

¹¹⁹ Reyhan: 2003, s.129.

¹²⁰ Goetze: 1969, s.346.

60. kirlilik, her ne yapılmışsa bu nakkušši'ler onu tanrı için uzağa

61. götürsünler. Tanrı ve de kurban sahibi o meseleden temizlenmiş olsunlar.

Ayrıca birçok ritüelde nakkušši olarak adlandırılmayan ancak kötülükleri uzaklara taşıma görevi olan çeşitli hayvanlar da kullanılmıştır.

¹²¹ Ambašši ritüelinde bir fare ile kötülük, uzaklara, yüksek dağlara, tepelere ve vadilere taşınmaktadır.¹²²

KUB 27.67 II

37..... ve onları

38. kötülükleri senden aldım ve onları bir fareye

39. çevirdim (yükledim), bu fare, yüksek dağlara,

40. derin vadilere, (çıkacağı) uzun yolculuklarda onları da götürsün

Kötülükleri taşıyan araç olarak bir canlı kullanılmasına rağmen Šamuha kentinin ayininde kötü sözleri, lanetleri taşıması için cansız bir nesne, bot, kullanılmıştır.

4. Tanrılara Sunma ve Tanrılardan yardım isteme:

İnsanlar tanrılara karşı günah işlediklerinde, işledikleri günahı tanrıya itiraf eder ve tanrının affına sığınır. Bu günah tanrı tarafından bağışlanabiliyor ancak bu gizlenirse ve sonradan anlaşılırsa çok ağır cezalara çarptırılabilirdi. Tanrılar efendi insanlar da onların kulları olduğundan, günahların affını sağlamak onu itiraf etmekle başlardı. Bundan sonra, bazen suçu isteyerek değil, bilmeden işlediğini anlatıyor; bazen, kendisinin aslında suçlu olmadığını, babasının işlediği günahların kefarecini ödediğini belirtiyor; bazen de suçlunun artık hayatta olmadığını söyleyerek,

¹²¹ Gurney: 1977, s.47-52.

¹²² Goetze: 1969, s.348.

cezalandırmanın sona ermesini istiyordu.¹²³ Bu dualardan birkaç örnek vermeyi yararlı buluyoruz.:

Yeryüzünün Güneş Tanrıçasına ve diğer Tanrılara sıvı kurban sunduktan sonra şöyle der: *“Bak kral sana yalvarıyor”. Eğer babası onu kötülerse onu dinleme! Eğer kız kardeşi, akrabaları onu kötülerse, onları dinleme! İyi gözlerini indir, binlerce kirpiğini kaldır ve krala dostça bak! Kulak ver ve onun iyi sözlerini dinle! ... Ey! Yeryüzünün Güneş Tanrıçasının veziri! İyilikle davran; ye ve iç! Güneş tanrıçasına kral hakkında iyi sözler söyle; Kralın adını Güneş Tanrıçasının huzurunda dostça an! Onun, babası, anası, kardeşi, kız kardeşi, akrabaları ya da dostları onu kötülerse, buna izin verme!... Ey benim tanrım, anam beni doğurduğundan beri, beni sen büyüttün, ey tanrım. Benim adım ve ünüm senindir. Tanrım, beni iyi insanların arasına sen koydun, bana güç zamanlarda ne yapacağımı sen gösterdin, tanrım. Ben... senin en iyi kulundum. Ben Tanrımın adına and içip, andımı hiçbir zaman bozmadım. Tanrım için kutsal olup da, bana yasak olan hiçbir şeyi yemedim ve vücudumu böylece kirletmedim. Ne bir öküzü ahırından, ne bir koyunu ağılından ayırmadım. Ekmek buldumsa ekmeği yalnız başıma yemedim; su buldumsa suyu yalnız başıma içmedim... Yaşam ölüme, ölüm yaşama bağlıdır. İnsan sonsuza değin yaşayamaz, onun yaşamının günleri sayılıdır. Eğer insan sonsuza değin yaşasaydı çektiği ağır hastalık bile onu çok üzmezdi. Tanrım bana kalbini ve ruhunu açsın ve benim suçumu bana söylesin ki ne olduğunu anlayabileyim. Tanrım bana ya rüyamda söylesin, ya da bir kahin kadın veya Güneş Tanrıçasının kahini (koyunun) karaciğerinden (bunu) anlatsın... Ey benim Tanrım! Sana tapınmamı nasıl artıracığımı bildir; sen bütün insanların çobanısın... Ben tanrımın huzurunda nice yakardımsa yararı olmadı; benden bir kötülüğü alır almaz, yerine bir diğerini koydun... Tanrım ben sana ne yaptım, nerede hata ettim? Beni sen yarattın tanrım, beni ölümlü bir insan yapan sensin. Bir tüccar, bir insani, tartıda hile yapar; fakat ben tanrıma ne yaptım? Bu hastalık yüzünden evim korkular evi oldu, korkudan ruhum eriyip, gidiyor!”* Bu dua

¹²³ Dinçol: 1982, s.88.

insanların tanrılar tarafından alınmış sandığı kötü alinyazısı karşısında duyduğu çaresizliği çok güzel yansıtır.

Tıpkı Arzava'lı Uhhumuva'nın yaptığı ritüelde belirtildiği gibi bir takım kötü olaylar tanrılarının verdiği bir ceza olarak düşünülmektedir.¹²⁴

KUB 9.31 II¹²⁵

(43) Bunlar *Uhha-muva*'nın, Arzavalı adamın sözleridir. Eğer bir ülkede insanlar ölüyorsa ve herhangi bir düşman

(45) tanrı buna neden olduysa, şöyle yaparım. Bir koç getirdiler. Mavi, kırmızı, sarı, siyah ve beyaz yüzleri eğirip birbirlerine bağladılar. Bir taç haline getirdiler ve bu tacı koçun başına yerleştirdiler. Koçu düşmanın yoluna doğru sürdüler ve bunu yaparken de şunları söylediler: “bu salgına neden olan düşman ülkenin tanrısı – bak! Bu taçlı koçu yola çıkardık, seni yatıştırsın diye, ey tanrı! Sürü

(55) kuvvetli ise de ancak koç ile barışı muhafaza eder; ey bu salgına sebep olan tanrı! Hatti ile olan barışı muhafaza et!”

(60) iyilik için Hatti ülkesine tekrar dön. Taçlı koçu düşmana doğru yola çıkarırlar. Daha sonra tanrının atları ve koyun yağı için yem getirirler ve bunu yaparken de şöyle seslenirler. Atlarını koştun; izin ver bu yemi yesinler ve izin ver doysunlar. Araban koyun (don) yağıyla yağlansın! Ülkene dön, ey Fırtına tanrısı! Hatti ülkesine iyilik için dön.”

Krallığın istikrarı, büyük ölçüde hükümdarın sağlığına ve selametine bağlıydı. Ancak hükümdar sadece kendi işlediği suçlardan değil, ailesinin, atalarının, ya da kullarının işlediği suçlardan da sorumlu olduğu için tanrının gazabına her zaman açıktı. Bazen bir alamet ya da kehanet, kralın yaşamına yönelik acil bir tehlike oluşturabilirdi. Kızmış olan tanrının gazabından kurtulabilmek ancak eldeki uygun ritüelin kullanılması ile mümkün olabilirdi.

¹²⁴ Reyhan: 2003, s.129.

¹²⁵ Goetze: 1969, s.347.

Ay tanrısı için yapılan ritüel bunun için iyi bir örnektir: İki gecedan fazla süren ritüel, ay tanrısının bir işareti ile başlar ve üç kurbanın feda edilmesini gerektirirdi: canlı bir hayvan, canlı bir insan ve birebir bir insan putu. İşaret Ay tanrısından gelse de, kralın gücendirdiği tanrının gerçekten o olup olmadığı belli olmayabilirdi. Hepsine uygun kurbanlar verilerek, bütün olasılıklar göz önüne alınmalıydı. Kral ilk olarak, Ay Tanrısına hitap ederdi : “Ey Ay Tanrısı, Efendim, alameti benim kötülüğüm için gönderdiysen, bak! Kendi yerime fedailer buldum. Şimdi onları al ve beni serbest bırak!”¹²⁶

Ritüeli yapan kişiler ne kadar işin ehli olursa olsunlar, kızgın ya da işbirliğine yanaşmayan bir tanrı karşısında bu özellikleri bir işe yaramazdı. Ritüelin başarıya ulaşması için tanrıların yanlarında olmaları ve onlara yardım etmeleri gerekiyordu.¹²⁷ Bu sebepten, ritüellerde, tanrılar için çukurlar kazılır ve tanrıların kendilerini duyması için elbise iğnesine iştirilmiş gümüş bir kulak ve onların yukarı çıkmasını kolaylaştırmak için gümüşten ya da bakırdan bir merdiven çukura koyulur.¹²⁸ Yardım için çağrılan tanrılara da zengin kurbanlar sunmak gerekmektedir. Ancak o zaman öfkelenmezler ve ritüelin başarılı olması için yardım ederlerdi.¹²⁹

Rs. III¹³⁰

ve o ellerini yıkar. Arpa çorbası ve gangati yemeği [(alır)].Su kaynağından getirdiği suyu, suya libasyon yapar. Fakat ardından bir kuzuyu suyla takdis eder.Ve onu keserler ve kanını topraktan *huppar* kabına bırakır ve onu “ Kan Tanrısı”nın önüne aşağıya koyar (5) Ve şöyle der: “allış mammaš ANUNN.AKİ (tanrıları) bu görüşme için (sizi) çağırdım. Bu evin davası karara bağlansın! ve içerdeki kötü kan ve onu siz alınız ve onu “Kan Tanrısı”na gönderiniz (10) ve onu kara toprağa götürsün ve onu oraya mıhlasin”(12)

¹²⁶ Bryce: 2003, s.224.

¹²⁷ Haas: 1987-1990, s.250.

¹²⁸ Haas: 1987-1990, s.250.

¹²⁹ Reyhan: 2003, s.135.

¹³⁰ Hoffner: 1967, s.391.

Burada suyun ritüelde kullanılma amacı onun temizleme özelliği olmasındandır. Kuzunun su ile yıkanması da aynı amaç içindir. Daha sonra kesilen kuzunun kanı topraktan yapılan kaba konularak Kan Tanrısına sunulur. Bu işlemlerden sonra büyücü tanrılara hitaben bir konuşma yapar. Evin içindeki kanı almalarını ve bu kanı kan tanrısına havale etmelerini ve onun da kanı yeraltına götürüp oraya mıhlamasını ister.¹³¹

ANUANNAKİ (tanrılarının) huzurunda çukuru hançerle açar.Yağ, bal, şarap, *valhi*-ve *marnuvan*-ı çukurun içine libasyon yapar, bir şekel gümüşü de içine fırlatır. bir (tane) keten el bezini alır ve onu çukurun üzerine örter ve şöyle der: “Çukur Tanrısı, arınma (5) tahtını al ve onun arınma teçhizatını tetkik et! Daha sonra gümüş, altın demir, kalay lapis lazuli (ve) akik taşı teraziyle tetkik et! (8)”¹³²

Burada büyücü hançerini kullanarak bir çukur açar. Açtığı çukurun içine yer altı dünyası için sıvı kurbanlar sunar. Bunlar yağ, bal ve *valhi*-ve *marnuvan* içkisinden oluşmaktadır. Bu içkilerin sunumundan sonra yere bir şekel¹³³ gümüş fırlatır ve sonra çukuru keten bir bez ile örter. Kurban sunulduktan sonra kirliliğin tekrar çıkmaması için çukurun ağzının kapatılması çok önemlidir. Burada keten bez bir kapak vazifesi görmektedir.¹³⁴ Ritüelde kullanılan bazı madenlerin de teraziyle tetkik edilmesi için çağrısında bulunulur. Burada gerçekleştirilen işlemin, ritüelde kullanılan malzemelerin değerinin terazi ile tespit edilmesi amacı vardır.¹³⁵

5. Kefaret Ödeme:

Kefaret, “işlenen bir günahın bağışlanması için yapılması ya da verilmesi gereken.....” şeklinde tanımlanabilir. Bazı ritüellerde belirtildiğine göre, bir kişiyi yaralama, öldürme gibi karşı tarafı mağdur edecek bir suç/günah işlenmesi durumunda zarar veren kişi zarar verdiği kişinin mağduriyetinin kefareti ödemek zorundadır. Cinayet işleyen bir kişinin bu

¹³¹ Gurney: 1977, s.29.

¹³² Sevinç: 2007, s.279.

¹³³ Bir ağırlık ölçüsü, Rüster-Neu: 1989: no.209, s.321.

¹³⁴ Sevinç: 2007, s.278.

¹³⁵ Sevinç: 2007, s.278.

suçun günahından arınması için yaptığı ritüeli bu duruma örnek olarak gösterebiliriz.¹³⁶

KUB 17.26 I¹³⁷

12. koyunun arkasına bir insan yerleştirirler, eğer

13.bir adam öldürmüşse, bir adamı yerleştirirler eğer bir kadın

14.öldürmüşse kadını yerleştirirler

2.5. Büyü Ritüellerinde Kullanılan Malzemeler

Büyülerde kullanılan malzemelere baktığımızda; malzemelerin büyüünün amacına ve karşıdaki kişinin maddi olanaklarına göre değiştiğini görüyoruz. Ritüellerde kullanılan malzemeyi canlı ve cansız olanlar şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Bunlardan ilk gruba hayvanlar ve insanlar, ikincisine ise, majik gücü olan iplikler, yünler, süs takıları, araç gereçler ve yiyecekler, içecekler ile bunların içinde bulunduğu kaplar girmektedir.¹³⁸ Ritüelin amacına göre kullanılan malzemedeki değişiklikler olabilmektedir.

Mesela Tunnavi Ritüeli'nde amaç; ritüel yapılan kişiye üreme yeteneği kazandırmaktır. Malzeme de bu duruma uygun seçilmiştir. Bilindiği gibi üreme potansiyeline sahip hayvanların başında inek yer alır. Bu ritüelde kurban sahibi ineğin boynuzlarına dokundurularak üreme yeteneğinin kişiye geçmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bundan başka kurban sahibi, üzerinde meyveleri olan bir ağaca dokundurur ve böylece onun üreme yeteneğinin bir kısmını da edinmiş olur. Nasıl ki bir ağaç meyve verirse kurban sahibi de

¹³⁶ Reyhan: 2003, s. 136.

¹³⁷ Reyhan: 2003, s. 136

¹³⁸ Dinçol: 1985, s. 32.

tohumlarını gelecek nesillere aktarabilecek fonksiyonlarını gerçekleştirebilecek güce erişecektir.

Hititlere ait doğum ritüellerinden biri olan Papanikri Ritüelinde kullanılan malzemelerin başında doğal olarak doğum sandalyesi gelmektedir. Ritüelde, doğum sandalyesinin kırılması sonucunda doğum yapacak kadın başka bir yere gönderilir; çünkü artık o kadın kültürel açıdan temiz değildir, tanrılar ona kirli olduğu için kızmıştır. Öyle ki; doğum işleminin başlayabilmesi için lanetlenmiş kadınla kırılan sandalyenin- *šinapši*- "iç oda"ya götürülmesi zorunlu hale gelmiştir. Doğum sandalyesi ülke dışına götürülerek yeni bir sandalye yapılmalı, doğuracak olan kadının doğumu düzgün bir biçimde yapması sağlanmalıdır.¹³⁹ Ritüelin sonunda ise lanetlenmiş olan doğum sandalyesi ve henüz doğmuş olan çocuk ve kurbanlık adaklar yıkanıp süslendikten sonra tapınaktan *šinapši*- iç odaya götürülürken bu sırada günle geçer ve son işlem olarak libasyon yapılır.

Büyülerde kullanılan malzemeler tezimizin tablo kısmında ayrıntılı olarak verilmiştir. Tabloya bakarak hangi büyüde ne gibi malzemelere ihtiyaç duyulduğu daha net anlaşılmaktadır.

¹³⁹ Güçerdem : 2007.s.81-82.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HATTİ VE KIZZUVATNA KÖKENLİ RİTÜELLER

Hititlerde büyü ritüelleri geldikleri coğrafyalara göre Hatti ve Kizzuvatna kökenli olmak üzere iki başlık altında incelenebilir. Bu ritüeller Laroche'nin katalogundaki¹⁴⁰ sıraya göre aşağıda verilmiştir. Tezimizin bu bölümünde Laroche'un katalogundan da faydalanılarak bu ritüeller incelenmeye çalışılmıştır.

Hatti Kökenli Ritüeller

390 Ayatarša, Vattiti, Šušumaniga Kötü Ruhları Kovma Ritüeli

391 Tarpattašši için Ambazzi Ritüeli

392 Verimsiz bir Üzüm Bağı İçin Anna Ritüeli

393 KAL Tanrıları için Anniviyani Ritüeli

394 Ordu İçindeki Salgın Hastalıklara Karşı Ašhella Ritüeli

395 Kısa Ömürlü İnsanlar İçin: Hantitaššu Ritüeli

396 Višuriyat Şeytanına Karşı Hatiya Ritüeli

397 Büyüye Karşı Hebattarakki Ritüeli

398 Avcı Huvarlu Ritüeli

399 Kirliliğe Karşı Iyyari Ritüeli

400 Bir Şehrin Temizlenmesi için Iriya Ritüeli

401 Bir Önceki İle Benzer Ritüel

402 Büyücülere Karşı Malli Ritüeli

¹⁴⁰ Laroche: CTH, (1971) s.70-85 ve s.129-143.

- 403 Mallidunna Ritüeli
- 404 Ailelerin Geçimsizliğine Karşı Maštigga Ritüeli
- 405 Bir Cinayet Hakkında Maštigga Ritüeli
- 406 İktidarsızlığa Karşı Paškuvatti Ritüeli
- 407 Yabancı Kökenli bir Hastalığa Karşı Puliša Ritüeli
- 408 Büyücülere Karşı Pupuvanni Ritüeli
- 409 Kirliliğe Karşı Tunnavi Ritüeli
- 410 Vebaya Karşı Uhhamuva Ritüeli
- 411 Büyücülere Karşı Uruvanda Ritüeli
- 412 Büyü ve Mitoloji Ritüeli Zuvi
- 413 Temel Atma Ritüeli
- 414 Bir Tapınağın Kuruluşu İçin Ritüel
- 415 Temel Atma Ritüeli
- 416 Kral Çifti İçin Eski Ritüel
- 417 Kralın Düşmanlarının Etkisiz Hale Getirilmesi
- 418 Bir Yabancıнын Kral ve Kraliçeye Saygısızlığına Karşı Yapılan Ritüel
- 419 Yerine Geçme Ritüeli
- 420 Eski Ritüelin Benzer Fragmanları
- 421 Yerine Geçme Ritüeli
- 422 Düşman Sınırında Çağırma Ritüeli
- 423 Ruh Çağırma Ritüelinin Fragmanı

- 424 Salgın Hastalıklara Karşı Ritüel
- 425 Salgın Hastalıklara Karşı Ritüel
- 426 Ordunun Başarısızlıklarına Karşı Ritüel
- 427 Asker Yemini
- 428 Benzer Ritüellerin Fragmanları
- 429 Aforoza Karşı Ritüel
- 430 Doğum Ritüelleri
- 431 İyileşme Ritüeli
- 432 Uykusuzluğa Karşı Ritüel
- 433 ^DKAL^{kuş} kuršaš için Ritüel
- 434 ^DMAH-^DGUL-šeš Tanrıçaları için Yapılan Ritüellerin Fragmanları
- 435 Güneş Ritüellerinin Fragmanları
- 436 Su ile İlgili Ritüel
- 437 ^DAgni Atanması Ritüeli
- 438 Ateş Tanrısının Atanması Ritüeli
- 439 ^DAzili ve ^DZukki İçin Ritüel
- 440 ^Dİshara İçin Ritüel
- 441 Nehir Yakınında Bir Ritüel
- 442 ^DHeptade İçin Ritüel
- 443 Soy Tanrısına Karşı Büyü Ritüeli
- 444 Arınma Ritüeli

- 445 Ensest İlişkinin Kefaret Ritüeli
- 446 Cehennem Tanrılarının Ritüeli: Evin Arınması
- 447 Cehennem Tanrılarına Ritüel
- 448 Güneş Tanrıçasına Ritüel
- 449 Cehennem Tanrılarının Atanması Ritüelinin Fragmanları
- 450 Hattuşaya Karşı Büyük Bir Günah İşlenmesi Üzerine Yapılan Ritüel
- 451 Cenaze Seremonilerinin Listesi
- 452 Yerine Geçme Ritüellerinin Fragmanları
- 453 Karşı Büyü Ritüellerinin Fragmanları
- 454 Bir Ölünün Günahı Ritüeli
- 455 Ritüeller İçinde İnsan Kurbanları
- 456 Arınma Ritüellerinin Fragmanları
- 457 Büyüler ve Mitoloji
- 458 Büyülerin Fragmanları
- 459 *Mugavar* Fragmanları
- 470 Ritüellerin Fragmanları

KİZZUVATNA KÖKENLİ RİTÜELLER

- 471 Kirliliğe Karşı Ammihatna Ritüeli
- 472 Kirliliğe Karşı Ammihatna Tulbi ve Mati Ritüeli
- 473 Kirliliğe Karşı Ammihatna Tulbi ve Mati Ritüeli
- 474 Kummani Rahibinin Kuvanni Ritüeli

- 475 Kizzuvatna Kralı Palliya Ritüeli
- 476 Papanikri Ritüeli
- 477 Doğum ve Eski Yıllar Ritüeli
- 478 Bir Doğum Üzerine Büyü
- 479 Kizzuvatna Ritüeli
- 480 Šamuha Ritüeli
- 481 ^DGE₆'nin Taşıma Ritüeli
- 482 ^DGE₆'nin II.Muršili Tarafından Šamuha'ya Taşınması
- 483 Tanrıları Yollara Çağırma Ritüeli
- 484 ^DMAH ve ^DGUL-šeš Tanrıları İçin Yola Çağırma Ritüeli
- 485 ^DTešup, ^DHepat, ^DŠarumma İçin Yola Çağırma Ritüeli
- 486 II. Muršili 'nin Konuşma Zorluğuna Karşı Yapılan Ritüel
- 487 İshara İçin Şifa Ritüeli
- 488 Hamrišhara Ritüeli
- 489 Bir Kadın Gebe Kaldığında Yapılan Ritüeli
- 490 Büyüye Karşı Ritüel
- 491 Temizlenme Ritüeli
- 492 Eski Tanrılar İçin Yapılan Ritüel
- 500 Kizzuvatna Ritüellerinin Fragmanları

3.1.Hatti Kökenli Ritüeller

3.1.1. CTH 391: Tarpattašši için Ambašši Ritüeli¹⁴¹

(II)¹⁴²Büyücü kadın daha sonra Alauvaimiş için bir *libasyon* yapar. Büyük bir tepsiye çam kozalakları koyar ve derhal kızartılmış KAR¹⁴³ tanelerini etrafa saçar. Kozalakları suyla söndürdükten sonra şunları söyler: “Ben nasıl söndürdüysen bunları, kötülük de kurbanlarımızla öyle sönsün!”

Yoğrulmuş bir hamur topakları, (10) (telle gerilmiş) []başı [] (önlerindeki hamur topaklarıyla birlikte) üç [] oku, bir sürgü, (bir parça tüy iliştilmiş) bir *tarzu*, - tüm bunlar yaşlı rahibe tarafından kamıştan yapılmış bir tepsiye yerleştirilir.

(15) bir iplik alır ve kurban sahiplerinin ayakları ile kafaları arasını bağlayacak şekilde gerer. Ayrıca ipi onların sırtına da dolar. Daha sonra ipi çözer ve kamış tepsiye koyar (ve der ki):

(20) “Başındaki, ellerindeki ve ayaklarındaki sıkıntılarından kurtar, hasımlarına ver! Kurban sahiplerine hayat, kuvvet ve uzun bir ömür ver.” Aynı şekilde bir kiriş uzatır ve aynı şekilde söylenir.

(25) Aynı uygulamayı bir (elbise) tüy parçasıyla yapar: “Nasıl ki bir kişi elbiseyi¹⁴⁴ çıkarırsa üzerinden, bu tutam öyle temizlensin, öyle ki bembeyaz olsun, o halde, tanrılar bu adamın vücudunu kötü hastalıktan arındırsın!

“Alauvaimiş! Artık onlarla savaşma! (Git) bu *tarzu* ile savaş. Kötülüğü onlardan uzak tut!”

Kirişteki bir parça kalayı sarmalar (35) ve kurban sahiplerinin sağ elleriyle ayaklarına iliştilir.

¹⁴¹ Goetze: 1969,s. 348-349.

¹⁴² Bu Ritüel toplam dört bölümden oluşmaktadır. Burada ikinci ve dördüncü bölümlerin tercümesi verilmiştir.

¹⁴³ Bir tahıl türü.

¹⁴⁴ Yukarda söz edilen tüy olmalı.

Tekrar geri çıkartır ve kalayı bu sefer bir fareye bağlar (şu sözlerle): “Sana kötülüğü uzak eyledim ve onu bu fareye bağladım. İzin ver, bu fare kötülüğü yüksek dağlara (40) tepelere ve vadilere doğru uzun bir yolculuğa çıkarsın!”

Fareyi serbest bırakır (ve der ki): “Alauvaimiş! Bunu takip et! Sana yiyesin diye bir keçi vereceğim.”

Rahibe tahta bir *sunak* hazırlar ve uzunca bir somunu Alauvaimiş tanrıları adına böler, bir parça kurban somununu da Mammaş için böler ve bunları sunaklara yerleştirir.

Daha sonra bir keçiyi Alauvaimiş adına kurban eder (ve der ki): “Ye hadi!”. Somunların önünde keçiyi doğrar ve sağ kürek etini alır. Sonra ateşte pişirir (50) ve somunlardan ayrı bir yere koyar. Karaciğeri de aynı usulle sunar.

Sol kürek etini de pişirir ve Alauvaimiş tanrıları adına sol kürek kemiğini sunağın üstüne koyar. Üst kürek etini de Alauvaimiş için yerleştirir. Mammaş için ise sunağa []'yi koyar. Daha sonra *libasyon* yapar.

Daha sonra aynı şekilde yüreği takdim eder. Alauvaimiş tanrıları adına sunağa bir kemik koyar ve bir de başının bir yarısını. Başının öbür yarısı da Alauvaimiş için ve rahim kısmı da Mammaş için yerleştirilir, *libasyon* yapar.

Daha sonra keçiyi bir kazanda pişirirler, yerler ve içerler. Daha sonra etrafa gümüş, altın, lapislazuli (60), Babil taşı, *lulluri* taşı, “hayat” taşı, baraşhi taşı, demir, kalay, bakır ve tunç benzeri ufak şeyler serper (ve der ki):

Alauvaimiş! İşte sana altın, gümüş ve lapislazuli verdim. Git! Tanrıların önünde benim için güzel bir söz söyle!”

Sun bana [] yüzünün önünde görünsün[] git ve tanrıların önünde benim için güzel bir söz söyle.”

(III 67) Rahibe eve gelir. Bir *köknar* ağacı getirir. Tepesi doğal halde iken alt kısımları biraz budanmıştır. İlk girişin sağına düşen yerde, onu toprağa saplar. Ağacın altına bir çömlek koyar.

(Yaklaşık 15 satırlık boşluk)

(Anlaşılan o ki, bir ağaç da sol tarafa dikilmiş)

(IV 3) Rahibe uzaklaşır ve uzaklaşırken de etrafına bakmaz[] (5) lanet. Başka bir yerde bir sunak kurar ve kurban olarak üç parça somun böler. Böldüğü somunlardan uzun olanı Alauvaimiş tanrıları içindir. Bir başka kurban somunu ise Tarpataššiš için, ötekisi ise Mammaš adınadır (ve der ki):

Tarpataššiš! Sana sunduğum bu köknar ağacını kabul et (10) ve beni azad et! Sakın ola ki bana kötü hastalık bulaşmasın! Karımın, çocuklarımın ve çocuklarımın çocuklarının yanında ol! Sen Tarpataššiš, güçlü ve güzel olan sen! Tanrıların önünde güzel bir söz söyle!”

(15) Rahibe Tarpataššiš’e bir geyik kurban eder ve onu tanrının önünde doğrar. Kanını tunç bir kapta toplar ve sonra girişin her iki yanındaki çömleklere doldurur.

Sağ kürek kemiğini kopartır ve ateşte pişirir. (20) Sol kürek etleri de aynı şekilde. Alauvaimiş tanrıları adına inciği sunağa yerleştirir. Sol üst kürek etleri de Alauvimiş adına konur. Rahibe, Mammaš adına da []’yi sunağa koyar. Daha sonra yağla tutuşturur.

Aynı şekilde yüreği ve ciğeri de kurban olarak sunar.(25) Başın bir yarısını Alauvaimiş tanrıları adına sunağa koyar, diğer yarısını ve memeyi de [] adına. Daha sonra geyiği kazanda pişirir, yer ve içerler.

Temizlik yapılırken, köknar ağacı sökülür. Girişin öbür yanında kurbancı yere beş bakır çivi atar (30) [] (ve rahibe der ki): “Tarpataššiš! Ne ölüm ne de hastalık girsin evime! Onları [] düşmanın ülkesine doğru sür. Daha sonra etrafa gümüş, altın, lapis lazuli (35) Babil taşı, *lulluri* taşı, “hayat”

taşı, barašhi taşı, demir, kalay, bakır ve tunç benzeri ufak şeyler serper (ve der ki):

Alauvaimi! İşte sana altın, gümüş, 'hayat' taşı ve taş kesici verdim. Konuş Tarpatašiš! Tanrıların önünde benim için güzel bir söz söyle! Bana hayat, kuvvet ve uzun seneler bahşet. Yuvamın ve çocuklarımla yanında ol!"

Daha sonra pişirdikleri geyik etini yiyip bitirirler.

3.1.2. CTH 394: Ordu İçindeki Salgın Hastalıklara Karşı Ašhella Ritüeli¹⁴⁵

Vs.

(1)Hapalla'lı Ašhelle Şöyle söyler: Orduda kötü bir yıl olursa. Bu kurbanı (rituali) yaparım.

Şöyle yaparım: Gün akşam olunca, (5) her kim olursa olsun, bütün komutanların hepsi (bir) koç hazırlarlar. Koç(lar)ın beyaz ya da siyah olanları önemli değildir. Beyaz, kırmızı, sarı/yeşil yün ipliğini iç içe bükeri ve onları bir örgü haline getirir. Bir boncuk kolyeyi ve kurşunlu bir demir halkayı birleştiririm (10) Ve onu koçların boyunlarına ve boynuzlarına bağlarım. Ve geceleyin onları çadırların önüne bağlarlar. Ve bu sırada şöyle söylerler: "Hangi Tanrı yüz çevirirse, hangi Tanrı bu salgına neden olduysa, bak, bu koçları senin İçin bağladım.(Bunlarla) tatmin ol!"

(15)Ertesi gün ise, onları çayırlara (açık araziye) sürerim. Her bir koçla birlikte bir testi şarap bir kaba somun, bir pişmiş toprak kadeh götürürler. Kralın çadırının önüne de süslenmiş bir kadın oturur. Bir çanak bira, üç kaba somunu kadının yanına koyar.

Sonra, ordu komutanları ellerini koçların üzerine koyarlar ve bu sırada şöyle söylerler: " Hangi Tanrı bu salgına neden olduysa, (20) Şimdi bak,

¹⁴⁵ Dinçol: 1985, s.23-26.

koçlar duruyorlar, onlar, karaciğerleri, yürekleri ve uzuvları ile çok besilidirler. Ona insan etinden nefret gelsin! Artık, bu koçlarla tatmin olsun!” Ve ordu komutanları koçlara reverans yaparlar. Krala, süslenmiş kadına da reverans yaparlar. (25) sonra koçları ve kadını, ekmeği ve birayı ordugâhın içinden dışarı götürürler. Ve onları açık araziye sürerler. Giderler ve (onları) düşman ülkesi sınırı içine salarlar; bizim olan yere gelmezler. Ve bu sırada aynı şekilde söylerler: “Bak! Bu ordunun insanları koyunları, atları, katırları (30)Ve eşekleri içinde kötü olan ne varsa, şimdi bak onları ordugâhtan bu koçlar ve (bu) kadın götürdüler. Onları kim bulursa bu kötü salgını (da) o ülke alsın!”

İkinci gün sabah erkenden hemen, altı koç, altı teke, on iki GİR.KÁN kabı , on iki kadeh, on iki kaba somun,bir çanak bira, üç küçük tunç hançer hazırlarlar (35) ve onları açık araziye, yine başka bir yere sürerler, bunların hepsini de Birlikte götürürler. Onları araziye götürdükleri zaman, onları yerde keserler. Ve onları(n) sade (etlerini) pişirirler. Yaprakları aşağıya sererler; iç yağını, somunları ve küçük hançeri (üzerine) şöyle yerleştirirler. Sonra bira ile kadehleri (ve) GİR.KÁN kabını (40) doldururlar.Ayrıca bu sırada şöyle söyler[ler: “bak sana , tanrıya gıdayı] hemen ilk önce ge[tirdik.Sana,tanrıya 6 koç , altı teke]sunduk. Şimdi bak [sana, tanrıya] pişmişten, ayrıca et, ekmek (ve) bira (ile) çiğ[den] verdik. Ve tanrı(lar) tanrı gibi [] x-za içerler. Onları terk etme!” Ve onlar (45) reverans yaparlar ve giderler. Tanrılara baktıkları sürece Yerdeki eşyayı kimse almaz; doğru değildir. Ayrıca, kimse onları kendisi için almaz.

Rs.

Kurbandan ayrılıp, vardıkları zaman suyun içine tuz dökerler ve ellerini onunla yıkar. Sonra iki yerde ateş yakarlar ve arasından geçerler. Ve iki teke, bir çanak şarap, beş somun (5) hazırlarlar. İki tekeyi Kurban Malzemesinin Koruyucusu Tanrısı'na kurban eder. Ve göğsü, sağ kolu, karaciğeri, yüreği, pişmiş olarak yaprakların üzerine koyar. Kurban Malzemesinin Koruyucu Tanrısını üç kez içer. Yerler ve giderler.

Üçüncü gün, sabah erkenden hemen,(10) bir teke, bir toklu, bir domuzu sürüp getirirler. Sonra ise üç kaba somun ve bir çanak bira hazırlarlar. Onları açıklığa, yine başka bir yere sürerler. Yaprakları sererler. Üzerine üç kaba somunu koyarlar. Tekeyi, koyunu ve domuzu yine o tanrıya kurban ederler. “Hangi tanrı (15) ordu içindeki bu salgına neden oldu ise, o tanrı yesin, içsin! Ve o Hatti ülkesine ve Hatti Ülkesinin ordusuna karşı dost olsun ve o onlardan yana dönsün!” Yerler, içerler ve onlar giderler. Dördüncü gün sabah erkenden hemen (20) bir boğa, bir dişi koyun, üç toklu sürüp getirirler -dişi koyuna henüz koç gitmemiştir-, üç kaba somun, bir çanak bira, bir çanak şarap hazırlarlar. Onları açıklığa, yine başka bir yere sürüp götürürler. Sığırı fırtına Tanrısına kurban eder. Üç koyunu da (25) bütün tanrılara kurban ederler yaprakları yere sererler. Göğsü, sağ kolu, karaciğeri ve yüreği yaprakların üzerine koyar. Ve kaba somunu da pişmiş olarak yine koyar. Gökyüzünün Güneş Tanrısı, Fırtına Tanrısı ve tüm tanrıları üç kez içer. Ve yerler. Ve onlar giderler.

Hapalla’lı Ašhella’nın salgın kurbanı bitti.

3.1.3. CTH 395: Kısa Ömürlü İnsanlar İçin: Hantitaššu Ritüeli¹⁴⁶

Vs.I

(1-15) Eğer bir insan, kadın ya da erkek, eğer yılları azalmışsa, ritüeli uygulayan o kadını ya da erkeği şu şekilde tedavi edecektir: çatının üstünde, Güneş tanrısının karşısında ritüeli uygulayan bir masaya oturur, bunun üzerine o bir asker ekmeği koyar. Bu asker ekmeğinin içine tohumların her türlüünü dağıtır.

(6-10) Şöyle ki; emmer buğdayı, šepplit buğdayı, evan¹⁴⁷ tahılı, hoş bir karışım için (*parhuena*-) , buğday sapi¹⁴⁸ , hattar tahılı, zinail tahılı ve kutiya

¹⁴⁶ Ünal: 1996, s.27-32.

tahılı. Tohumların her bir türü ayrılmış bir şekilde kümelenir. Tohumların en üstünde, koruyucu görevinde, ufak emmer buğdayından yapılan kalın bir ekmek vardır.(Daha da fazlası),ritüeli uygulayan kalın ekmeğin ve her birinden birer parça bulunan altın, gümüş, lacivert taş, barašhi taşı, yaşam taşı ve Babil taşının üzerinde yer alır.

(11-14) Ritüeli yapan, ufak miktarda bira ekmeği, malt ve bunların içinden iki kırmızı ve iki siyah avuç içiyle altı ufak ölçek tohum alır ve bunları kullanarak Güneş Tanrısı için tatlı bir karışım (parhuena) karıştırır. Onlar, canlı bir saban öküzünün boynuzlarının noktasından küçük parçalar halinde kesilir ve kalın ekmeğin üstünde yer alır.

(15-19) Emmer buğdayından yapılan yedi kalın ekmeği bir asker ekmeğinin içine koyar. Ayrıca, Gulšaš Kader Tanrısı'na ait olan bir tane küçük kalın ekmek mevcuttur. Bu her nasılsa, asker ekmeğinin içine ayrı ayrı yer almıştır. Mangal görevi gören bir toprak kabı, masanın tam önünde, yerde yer alır.(kömür)Ateş içine dökülür. Şimdi O,bunun içinde sedir odunu, parfüm yağı¹⁴⁹,ve bal mumunu tutsüler.

(20-23)Bunun üzerine un ve tuz döker ve şöyle söyler: Koyunun tuzu yalamaya ve yutmaya alışık olduğu gibi, aynı şekilde Güneş Tanrısının bize gelmesine ve bu büyüleri yalayıp yutmasına izin ver. Kurban sahibi ilk zaman için, Güneş Tanrısına şu şekilde yakarır:

(24-26)"Sen Güneş Tanrısı, bir ziyafet organize ettin. Bu ziyafet için bütün Tanrıları davet ettin.(ve ayrıca bütün ölümlüleri de davet ettin)

(27-30) hiç bir şey esirgenmedi, kesinlikle cömert bir şekilde yeme, içme sağlandı.

¹⁴⁷ evan kelimesi D.M. Weeks, The Hitite vocabulary: An Anatolian Appendix to Buck's ' Dictionary of selected synonyms in the principal Indo-european Languages'tarafından çevrilmiştir. (Ph. D. Los Angeles, 1985).

¹⁴⁸ Hoffner:1974,s.73; Weeks:1985, s.123.

¹⁴⁹ Hoffner: 1993, s.203.

Vs.II

(1-5)O, Güneş Tanrısı geriye dönmeyi bitirir bitirmez şu şekilde konuşur: Matuda'ya ,[onun] annesinin gitmesine ve Güneş Tanrısının önünde dizlerinin üzerinde çökmesine ve sorgulama yapmasına izin ver :'Güneş Tanrısı, efendim! Onun bana geri dönmesine izin ver! Onu bana geri ver! Benim buzağımı, benim küçük çocuğumu bana geri ver!

(6-11) (Sen) Aydınlık Güneş Tanrısı, bana kulak ver! Bu tohumlardan kendi payını al! Güneş Tanrısı, Efendim, koru ama kurban sahibini bana geri ver. Kendin için altınlarını al, koru ve kurban sahibini geri ver. Kendin için gümüşleri al koru ve kurban sahibini bana geri ver. Lacivert taşı kendin için al koru ve kurban sahibini bana geri ver. Akik taşı kendin için al koru ve kurban sahibini bana geri ver. Babil taşı kendin için al koru ve kurban sahibini bana geri ver..

(12-19) Yaşam taşı kendin için al koru ve kurban sahibini bana geri ver. Barašhi taşı kendin için al koru ve kurban sahibini bana geri ver. Bira ekmeğini kendin için al koru ve kurban sahibini bana geri ver. Git, sen Güneş Tanrısı ve bu karışımdan üç kez, dört kez ve beş kez al ve dünyanın yüzeyini aç. Yorgun olanları temiz olanların yerine serbest bırak. Üç kez bunu tekrar yapacaksın.

(20-26) Küçük tohumların,(toprak olmadan)değirmen taşına kaçtığı gibi, aynı şekilde benim müşterilerime Ateş Tanrısı Agni'nin ağzından kaçmasına izin ver. Arabanın arka tekerleğinin ön tekerlerine geçmediği gibi aynı şekilde şeytanın da benim kurban sahibime zarar vermesini engelle. Kamprušepa ve Güneş Tanrısı'nın sözleriyle benim sözlerim özdeş değil mi? O sözleri bir faninin yalvarışı olarak kabul et.

(27-39) O bu duayı yedi kez tekrarlayacaktır. Aynı anda, yedi kalın somun(ekmek) kırar ve bir kez daire yapar. Kalın bir somun kırar ve aynı zamanda yalvarır. O,Hepat için yedi kez kalın somun kırar ve aynı zamanda der ki :'Güneş Tanrısı, ye ve neye ihtiyacım varsa ve sana ne için

yalvarıyorsam onu (senden) bana ver.'O,yalvarmayı bitirir bitirmez, kalın bir somun kırar ve şarap doldurur.(ayrıca kader tanrısı Gulšaš'a yakarır)

Rs.III

(1-4) [Güneş Tanrısı, efendim, bak, senin için bir hibe getirdim (trantuwar)].Ve Şimdi sana sığındım, Güneş Tanrısı, efendim. Bağışla onu bana! (Kurban sahibinin ömrü karşılığında bana geri gönder?) Onlar şimdi çatıya hibe getirirler ve onlar çatıya tohum dökerler.

(5-10) Güneş hala parlarken, kurban sahibi bir kürek(?) alır ve evin odasına yerleştirir. Akşam olur olmaz, kurban sahibi kürek yardımıyla kapı sürgüsünün altındaki zemine bir çukur kazar. O,şimdi bir domuz yavrusu alır ve çukurun içine doğru keser; onun kanını çukurun içine akıtır.

(11-19) Şimdi, daha emme zamanındaki yavru domuz ölüsü, ince topraklı zeminde, buğday tahılı, kuna ve donyağlı ekmek, bunları O, çukurun içine koyar. O, yağlı bir ekmek alır ve bunu kırar(ufalar),ve bu da çukurun içinde yer alır, bunu Tanrılar için yapar. Ve sonra şu şekilde konuşmaya başlar:'Eski Tanrılara, bunları yesinler! Domuz yavrusunun kanını iç, Ummanta nın kalbini(?),buğdayını(?),zemini ve an-x-ušna- donyağlı ekmek ve yağlı ekmekten ye! Doyman için ye !' Daha da fazlası, çukurun içine üç kez dökerek onlara şarap verir. Onlar, ilkel Tanrıları çağırırlar. Buğday, şarap ve bira vardır. Ayrıca O,bitki yağı da döker.

(20-27) Bu bitki yağı vasıtasıyla, onlar kapı sürgüsünü yağlar ve O, kapı sürgüsüne temiz, kalın bir somun yerleştirir ve onları donyağlı kekin üzerine koyar. Şarap ve bira alır ve bunları her birinin önüne üçer kez döker. (Daha sonra şu şekilde yalvarır):' sen, kapı sürgüsü! Kapı çiftini açmaya alışıksın (?)şimdi git ve koyu toprağı aynı şekilde aç

(28-31) ve ilkel tanrıları yukarıya doğru serbest bırak.(Kendilerinden kendileri için) Onlara orada izin ver. Daha sonra onlara tekrar inmeleri için izin ver. Ve ona dünyanın Güneş Tanrıçasına yakarması için izin ver.(Seni)

Tanrıları bilmeme izin ver. Her ne kötü şey işlediysem de (seni) tanrıları bilmeme izin ver.

(32-37) Şimdi O, çukurdan domuz yavrusunun (cesedini) kaldırır. Burada bütün bedeninden et parçalarını alır ve düzenler ve orda Güneş Tanrısından önce onları yerleştirir. Bir kez şaraptan döker ve şu şekilde konuşur : '(bak) bu uzuvları senin için nasıl yerleştiriyorum! Bu uzuvların et(ler)i,lezzetli (?), ey Güneş Tanrısı ye onları! '

Rs.IV

(1-3) x-x-x-x-ku?an (O) , krala her ne verirse,Kral Güneş Tanrısının karşısına oturur ve onları alır(örn. hukanta(?)) Sonra o, hepsini boynuna bağlar.

(4-8) Kurban sahibi, (yalvarışları) şu şekilde dile getirir : ' sen, dokuz gündür, yaşamın için boynunda, kestiğin uzuvları taşıdığın gibi, bütün Tanrıların senin adını çağırımlarına izin ver! Ritüel bilirkişisi, krala yalvarır ve ritüel yerinden ayrılır. Dokuzuncu gün sona erer.

(9-12) Kral, öküzün boynuzları (?) nı kendi için geri alır. Herhangi bir bölümünden, kral kendi için alabilir,(bu önemli değil)? Her hangi bir olayda kendisi için alır. Onlar, asker ekmeği ve bir örtü görevi gören kalın somundan (tamamını) yerler. Ritüel bilirkişisi, sepet masasının kendisi için olduğunu her nasılsa iddia eder.

(13-17) Kral dokuz gün boyunca, kesilen hayvanın kesilmiş parçalarını kendi boynunda döndürür. Dokuzuncu gün olur olmaz(!), o, onları boynundan alır ve göğsüne koyar, hiç açılmamış kıyafetlerine sarar ve onu mühür evine koyarlar ve hiç kimseye burayı açması için izin verilmez.

(18-22) Kurban sahibi, ritüelin geri kalanını yalnız başına başka bir yapıda devam ettirir. Ve bunu sarayın dışına çıkarmaz. Daha da fazlası kralın ritüeli beklemesine artık gerek yoktur. Dokuzuncu gün O (kral), ritüel yıkanmasını üstlenir ve vücudundan bütün ritüel araç gereçlerini kaldırır.

(23-25) Hurma'lı kadın Hantitaššu'nun sözlerini içeren birinci tablet:
Eğer bir insan, kadın veya erkek, yılları kalmamışsa—bitti.

3.1.4. CTH 404: Aile Geçimsizliğine Karşı Maštigga Ritüeli¹⁵⁰

Vs I

Kizzuvatnalı kadın Maštigga şöyle der: Eğer baba oğlu ile karı kocası ile ya da erkek kardeş kız kardeş ile kavga ederlerse onları birlikte iken barıştıracam ve onları şöyle yapacağım.

(5) [] x [] yağ, ince ekmek, 1 tarna ağırlığında tatlı Kurban ekmeğini [] küçük bir kap, saf zeytinyağı [] mey]va, incir, kuru üzüm

[] 1 küçük peynir, mavi yün, kırmızı yün, az miktarda []x, kazma, kürek (10) [] x []

Masa, yatak, örtü[] yaptıkları el ve dil heykelleri [] ufaltılmış NA⁴nitri, sinir az miktarda [] tarpatarpa otu, balık, kertenkele (15) iki tencere [] bir kadeh, bir su kabı, bir ^{DUG}GİR.KİŠ []üç testi şarap, [bir] beyaz koyun ,bir siyah koyun, bir köpek yavrusu[] bunlar hazırlanınca []

Yaşlı kadın iki kurban sahibini kurban için[]yaşlı kadın bir mayalı kurban ekmeğini bir avuç peyniri[] bir testi şarabı (20) alır ve onları kurban sahibine uzatır ve (onlar) ellerini koyarlar

Bir kurban ekmeğini ve de peyniri parçalar, şarabı da sunar ve şöyle söyler:"sahibim Güneş Tanrısı, işte sana kötü dilleri teslim ettim (25) işte, onları bu günde Güneş Tanrısı'na [] diller x [] –ecekler"

Yaşlı kadın elbise giydirilmiş ve onları, başları örtülmüş kilden heykelleri ve iki ahşap heykeli iki kurban sahibinin ayaklarının önüne koyar (30) k[ilde]n yapılmış iki dili ve de eli onların başlarına koyar

¹⁵⁰ Reyhan: 2002, s.27-65.

Onların vücutlarına mavi ve kırmızı yünden ipi dolar ve onlar (yünler) onlarda kalır

Kırmızı yünü alır, onu onlardan bıçakla yukardan tamamen keser ve şöyle söyler: “siz, o (35) gün ne ile doyurulduysanız¹⁵¹ şimdi işte o günün dillerini tanrı Andaliia bıçak ile kesti” ve onları ocağa fırlatır.

Yaşlı kadın bir balığı alır, onu iki kurban sahibinin ikisinin birlikte üzerinde çevirir ve şöyle söyler:

(40) “Bu balık denizin boğası(dır), bu balık denizden nasıl ayrıldıysa, şimdi o günün lanetli dilleri (de) (sizden) ayrılınsınlar” ve balığı ocağa fırlatır

(yaşlı kadın) beyaz ve siyah yünü alır, sonra (onları) içyağının etrafına dolar (45) ve ona tişşatva der, onu iki kurban sahibinin üzerine tutar ve şöyle söyler:”ağız ve dil ile her ne söyledinizse şimdi bak tişşatva “vücut(unuz)daki o günün dilleri sizden ayrılmış olsun ve onu ocağa fırlatır

(50) Sonra, yaşlı kadın tuzu, iç yağını[] ve de balmumunu alır, balmumundan diller yapar[ve onları] iki kurban sahibinin başının üzerinde çevirirtuzu, içyağını ve de siniri onların üzerinde çevirir, sonra onları, onlara uzatır, ve onlar, ona sol eliyle baskı yaparlar

Vs.II

Yaşlı kadın şöyle söyler: “aranızda her ne lanetlenmişse şimdi o lanetli dilleri Güneş Tanrısı sol (tarafa)çevirsin” ve onları ocağa fırlatır

(5) iki kurban sahibinin vücutlarında bulunan kırmızı ve mavi yünü,(ayaklarının)önünde bulunan iki heykeli başlarının üzerinde bulunan hamurdan elleri ve kilden dilleri

Yaşlı kadın onların tümünü alır, onlardan (10) ipi kesip ayırır, kilden iki eli ve dilleri yaşlı kadın kırar, sonra onları, onların üzerinde çevirir ve şöyle söyler;

¹⁵¹ Otten: MIO (1953) s.129.

“o günün dilleri ayrılsın, o günün lanetli sözleri ayrılsın” ve onları ocağa fırlatır (15) Sonra yaşlı kadın tuzu alır, onu yedi dilin üzerine eker, onları yerde (çekiçe) ezer (ufalar) ve onları iki kurban sahibinin üzerinde çevirir ve şöyle söyler: “hangi günde doymuşsanız, bak, o günün dillerini bundan sonra baba (20) Güneş Tanrısı ufaladı (ezdi)” ve onları ocağa koyar

Yaşlı kadın suyu ve kili alır, suyu onların üzerine serper ve onları temizler, sonra hamuru onların üzerine çevirir ve şöyle söyler: “böylece ağzınızla (ve) dilinizle (tekler)temizlenmiş olunuz” (25) ve hamuru ocağa koyar

Bir koyunu sevk ederler ve onu yaşlı kadın iki kurban sahibinin üzerine tutar ve şöyle söyler: “işte sizin için bir vekil, vücutlarınız için bir vekil olsun: kötü dil, kötü ağız” onlar, onu ağzına (koyunun) (30) tükürürler ve şöyle söyler:

“kötü lanetleri tükürdünüz” Yeri kazarlar, koyunu aşağıda keserler, sora onu aşağıya koyarlar, onun yanına tatlı kurban ekmeğini koyarlar, şarap sunar ve üzerini kapatırlar

(35) siyah koyunu sevk ederler, yaşlı kadın onu, onlara sunar ve şöyle söyler: “sizin başınız ve vücutlarınızın tümü için siyah koyun bir vekildir (onun) ağzındaki dil lanetlerin dilidir

Ve onu onların üzerinde çevirir iki kurban sahibi onun ağzına tükürürler ve koyunu keserler, (40) sonra onu tamamıyla parçalar, ocak yaparlar ve yakarlar, bal ve de saf zeytinyağını üzerine dökerler, tatlı kurban ekmeğini parçalar, onu ocağa fırlatır ve şarap sunar

Yaşlı kadın domuz yavrusunu alır, onu onların üzerinde tutar (45) ve şöyle söyler. “bak, bu ot (ve) tahıl ile beslenmiş domuz nasıl gökyüzünü artık göremeyecekse ve sonra domuz yavrularını artık göremeyecekse, iki kurban sahibi de kötü lanetleri aynı şekilde görmesinler”

(50) domuz yavrusunu onların üzerinde çevirir sonra onu öldürürler, yeri kazarlar ve domuz yavrusunu (kazdıkları çukurun) dibine koyarlar, onun yanına, aşağıya tatlı kurban ekmeğini koyarlar, şarap sunarlar, (onları)toprağın içinde tutarlar

(55) yaşlı kadın kilden bir hupuwai kabı yapar küçük bir hamuru onun içine koyar, siyah kappani'yi de içine döker

Rs. III

Onu iki kurban sahibinin üzerinde çevirir ve şöyle söyler: “bak, kilin kil yatağına dönmediği gibi, (siyah) kappani'nin beyazlaşmadığı gibi, (5) ve başka bir şeyin tohumu olmadığı gibi, bu tanrıların ekmeğinin hamura dönüşmediği gibi, bu kötü dillerde aynı şekilde (iki kurban sahibinin) vücuduna gitmesin”

Yaşlı kadın bir kertenkeleyi alır, onu mavi ve kırmızı yün ile bağlar ve onu (10) iki kurban sahibinin üzerinde çevirir ve şöyle söyler:

“hızlı ayak kötü dili yukarı kaldırsın, onu sırtından kaldırsın, dilleriyle onu kaldırsın: kötü ağız, kötü dili”

Sonra (yaşlı kadın) bir köpek yavrusu alır, onu iki kurban sahibinin (15) üzerinde çevirir ve şöyle söyler:”(o) tüm vücutlarını tasviri(dir)” Onlar, onun ağzına tükürürler ve şöyle söyler: onlar,”o günün lanetlerini tükürdüler” köpeği öldürdüler, sonra onu gömerler

(20) yaşlı kadın kurban sahibinin üzerine su serper ve onlar temizlenir, hamuru da onların üzerinde sallar

Sonra kilden bir işnuri kabı yapar ve yağı onun içine döker, kırmızı yünü içine fırlatır kar-as'ı içine doldurur ve yaşlı kadın onu iki kurban sahibinin (25) elbisesinin altına tutar (saklar) ve şöyle söyler.

“Bak bu IŞTAR'ın işnuri kabı(dır), o sizi iyi iyi bir yaşama serbest bıraksın, ama size (söylenen)kötü sözleri de öyle gizlesin”

Arkasından yedi hupuwai kabını alır, onları şarap ile (30) sade zeytinyağı ile bal ile doldurur,(ayrıca) inciri, kuru üzümü, siniri, tuzu (ve) içyağını (da)ekler hupuuai kabını ocağa döker, hupuvai kabını ise kırar

Ve şöyle söyler:”hupuuai kabı (35) ağız ve dil ile birlikte kırılsın” hupuwai kabını kırıldığı zaman bir tatlı kurban ekmeğini de parçalar, ve onları (ekmek parçalarını) ocağa fırlatır.

Bir koyunu sevk ederler ona “vekil (=nakkušši)” denir Yaslı kadın, tatlı kurban ekmeğini ve bir şarap testisini alır (40) koyunu güneş tanrısına sunar ve yaşlı kadın şöyle söyler:“Ey güneş tanrısı, onlara (onların yerine) ağız ve dil için bir bir vekildir, sonra bir koyun sunar, kurban ekmeğini parçalar, şarap sunar, koyunu ise öldürmezler, onu yaşlı kadın alır

(bunun üzerine) yaşlı kadın yedi masayı alır, tatlı kurban ekmeğini (45) bir peyniri, bir şarap testisini alır, ekmeği ve de peyniri güneş tanrısına parçalar, şarap sunar, ayrıca yaşlı kadın, bronz (kazmayı) alır ve yeri kazarlar, yaşlı kadın şöyle söyler: “eğer o, ağız ve dil Güneş Tanrısı’na []olursa”

Sonra yaşlı kadın kurban ekmeğini, peyniri, pişmiş topraktan bir kadeh şarabı (50) iki kurban sahibine sunar ve onun üzerine (onlar) ellerini koyarlar, yaşlı kadın kurban ekmeğini Güneş Tanrısı’na parçalar, şarap sunar ve şöyle söyler: “övülen Güneş Tanrısı sen ağzın ve dilin arkasındasın”

Sağ taraftan ve sol taraftan ateşi yakarlar (55) ortasına yedi huwaşi taşını sokarlar. Yaşlı kadın yarım avuç ağırlığında kurban ekmeğini ve de şarap kadehini iki kurban sahibine uzatır, onlar onun üzerine ellerini koyarlar, yaşlı kadın tatlı kurban ekmeğini parçalar, şarap sunar ve şöyle söyler:

Rs. IV

“Her kim huuaşi taşlarını aynı yere diktiyse bak şimdi onlar yıkılacak gibi duruyor o gün de iki kurban sahibinin ağzından ve dilinden her ne çıktı (geldi) ise o sözler de aynı şekilde yıkılacak gibi dursunlar”.

(5) İki kurban sahibi huuaşı taşlarını ayaklarıyla devirirler ve onlar ateşin ortasından geçerler, giymiş oldukları elbiseleri onları, çıkarıp atarlar ve onları yaşlı kadın alır.

Bir tencereyi onların üzerinde çevirir, ^{DUG}DİLİM. GAL'i onların (10) ayaklarının yanına koyar ve şöyle söyler:“işte bu tencere sizin başınız için, ^{DUG}DİLİM.GAL ağzınızdan (kaynaklanan) tüm meseleler için tasvir(dir). Yaşlı kadın tencereyi kırar, ^{DUG}DİLİM.GAL'i ise iki kurban sahibi ayaklarıyla kırarlar.(15) ve şöyle söyler: “onlar, bütün lanetli sözler kırılsın”

Yaşlı kadın güneş bitkisini alır, ona tiwariia denir. İki kurban sahibinin vücudunu siler ve şöyle söyler: “ağız (ve) dilin kötü sözleri de (20) sizden silinmiş olsun”.

Yaşlı kadın suyu kadehten ya da huppara kabından iki kurban sahibine uzatır (içine) nitri doldurulmuştur. İki kurban sahibi suyu başlarının üzerine dökerler, ellerini ve (25) gözlerini yıkarlar.

Sonra suyu bir sığırın boynuzunun içine dökerler. İki kurban sahibi onu mühürlerler, yaşlı kadın şöyle söyler:”Eski, krallar geri geldiklerinde ve ülkenin durumunu (30) denetlediklerinde ancak o zaman bu mühür kaldırılsın

Kizzuvatna'lı kadın Maštigga'nın sözü I.Tablet bitti eğer baba oğlu ile koca karısı ile ya da erkek kardeş kız kardeş ile kavga ederse, onları birlikte iken barıştıracığım ve onlara birlikte davranacağım ve onlara şöyle yapacağım.

3.1.5. CTH 406: İktidarsızlığa Karşı Paškuvatti Ritüeli¹⁵²

Bunlar, Parašša'da yaşayan Arzava'lı kadın Paškuvatti'nin sözleri: Eğer bir adam üreme gücüne sahip değilse ve kadınları arzulamıyorsa, onun

¹⁵² Goetze: 1969, s.349-350.

adına Uliliyaššiš'e kurbanlar götürür ve üç gün boyunca ona yalvarırım. İlk gün şunları hazırlarım: Bir kişiye göre azık ayarlanır ve şunlar eklenir: kurban olarak üç tane tatlı un somunu, bir *tarnaš* ağırlığında su, incir, üzüm, saman, buğday, tanrı için yemek, hemen her şeyden küçük parça; (10) güzel bir koyunun yünü, şarap testisi, başlık ve erkek kurban sahibinin gömleği – erzak hazır edilir.

Bakire bir kız malzemeleri alır ve kurban sahibi banyo yapar (15) (kurban sahibi) onların arkasından yürür ve yeniden yıkanır. Malzemeleri açık arazide bir yere taşıyacağız [] erzaklar kaldırılırken, bekleyeceğiz. Sazlardan bir giriş kapısı yapacağım.

Kırmızı bir yün ipliği ile beyaz bir yün ipliğini düğümleyeceğim. (20) kurban sahibinin eline bir ayna ve bir gergef vereceğim. Kapının altından geçecek. Kapıyı geçmek üzereyken, aynayı ve gergefi elinden geri alacağım. Ona bir ok ve yay verirken de şunları söylüyor olacağım. “Bak! Kadınlığı aldım senden ve erkekliği verdim. Kadının yollarını kapattın, öyleyse şimdi bir erkeğin yollarını göster!”

(30) Sonra bir olarak bir hadım takdim ettik ve [] bu sırada da şunları söyledik: “İşte bir hadım takdim ediyoruz. Bir kehanet neticesinde bu mizacı olmuş, bu esnada [] erkek veya kadın olmanın yolları kendisine gösterildi. Sırası geldiğinde erkek kadının yatak odasına gitti, ancak tüm bu arkadaşlık dışkı ve sidik üretebilir.”

“Şimdi bak, dizlerinin üstüne çöktü ve senin ilahi kudretini bahşetmen için yalvarıyor. İster dağda ol, ister çayırda, isterse bir vadide, bu erkeğin hatırı için gel! Esen rüzgâr ve akan yağmur sana geri dönmesin!”

“Bu adam gidecek ve sana ibadet edecek, ey tanrı! Senin için bir yer bulacak ve (20) sana bir ev verecek. Sana köleler ve cariyeler (bakire de olabilir) verecek. Sana sığır ve koyun verecek. İlahi söyleyerek sana şükürlerini sunacak”

“ Bak! Sana yalvarıyor ve tapıyorum. Ay, yıldızlar ve güneş senle beraber var oldular! (25) İzin ver cariyeler ve köleler sana çalışsınlar. Tanrılar ve tanrıçalar da

(II) Bu adama lütuf göster! Karısını gebe kıl! Onu koru ve gözet! (5) Ona yönel ve onunla konuş! İzin ver eşi de senin hizmetkârın olsun. İzin ver bu adam, karısından doğacak oğulların ve kızların babası olabilsin! (10) onlar senin kölen ve cariyen olacaklar. Onlar sana hep somun, yemek ve şarap kurbanları sunacaklar.

Bak! Bu adam (15) seni bilmiyordu! Ama şimdi seni buldu. Ey tanrı, onun yanında ol, onu gözet! (20) bu adam derdi için sana geldi, ey tanrı, kudretini göster ve onu iyileştir! İzin ver kudretini görsün, onu iyi et! İzin ver ilahi varlığını görsün. Sana gelecek ve tapınacak. (25) []

Ben erzakın içinden malzemeyi alacağım ve eve döneceğiz. (5) adağı yapacağım evde yeni bir masa var ve erzakı bu masaya koyacağım; önüne de bir testi. Somun parçaları erzakın üstünde ve ben onlardan küçük bir parça alıp erkek kurban sahibine vereceğim. O bu parçayı ağzına götürecek ve Uliliyaššiš adına üç yudum alacak. Gece olduğunda kurban sahibi masanın önüne uzanacak.

Masanın önüne onun için yatak hazırlayacaklar. Bir başlık ya da bir gömlek erzakın yanında duruyor, adam onu gece vakti çıkaracak. (20) Bunu üç gün boyunca yapacağım. Ama her gün üç kez dua edeceğim, bir kez şafakta, bir kez gün ortasında ve bir kez de gece vakti. Bunları yaparken de aynı sözleri dile getireceğim.

(25) Somunların birazını şafakta böleceğim, birazını öğle, birazını da gece vakti. Yemekten de biraz dağıtacağım.

(III) Sonra Uliliyaššiš'e bir koyun kurban edeceğim. Onlar da koyunu masanın önünde parçalayacaklar. Derken koyunu (5) parçalara ayıracak ve ondan sonra pişirecekler. Bu yemekten göğüs ve kürek eti kısmını seçip masanın üstüne koyacaklar []ciğer ve göğüs [] ateşte pişirecekler []

]ki kurban somununu adam için bölecek ve masanın üstüne koyacaklar.

(15-20. satırlar arası tahrip olmuş. Törenle ilgili kalan bölümler ki, metnin önceki bölümlerine benziyor, muhtemelen ikinci ayine ait. Korunabilmiş olan metnin son bölümü, bu ritüel boyunca yapılan büyüyü içermektedir.)

“[] (5) izin ver senin bakireni alsın! ve seni kendi tanrısı yapsın. Bu adama izin ver de karısına sahip olsun ve çocukları olsun! İzin ver oğul ve kız evlatları olsun! (10) Sen, ey tanrı, kudretini göster!”

“izin ver ona ki senin kudretini görsün! Ve seni kendi tanrısı yapsın. Sana ilahiler okuyarak şükretsın.” Adam için bir yatak serecekler (15) masanın önüne ve erzakın yanında bulunan başlık ya da gömleği de koyacaklar.

(VI) kurban sahibi şöyle bir yatacak (rüya görmek için), ve tanrının bedensel varlığını rüyasında hissedecek, (tanrı onun) yanına gelecek ve onunla birlikte uyuyacak. Tanrıya yalvardığı üç gün boyunca, ister tanrı ona görünmüş olsun, isterse onunla birlikte uyumuş olsun, adam tüm rüyalarını anlatır.

Adam gider ve tanrıya ibadet eder. Bununla birlikte, eğer adak kapları bozulmamışsa, adam adak kapları hazırlayacak, eğer bozulmuşsa, o zaman bu adam ya bir taş direk ya da bir heykelcik dikecek. Ancak bu yakarış süresince kullanılan yeni masa tanrının malı olacak.

3.1.6. CTH 409: Kirliliğe Karşı Tunnavi Ritüeli¹⁵³

Tunnavili yaşlı kadın şöyle söyler: eğer (bir) insan ya adam ya da kadın, herhangi bir şekilde kirlilik içerisine girmişse ya da bir başka kimse kirliliği onun üzerine çağırırsa ya da bir kadının çocukları sürekli ölüyorsa ya da (5) çocuklar prematüre doğuyorsa ya da bir adam ya da kadının kirliliğin bir sonucu olarak cinsel organları çalışmıyorsa (tamamen parçalanmışsa)

Ve o insan kirliliği görür ve o insan, ister erkek ister kadın kirliliğin ritüelini şöyle sunar ve ona nehrin (kurban) ritüeli (diye) seslenir (10) ve bu sadece ritüeldir.

Eğer o bir adam(sa) (ve) siyah bir koç alırlar; eğer o, bir kadın(sa)(ve) siyah dişi bir koyun alırlar. Küçük siyah bir domuz, küçük siyah bir köpek, eğer o, bir adam(sa) erkek domuz, eğer bir kadın(sa) o, dişidir siyah bir gömlek, siyah bir baş bandı siyah başlıklı bir gece giysisi, süssüz vücudu örten siyah bir takım (15) siyah ayakkabıların bir çifti, bir kemer, siyah bir *TAHAPŠU* kemeri ve kadın kulaklarını siyah yün ile doldurur.

Eğer bir adam(sa) bu siyah bir gömlek(dir), vücudu örten siyah bir çift ve onun kulaklarını siyah bir yün ile doldurur. Dokuz küçük tarak şimşirden. Şimşirden küçük bir fırça, iki küçük siyah *TIYADU*, dokuz *NINDA.ÉRIN*^{MEŠ} (20) [xx] altı küçük, siyah asfalt alet. İki siyah mangal, Dört küçük siyah testi [dört (adet)geniş(büyük)siyah[testiler], sekiz siyah kapak, iki siyah ibrik (testi), iki siyah su testisi (kabı)

Bir koyun, bir kuzu. Üç sıcak ekmek, bir peynir. Bir kesilmiş lor. Bir bira (huppar kabında) (biraz) yağlı ekmek(ve) yulaf lapası. Bir haniššaš şarabı libas yon yaparlar. Bunların tümü tanzim edildiğinde (düzenlendiğinde)ve “yaşlı kadın” akşam karanlığında (25) [iki adet] ince ekmeği, bir şarabın kabını, yağlı ekmeği (ve) yulaf lapasını alır ve onları nehrin kenarına Nehrin ana tanrıçasına onları götürür.

Ve o nehrin kenarına vardığında ve bir ince ekmeği nehrin Ana tanrıçası için parçalar Ve onları nehrin üzerine koyar. Yağlı ekmeği (ve) yulaf

¹⁵³ Güçerdem: 2007, s.59-68.

lapasını ırmağın üzerine serper. (döker) Ve (o) şarabı libas yon yapar ve şöyle söyler:

(30) “Nehrin ana tanrıçası, işte! Tekrar sana geldim ve bu kilin nehrinin kenarından alınmış ve sen nehrin Ana tanrıçası Onu eline al ve bu kurban sahibini kil ile temizle ve vücudunun on iki parçasını arındır. Daha sonra nehrin kilini eline alır. Sonradan o bir kaynağa? Gider. Ve ince (bir)ekmeği parçalar ve onu bir kaynaktan yanındaki çamura koyar (35) Yağlı ekmeği yulaf lapasına döker, şarabı libasyon yapar ve şöyle söyler:

“Sen, karanlık dünyadan çamura sonradan Sıçradığında, kurban beyinin bacaklarından böylece kötü kirlilik uzağa aynı şekilde kovulsun!”daha sonra nehrin kilini alır(?) Ama “yaşlı kadın” bunları alır. Fakat onun arkasından (40) Nehrin yanında kamıştan bir çadır daha önceden yapılmıştır. Şimdi (nereye)yaparlar? Oranın yakınlarında henüz ziraat yoktur (ve) [şab]anın henüz varmadan kadın oraya yapılmıştır

[“ ve yaşlı kad]ın” nehrin kenarının kilini (ve) kaynağın kilini oraya getirir(?). [iki adet]kil [figür], oniki kilden (yapılmış) bükük dil(?), iki (adet) kilden (yapılmış)öküz, iki (adet) kilden vavarkimaš nesnesi (45) [mavi (bir) yün?], küçük bir miktar ve ip-kırmızı(?) yün [bükülmüştür.] bir kartal kanadını açar, küçük bir miktar kemik, küçük bir miktar alin [xxxxx] [x] incir tohumları küçük bir miktar, *Zinakkiš* [küçük bir miktar. Kalp küç]ük bir miktar, karaciğer küçük bir miktar, küçük bir domuz figürü Kahvaltılık ekmek? Parçalanmış [x-] *harnan* ekmeği, parçalanmış salatalık, ekmek parçalanmış balmumundan yapılmış bir figür (50) [bir]figür koyun kuyruk yağından (yapılmış) ve bunlar iç yağının içerisinde sarmalanmış Ve o bunların tümünü sazdan bir tepsinin üzerine düzenler

Doğurgan bir inek, eğer o bir adam(kurban beyi ise) ve bir boğa tanzim e[der]. Ve gün ağardığı zaman kurban beyi çadıra gelir Ve o vardığında ve siyah elbiselerini giyer. Sonrada yaşlı kadın[mavi yünü] (55) (ve)kırmızı yünü alır ve onları çözer. O, (kurban beyinin) vücudunun üzerine (onu) atar. bundan başka siyah bir koyunu alır ve onun üzerine tutar ve yaşlı kadın bunun üzerine büyümlü sözleri söyler:[]

(60) Daha sonradan o, küçük domuzu onun üzerine tutar ve küçük domuzun büyülü sözlerini okur. Daha sonradan o, onun üzerine küçük köpeği tutar ve küçük köpeğin muskasını okur. Daha sonradan o, kilden dili onun üzerine tutar ve dilin büyülü sözlerini okur. Sonradan []

3.1.7. CTH 410: Vebaya Karşı Uhhamuva Ritüeli¹⁵⁴

Bunlar Arzava'lı adam *Uhha-muva*'nın sözleridir. Eğer bir ülkede insanlar ölüyorsa ve herhangi bir düşman tanrı buna neden olduysa, şöyle yaparım.

Bir koç getirdiler. Mavi, kırmızı, sarı, siyah ve beyaz yünleri eğirip birbirlerine bağladılar. Bir taç haline getirdiler ve bu tacı koçun başına yerleştirdiler. Koçu düşman ülkesinin yoluna doğru sürdüler ve bunu yaparken de şunları söylediler: “bu salgına neden olan düşman ülkenin tanrısı – bak! Bu taçlı koçu yola çıkardık, seni yatıştırsın diye, ey tanrı! Sürü (55) kuvvetli ise de ancak koç ile barışı muhafaza eder; ey bu salgına sebep olan tanrı! Hatti ile olan barışı muhafaza et! (60) İyilik için Hatti ülkesine tekrar dön”. Taçlı koçu düşmana doğru yola çıkarırlar.

Daha sonra tanrının atları ve koyun yağı için yem getirirler ve bunu yaparken de şöyle seslenirler. Atlarını koştun; izin ver bu yemi yesinler ve izin ver doysunlar. Araban koyun (don) yağıyla yağlansın! (5) Ülkene dön, ey Fırtına tanrısı! Hatti ülkesine iyilik için dön.”

Daha sonra yetişkin bir keçi ve iki koyun yola çıkarırlar. Adam keçiyi Yedi'ye kurban verir, bir koyun Güneş Tanrısı'na kurban edilir. (10) Diğer koyun ise kesilir ve yenir. Sonra bir peynir, bir kesmik, bir *pulla* (tas), bir mayalı ekmek, bir şarap amforası bir bira amforası ve meyve getirdiler. Bunlarla birlikte tanrıya yolculuk için gerekli hazırlık tedarik yapılmış olur.

¹⁵⁴ Goetze: 1969, s.347.

3.1.8. CTH 413: Temel Atma Ritüeli¹⁵⁵

Vs.

Yıkılmış bir tapınağı yeniden kuracakları ya da farklı bir yerde yeni bir ev (inşa) edecekleri zaman, temelleri örерler, temellerin altına aşağıdaki (şeyleri) koyarlar: bir mina arıtılmış bakır, dört bronz çivi, bir küçük demir çekiç. Merkezde, *kurakki* yerinde (5) o (erkek) yeri kazar. O bakırı oraya yerleştirir, kenarlarına çivilerle çiviler, sonra ona çekiçle vurur. Bunu yaparken şöyle der:

“Bu bakırın sağlam olduğu gibi, ayrıca onun katı olduğu (gibi) bu tapınak da öyle sağlam olsun! (10) Onun karanlık dünyanın üzerinde sağlamlaşmasına izin ver!”

O (erkek) kurban sahibinin adını anar: “Bu tapınağı inşa ettiren kişinin, aynı şekilde tanrıların huzurunda sağlam olmasına izin ver! Yaşadığı süre boyunca bu tapınağ(ın gücü) tanrıların huzurunda onun üzerine çekilsin!

“Evin dört köşe (taşı) nasıl yere sabitlenmişse (15) ve onlar nasıl ters düz dönmeyecekse kurban kestiren kişinin tanrıların huzurundaki geleceği de öyle ters düz olmasın! Ey tanrı, yaşadığı süre boyunca bu evin gücü tanrıların huzurunda onun üzerine çekilsin, ona iyi sağlık (ve) Hatti ülkesi üzerinde efendilik parçası (ile) krallık tahtının parçası üzerine kuvvet bahşet!

”Dört köşe (taşı)nın her birinin altına (20) o şunları koyar: bir gümüş temel taşı, bir altın temel taşı, bir lapis temel taşı, bir yeşim taşı, bir mermer temel taşı, bir demir temel taşı, bir bakır temel taşı, bir bronz temel taşı, bir diorit temel taşı. Dört köşe (taşı)nın (her biri) aynı şekilde bunlarla tedarik edilmektedir.

Dört *kurakki*’nin her birinin altına (25) o şunları koyar: bir gümüş *kurakki*, bir altın *kurakki*, bir lapis *kurakki*, bir yeşim *kurakki*, bir demir *kurakki*,

¹⁵⁵ Goetze: 1969, s.356-357.

bir diyorit *kurakki*, bir bakır *kurakki*, bir bronz *kurakki* yerleştirir. Bunları yaparken şöyle der:

“Bak! Senin için, tanrı (onlar inşa ederken onun ismini andığı tanrı) için inşa ettiğimiz bu tapınak, -onu (30) (gerçekten) inşa eden biz değiliz, tanrıların hepsi inşa etti onu.

“Tanrılar –bu zanaatkârlar- onu inşa etti. Telipinu temelleri attı. Temeller üzerindeki duvarları, Ea, bilgelik kralı, inşa etti. Dağların hepsi taş ve keresteleri getirdi. Harcı ise tanrıça getirdi.

(35) “Onlar gümüş ve altın temeller attılar; altını Birunduma’dan getirdiler, gümüşü []’dan getirdiler. Lapislazuliyi Takniyara Dağı’ndan getirdiler. Mermeri Kaneş ülkesinden getirdiler. Yeşimi Elam ülkesinden getirdiler. Diyoriti topraktan getirdiler. Gökyüzünün kara demirini cennetten getirdiler. Bakır (ve) bronz (40) Alaşiya’daki Taggata dağından getirdiler.

“Bak! Onlar temellerin altına temel (sağlamlaştırmak) için altın koydular. Altın nasıl sağlamsa, ayrıca o nasıl temiz (ve) güçlüyse, tanrının akli nasıl onu üzerine kurulmuşsa (ve) o nasıl tanrı ve insanın sevgilisi ise tanrılar bu tapınağın üzerine öyle kurulsun (ve) onların sevgilisi olsun!

“İzin ver, kurban sahibi ve (onun) çocukları ve çocuklarının çocukları tanrıların sevgilisi olsun (ve) hayatları boyunca bağışları sayesinde (kazansınlar)!

Her biri bir şekel ağırlığında dokuz gümüş payanda; her biri bir şekel ağırlığında dokuz altın payanda; dokuz demir payanda; dokuz bronz payanda

Rs.

Kült standının altına dört payanda yerleştirir: Bunların biri gümüş, biri altın, biri demir ve biri bronzdandır. Merkezdeki *kurakki*’nin ön tarafına benzer biçimde dört payanda bırakır. Aynı zamanda *kurakki*’nin karşısına, sağ (ve) sol tarafına, benzer şekilde dört payanda yerleştirir.

(5) Aynı zamanda dört köşe (taşından) her birine benzer şekilde dört payanda yerleştirir.

Bir šekel ağırlığında altın aslan, demirden yapılmış, gümüş bir boyundurukla boyunduruk altına alınmış, her biri bir šekel ağırlığında iki çift öküz –altlarında levhalar vardır ve iki öküz levhanın üzerinde durur ve (10) diğer iki öküz (ise) (diğer) levhanın üzerinde durur.

Ne levhanın ağırlığı ne de boyunduruk altına alınmış öküzün boyunduruğunun ağırlığı önemli değildir (?). O, onları merkezdeki *kurakki*'nin altına yerleştirir. Kült standının altına gümüşten bir kült standı, altından bir kült standı, (15) lapisten bir kült standı, yeşimden bir kült standı, demirden bir kült standı, bakırdan bir kült standı, bronzdan bir kült standı, mermerden bir kült standı, diyoritten bir kült standı yerleştirir.

Ocağın altına bir šekel ağırlığında gümüş bir ocak, bir šekel ağırlığında altın bir ocak, lapis bir ocak, yeşim bir ocak, mermer bir ocak, demir bir ocak, bronz bir ocak, diyorit bir ocak (yerleştirir). (20) Aralarında bir gümüş, bir altın, bir demir (ve) bir bronz, her biri šekel ağırlığındaki dört payandayı da (oraya yerleştirir). Taştan yapılmış ocakların her biri de bir šekel ağırlığındadır.

Kapının altına bir šekel ağırlığında gümüş bir kapı, bir šekel ağırlığında altın bir kapı, bir šekel ağırlığında lapis bir kapı, bir šekel ağırlığında yeşim bir kapı, (25) bir šekel ağırlığında demir bir kapı, bir šekel ağırlığına bronz bir kapı, bir šekel ağırlığında mermer bir kapı, bir šekel ağırlığında da diyorit bir kapı (yerleştirir).

Bronzdan iki [] (büyük) kapıya yerleştirir; onların ağırlığı önemli değildir (?).

Aralarında dört altın, dört gümüş, (30) dört demir (ve) dört bronz olan on altı []'yı (da yerleştirir); onların ağırlığı önemli değildir (?).

3.1.9. CTH 414: Bir Tapınağın Kuruluşu İçin Ritüel¹⁵⁶

[Kral yeni bir saray] inşa ettirdiği [zaman ve onun çatısını] keresteyle kapattıracağı zaman [onlar şöyle derler]: “[Güneş Tanrısı’yla] ve Fırtına Tanrısı’yla konuşma yapmak suretiyle onlar sizin inşa ettirdiğiniz sarayın daima kapatılması için doğru zamanın bu olduğunu buldular”.

a) Sarayın İnşa Edilmesi

Duvarların Sıvanması

(5) Sarayın (inşasını) bitirdiğinizde ve onun iç kısmını [sıvadığınızda] (onu) uzun yıllarla sıvayın [(ve)] onu esenlikle sı[vayın]! [(Onun)] dış kısmını [sıvadığınızda], (onu) saygıyla sıvayın (onu) [azametle] sıvayın!

Çatı İçin Kereste Tedariki

(O Taht’ın hükmettiği dağdan gelir.)

(10) Kral Taht’a der ki: “Gel! Hadi gidelim! Fakat sen dağların ardında kal! Sen benim rakibim olmamalısın, benim düşmanım olmamalısın! Benim [eşitim] (ve) benim dostum kal!”

Gel! Hadi dağlara gidelim! Ben, kral, sana cam kap vereceğim. Hadi cam kaptan yiyelim! Sen dağa hükmet!

“Bana, krala, tanrılar –Güneş Tanrısı ve Fırtına Tanrısı- ülkeyi ve evimi emanet ettiler. Ben, kral, ülkemi ve evimi yöneteceğim. Sen benim evime gelmezsen, (20) ben senin evine gelmeyeceğim.

“Bana, krala, tanrılar uzun yıllar bahşettiler; bu yılların sınırı yok.

“Bana, krala, tahta sahip olana denizden otorite (alameti) (ve) araba getirildi; bunun üzerine onlar bana annemin ülkesini açtılar ve bana (25) Labarna, Kral dediler. “O andan itibaren ben, babama, Fırtına Tanrısı’na

¹⁵⁶ Goetze: 1969, s.357-358.

isteğimi sunmaktayım. Kral Fırtına Tanrısı'na, yağmurlarla güçlenen (ve) uzayan kereste için ricada bulunmaktadır.

“Cennetin hükmünde büyüdü. Aslan senin altında dinlendi, *panter* senin altında dinlendi, ayı senin içinde gizlendi. Fırtına tanrısı, babam, seni kötülüklerden uzak tutsun.

“Sığırlar senin altında otladı, koyunlar senin altında otladı, şimdi ben, Labarna, kral senden payımı talep ediyorum. Ben Taht'a, arkadaşşıma seslendim (ve dedim ki):

(35) “Sen benim, kralın arkadaşı değil misin? Bana izin ver ki ağaçları kesebileyim!” Ve Taht krala cevap verir: “Kes onu, kes (onu)! Güneş Tanrısı ve Fırtına Tanrısı onu senin buyruğuna verdi”.

Ağaçların Üzerine Büyü Okunması

“Şimdi ülkenizden kalkıp gelin! Fırtına Tanrısı sizi

(40) kralın buyruğuna verdi. Onlar sizin için iş tahsis edecek. O sizin için (*uzmanlar*) *tesis edecek* ve onlar size büyü okuyacaklar.

“Kalbinizin içinde her ne varsa, onu dışarı atın! Eğer (o), bir kusursa, onu çıkartın! Eğer (o) bir kötülükse (45) [] onu atın! Eğer (o) bir *lanetse*, onu atın!”

“Eğer kalbinizdeki zayıflıksa ya da (eğer) kalbinizdeki güneş rahatsızlığı ise, onu dışarı sürün! Ben, Labarna, Kral, gelecek (ve) yüreğinize çelik ve demir koyacağım”.

b) Yeni Sarayın İçine Giriş

(50) Kral eve giriş yaptığıında, Taht Kartalı selamlar: “Git! Seni denize gönderiyorum. Oraya gittiğinde, hala orada duran tarla ve ormanları defet!”

(II) Diğer (yani kartal) cevap verir: “Ben (onları) defettim. Yalnızca, yer altı dünyasının ölümsüz tanrıları İştüşaya (ve) Papaya hala orada çökmüş duruyor”.

(5) Taht der ki: “Onlar ne yapıyorlar?” Diğeri (yani kartal) ona cevap verir: “O, bir öreke tutuyor; onlar ayna (ve) tarak tutuyorlar.

“Onlar kralın yıllarını dokuyorlar. Bu yılların sınırı yok, onların iyiliği (10) sayılamaz”.

Taht krala der ki: “Şimdi kralın bütün oğullarını sarayın penceresine getir!”

Becerikli dokumacı kadınlar iki kısma ayrıldılar. Onlardan (birisinin) önüne o cam kap koyar ve onların üzerine incirler dağıtır. (15) (Diğerinin) önüne çömlekleri koyar ve üzüm ve meyveleri onların üzerine dağıtır (şöyle söyleyerek): “Kralı rahatlatın!

“Onun gözlerini rahatlatın! Ondandır hastalığı uzak tutun! Ondandır terörü uzak tutun! Ondandır [] ’yı uzak tutun! Ondandır baş ağrısını uzak tutun! (20) İnsanoğlunun kötü sözlerini ondan uzak tutun! [] diz ağrısını (ondan) uzak tutun! Kalp ağrısını (ondan) uzak tutun!”

“Büyük yıldız, kal!” (der) ve dağlar yerlerinde durur. “Pentaya dağı, sen yerinde kal! (25) Büyük olanı sen kaldırmayacaksın! Herga Dağı, sen yerinde kal! Büyük olanı sen kaldırmayacaksın! Tuthaliya dağı, sen yerinde kal! Büyük olanı sen kaldırmayacaksın!

“[Šid]duveni dağı (ve) Piškurunuva dağı, siz yerinizde kalın! Büyük olanı siz kaldırmayacaksınız!”

(30) Kral büyük Güneş’i kaldıran dağa gittiği [zaman], o çeşitli tılsım (ve) büyüler (genel çeşidin hepsinden) icra eder: “Bu (ve) bunun gibi bir şey kralı rahatsızlıktan kurtarsın”.

“Bu dertleri uzak tutsun. Bu endişeyi uzak tutsun. Bu dehşeti uzak tutsun. Bu korkuyu (35) uzak tutsun. Bu kalp rahatsızlığını uzak tutsun. Bu hastalığı uzak tutsun. Bu yaşlılıktan uzak tutsun. Bu dinçliği ona geri versin. Bu cesareti ona geri versin”.

“Sen, Kartal gel! İlerle! Benim büyülerimden bir (40) bozuldu. Dağ geçidine git ve bir parça çömlek getir!

“Onun üstüne aslanın kuyruğu (ve) panterin kuyruğu ile beraber koy! Onları öyle tut!

“Onarlı birbirine dola ve onları tek yap. Onları adamın yüreğinin üzerine koy. (45) İzin ver kralın yüreği ve ruhu tekrar birleşsin!

“Hadi Güneş Tanrısı ve Fırtına Tanrısı kralla uyum içine girsin! Hadi onların sözleri tek olsun! Siz emanet ettiniz, Güneş Tanrısı ve Fırtına Tanrısı, krala ülkeyi! (50) Onlar onun yıllarını yenilediler, onun saygınlığını yenilediler.

“Onlar onu çelik iskeletten yaptılar. Onlar onun başını demirden yaptılar. Onlar onun gözlerini bir kartalın gözleri gibi yaptılar. Onlar onun dişlerini bir aslanın dişleri gibi yaptılar.

(III) “Hadi Telepinu gelsin ve [depo] evini açsın, dokuz fıçı şarabı çıkartsın ve (onu) dağa getirsin, bütün tanrılar dağın üzerinde toplansın! Onlar kralı hoş karşılayacaklar ve ona onay verecekler.

“Güneş Tanrısı ve Fırtına Tanrısı krala özen gösteriyorlar. Onlar onun gücünü yeniliyorlar ve onun yıllarını sınırsız yapıyorlar.

“Onlar *šep̄pit* ve *euvan* dağıtıyorlar ve onu eziyorlar (şöyle diyerek) (10): ‘Krala karşı her kim kötü bir şey yapmayı planlarsa, tanrıların onu kötü bir kadere terk etmesine izin ver! Onlar onu ezsin!’

C. İşçiler İçin Hazırlık

O, her nerede saray inşa ederse, kirişleri kesmek için dağa gelen marangoz, saraydan bir boğa, üç koyun, üç testi şarap, üç testi *marnuvan*, on *vageššar* ekmeği, otuz “diş ekmeği” ve kırk “tayın ekmeği” alır.

Marangoz rahya kirişi (ve) kiriş kesmek için gittiğinde, saraydan (20) yirmi beş “diş ekmeği” ve kırk “tayın ekmeği” alır.

Onlar temelleri kurdukları zaman, saraydan bir boğa, bir sığır, ve on koyun alırlar. Boğayı Fırtına Tanrısı'na, sığırı da Arinna'nın Güneş Tanrıçası'na kurban ederler.

(25) Diğer tanrıların her biri için koyun kurban ederler. Somunlar ve şarabı saraydan alırlar.

Kirişleri boydan boya uzatırlar, aynı hareketi tekrar yaparlar.

3.1.10. CTH 419: Yerine Geçme Ritüeli¹⁵⁷

¹⁵⁸[Gece olduğunda kral] [bedel]leri [] alır ve Ay Tanrısı'nın tapınağına gider. [O (kral) onları Ay Tanrısı'na sunar ve] der ki: "Benim sana [dua ettiğim] mesele hakkında beni dinle, ey efendim, Ay Tanrısı! [Senin] gönderdiğin [bu kehanet] –eğer sen beni hatalı buluyorsan, (10) Benim bu [bedeller]i sana dosdoğruca verdiğime şahitsin. Bunları al, [fakat beni özgür bırak!]" Onlar canlı bir boğayı *tapınağa*, yukarı sürerler [ve] onu [takdis ede[r]ler] [...]. Kral *tapınağa* çıkar [ve şöyle der: "Ey Ay Tanrısı [bu] kehaneti sen verdin –eğer sen beni hatalı buluyorsan, [günahkarın] alçaldığını senin kendi gözlerinle görmek istiyorsan, (15) [bak, ben, kral] [senin tapınağına] bizzat geldim ve bu bedelleri sana [verdim]. [Bedel]leri dikkate al! İzin ver bunlar ölsün! Fakat, benim ölmeme izin verme!" [Bedelleri []ya] teslim [eder]ler ve o, onları götürür. O, [onları] [] mayı bitirdiği [zaman], o (onun üzerine) kurtuluş (büyüleri) savurur.

O (erkek) [sağlıklı bir mahkûmu *tapınağa* getirir]. Onlar mahkumu krallığın iyi cins yağıyla yağlarlar, (20) ve [o] şöyle [der]: "Bu adam kral(dır). [Ben] ona bir kraliyet ismi [verdim]. Ben onu krallığın [cüppeleriyle] giydirdim. Ona taç taktım. Bunu hatırlayın: Bu şeytani kehanet kısa yılları (ve) kısa günleri [gösterir]. Bu bedeli izle!" bir şekel gümüş, bir şekel altın, bir mina

¹⁵⁷ Goetze: 1969, s.355-356.

¹⁵⁸ Ön yüzün üstten üçüncü (satırı) ve arka yüzün aynı kısmı kayıptır. Kayıp olan baş tarafta metnin ana teması ifade ediliyor olmalıdır

bakır, (25) bir mina kalay, bir mina demir, bir mina kurşun, bunların hepsi onun [vücudundan]¹⁵⁹ uzaklaştırıldı. Sağlıklı mahkûm serbest bırakılır ve o (erkek) onu ülkesine geri götürür. Kral sallama seremonisini sunar ve sonra o banyoya gider.

Gün doğduğunda, kral sallama seremonisini sunar ve sonra o “Ev ritüelini” (ve) “Arınma ritüelini” gerçekleştirir. Hava aydınlandığında kral “[] ritüelini” gerçekleştirir. (30) O uzaklaştığında o bir banyo yapar ve açık hava altındaki Güneş Tanrısı’na bir [] koyunu takdis eder.

O [...nın] sözlerini şöyle söyler: “Gökyüzünün Güneş Tanrısı efendim! Bu kehanet Ay Tanrısı’nın verdiğidir –eğer o beni hatalı bulduysa, Gökyüzünün Güneş Tanrısı ve siz (bütün) tanrılar, benim verdiğim bu bedelleri (35) siz kabul edin ve beni özgür bırakın! Senin huzuruna çıkmak için, Arinna’nın Güneş Tanrıçası’nın huzuruna çıkmayı tercih edebilirim”

Rs.

[Daha sonra] o (erkek) [...] içine girer ve [bir ... koyunu] Ereškigal¹⁶⁰ için [takd]is eder. O şöyle dua eder: “Ereškigal, Tanrıçam! Ay Tanrısı’nın verdiği bu kehanet, -eğer (5) o beni hatalı bulduysa, Gökyüzü tanrılarının beni senin ellerine bıraktığını (hatırla). Sana teslim ettiğim bu bedelleri al ve beni özgür bırak! Gökyüzünün Güneş Tanrısı’nı gözlerimle görmek istiyorum!” Onlar çiğ ve pişmiş et parçaları sunarlar, (10) ve kral kendi hesabındaki kadehleri düzenler.

Gece olduğunda, o bir [] koyunu Ay Tanrısı için açık havada takdis eder ve şöyle der: “Ay Tanrısı, efendim! Senin göstermiş olduğun bu kehanet –eğer ki sen beni hatalı buluyorsan, senin beni (15) yeraltı dünyasının tanrılarına ve Ereškigal’in ellerine teslim etmiş olduğunu (hatırla). Ben yeraltı dünyasının tanrılarıyla barış yaptım (ve) (onlara) bedelleri teslim ettim. Bunları al, fakat beni özgür bırak! Senin huzuruna çıkmak için

¹⁵⁹ Bu metal parçalarından, metnin kırık kısmında söz ediliyor olmalı.

¹⁶⁰ Sümer-Akad yeraltı dünyası tanrıçası. Büyük olasılıkla Lelwani diye okunur.

Gökyüzü'nün Güneş Tanrısı'nın (huzuruna çıkmayı) tercih edebilirim". Kral çiğ ve pişmiş et parçaları sunar (20) ve kadehleri düzenler.

3.1.11.CTH 422: Düşman Sınırında Çağırma Ritüeli¹⁶¹

Onlar düşman ülke sınırında bir ritüel icra ettiklerinde, Arinna'nın Güneş Tanrıçası'na ve Fırtına tanrısına, tanrı Inar (ve) bütün tanrılara, Telepinu (ve) Turmitta'nın tanrı ve tanrıçalarına, (5) hepsine [] tanrılara (ve) [] tanrılara, bütün dağlara (ve) ırmaklara bir koyunu takdis eder.

Aynı zamanda bir koyunu Zithariyaş için takdis ederler.

(10) Onlar şöyle der: "Bak! Zithariyaş bütün tanrılara yakarıyor. Zithariyaş ibadetine atfen uzun süren sunular yapıldı, ülkeler karışıklık içine düştü –bunların hepsinde onun için büyük festivaller kutladılar.

(16) "Fakat şimdi Gaşgalılar onları aldılar. Gaşgalılar savaş başlattılar. Güç (ve) kuvvetleriyle gururlandılar. Onlar sizin ışığınızı yaktılar, ey tanrılar!

"Bak! Zithariyaş (20) bütün tanrılara yakarıyor; o şikâyetlerini sizin huzurunuzda getirir. Bu yüzden onun durumunu yargıdan geçirin, ey bütün tanrılar! Tanrıların ilgilenmesine izin verin!

"Aslında onlar (tapınaklar), bu insanlar tarafından sadece Zithariyaş'nın değil, (25) siz bütün tanrıların elinden alındı; Arinna'nın Güneş Tanrıçası'nın, Nerik'in Fırtına Tanrısı'nın, Fırtına tanrısı'nın (ve) Tanrı Inar'ın, Telepinu'nun (ve) (diğer) bütün tanrıların elinden alındı. Sizden (aynı zamanda) şehirleriniz alındı.

¹⁶¹ Goetze: 1969, s.354-355.

(30) “Bakın! Zithariyaş, sizin hepinizin, tanrıların huzuruna davasını getiriyor. Sizin kendi davanızmış gibi yürekten ele alın! Zithariyaş’ın davasını, kendi davanızmış gibi yargıdan geçirin!

(35) “Gaşga ülkesini ortadan silin, ey Tanrılar! İzin verin, her bir tanrı ibadet yeri için tek başına düşünsün ve onu geri kazansın!“İzin verin Zithariyaş ibadet yerini geri kazansın!

Onun bu ülkeleri istediği zaman dolaşmasına (40) izin verin! İzin verin insanlar tekrar [onun] büyük festivallerini kutlasın! []”

(Boşlukta düşman tanrıların çağrıldığı bölüm yer alıyor olmalı)

(II) Ve o (erkek) şöyle der: “Ey Gaşga ülkesinin tanrıları! Biz sizi bu meclisin huzuruna çağırdık. Sizler geliniz, yiyiniz (ve) içiniz! Size karşı yönelttiğimiz (5) suçlamaları duyunuz!

“Hatti ülkesinin tanrıları size, Gaşga ülkesinin tanrıları karşı hiçbir şey yapmadı. (10) Onlar size bir kısıtlama getirmediler.

“Fakat siz, Gaşga ülkesinin tanrıları, savaş başlattınız. Siz Hatti ülkesinin tanrılarını kovdunuz ve onların tahtına oturdunuz.

(15) “Gaşga halkı da savaş başlattı. Hititlerin şehirlerini aldı, onları tarlalarının (ve) ekilmemiş alanlarının ve bağlarının dışına sürdü.

“Hatti ülkesinin tanrıları ve (Hitit) halkı (20) intikam istiyor. Hatti tanrılarının [intikamı] ve (Hitit) halkının intikamı, sizin [Gaşga] ülkesinin tanrıları ve [Gaşga halkı] hakkındaki (intikamı) [üzerinde işlenecek]”.

(Bitişten hemen önceki boşlukta, ordunun düşmanı tekrar yenmesini mümkün kılmak için tasarlanan bir arınma ritüeli yer alıyor olmalıdır)

(III) “Onun yemesine (ve) iç[mesine izin verin! [] Ona izin verin] [orduya geri dönsü]n ve düşmanla savaşsın!”

(5) O (erkek) bitirdiğinde tekrar Hatti tanrılarının huzuruna gider ve onlar et ve ekmeği yiyip, bitirirler. O (erkek) Hatti tanrılarına libasyon yapar, ordunun Fırtına Tanrısı'na (ve) Savaş Tanrısı'na (libasyon yapar). Onlar, onlara yeteceğini düşündükleri kadar çok içecek verirler. "Tanrıların efendisi" şölende kullanılan aletleri (ve) koyun postunu alır. Onlar orduya dönerler ve bu koşulda savaşa giderler.

3.1.12. CTH 427: Asker Yemini ¹⁶²

¹⁶³[O ...(yapa)]r ve der ki: [bu in görebi]ldi[ği gibi] ve [yiyeceğini] bulabildi ve onlar şimdi onu yemin yerinde kör ettiler. (15) Her kim bu yeminleri bozar, Hatti ülkesinin kralına ihanet eder ve onun gözleri Hatti ülkesi üzerine düşmanca bir niyetle dönerse, bu yeminler onu yakalasın. İzin ver bu adamın ordusunu kör (20) ve sağırsın! Onlar birbirlerini görmesinler ve duymasınlar! Onların kısmetini zalim bir kadere dönüştürsün! Aşağıda onların ayaklarını prangaya vursun, yukarıda onların ellerini bağlasın! (25) Yemin tanrılarının, Arzava ülkesinin ordusunun el ve ayaklarını bağladığı ve onları hareketsiz kıldığı gibi, bu adamın ordusu da öyle bağlasın ve hareketsiz kalsın!"

O, onların ellerine maya koyar, onlar onu sıkırlar (30) ve o der ki: "Senin sahip olduğun maya bu değil midir? Onların bu küçük maya parçasını alıp, onu yoğurma tasındaki (hamurun içinde) karıştırdığı ve mayalanması için kâseyi bir gün boyunca beklettikleri gibi –her kim bu yemini bozarsa, Hatti ülkesinin kralına saygısızlık gösterir ve gözlerini Hatti ülkesine düşmanca bir tarzda döner ise bu yemin onu yakalasın! Onu felaketlerle yüzleştir! Onun kısmetini zalim bir kadere dönüştür!" Adamlar onaylarlar "Öyle olsun!"

Ondan sonra o, onların ellerine mum ve koyun yağı koyar. O, onları ateşin üzerine fırlatır ve der ki: "Bu mumun eridiği gibi ve bu koyun yağının

¹⁶² Goetze: 1969, s.353-354.

¹⁶³ Baştaki yaklaşık 17 satır kırık.

çözündüğü gibi (45) Her kim bu yeminleri bozarsa (II) Hatti [ülkesinin] [kralına saygısızlık gösterirse, onu] [mum g]ibi erit, onu [koyun yağı] gibi erit! [Adam]lar onaylarlar: “Öyle olsun!”

(5) O, onların ellerine sinir (ve) tuz koyar. O, onları bir ateşin üzerine fırlatır ve şöyle der: Bu sinirlerin ocak üzerinde parçalara ayrıldığı gibi, ve tuzun (10) Ocak üzerine dağılması gibi –her kim bu yeminleri bozarsa, Hatti ülkesinin kralına saygısızlık gösterirse, bu yeminler onu yakalasın! (15) Onu sinirler gibi parçalara ayırsın, o tuz gibi dağılsın! Tuzun tohumunun olmaması gibi, adamın ismi, zürriyeti, evi, sığırı ve koyunu öyle mahvolsun!

O malt¹⁶⁴ ve malt ekmeğini onların ellerine koyar, (20) onlar onu böler ve o şöyle der: “Onların bu malt somununu değirmen taşları arasında öğüttüğü, onu suyla karıştırarak onu pişirdiği ve onu böldüğü gibi- her kim bu yeminleri bozar ve kral (ve) kraliçe, (25) prensler ve Hatti ülkesine kötülük yaparsa, bu yeminler onu yakalasın! Onların kemiklerini aynı şekilde öğütsün! Onu aynı şekilde ıslatsın! Onu aynı şekilde kırsın! Onun kısmetini merhametsiz bir kadere dönüştürsün! Adamlar onaylarlar “Öyle olsun!”.

“Bu maltın (artık) büyüme gücüne sahip olmadığı, bir daha tarlaya alınamayacağı ve tohum olarak kullanılamayacağı gibi –onun ekmek olarak kullanılamayacağı veya depo evine depolanamayacağı gibi –her kim bu yeminleri bozar ve kral, kraliçe (ve) prenslere kötülük yapar ise yemin tanrıları da bu adamın geleceğini öyle yok etsinler! Onun karısının erkek veya kız evlat taşımasına izin verme! Onun toprağı (ve) tarlalarında ürün yetişmesin, (40) onun meralarında ot olmasın! Onun sığırı ve koyunu, dana ve kuzu taşımasın.

Onlar bir kadının elbiselerini, bir öreke ve bir ayna getirirler, onlar bir ok kırarlar ve sen şöyle dersin: “Burada gördüğün bir kadının bir kadının elbiseleri değil midir? Biz yemin (seremonisi) için burada bulunuyoruz. Her kim bu yeminleri bozar ve kral (ve) kraliçe (ve) prenslere kötülük yaparsa bu

¹⁶⁴ Bira yapmak için çimlendirilip kurutulularak hazırlanmış arpa.

yeminler onu bir adamdan bir kadına dönüştürsün! Onların birliklerini kadına dönüştürsün, onarlı kadınların giyindiği gibi giydiresin ve onarlı başlarını uzun bir örtüyle kapatsın! Onların yaylarını, mızraklarını (ve) sopalarını başlarında kırsın ve (III) onarlı ellerine öreke ve ayna tutuştursun!”

Onlar [kör bir kadın] ve sağır bir adamın önünde geçit töreni düzenlerler ve siz şöyle [dersiniz]: “Bak! Buradaki kör bir kadın (5) ve sağır bir adamdır. Her kim kral (ve) kraliçeye kötülük yapar ise yeminler onu yakalasın! Onlar onu kör etsin! Onlar onu [sağır et]sin! Onlar onu kör bir adam gibi [kör] etsin! Onlar onu sağır bir adam gibi sağır etsin! Onlar onu, adam (bizzat kendisi), (10) karısı, [çocukları] (ve) akrabalarıyla birlikte yok etsin!

O, onların ellerinde [] dolu [bir adamın] [] taşını koyar ve şöyle der: “Burada yemin ettiğini gördüğün kişi bu adam değil miydi? (15) [Başka bir zamanda] o tanrıların huzurunda yemin etmiş ve daha sonra yeminini bozmuştur. Yeminler onu yakaladı ve onun iç organları önünde sarkıyor ve o, iç organlarını ellerinde taşımak zorunda. Her kim (20) bu yeminleri bozarsa, bu yeminler onu yakalasın! Onun iç organları ön tarafa sarksın! “İlhara oğulları” onun iç organları ile [beslensin] ve onu yiyip bitirsin!”

O, onlara [bir] sunar. Gözlerinin önünde (25) o, onu toprağa [fırlatır]; onlar onu ayaklarının altında ezerler ve o şöyle der: “Her kim bu yeminleri bozarsa, işte o zaman izin ver Hatti halkı gelsin ve adamın kasabasın ayakları altında ezsin! Onlara izin ver onu basit halk yapsın!”

(30) Onlar [bir meş]ale yakarlar ve onu ayakları altında çiğnerler ki bu yüzden o oraya buraya dağılır ve o der ki: “Bunun parçalandığı gibi (?) –Her kim bu yeminleri bozarsa bu evin evi de öyle soyulsun (35) sığır (ve) koyunu da çalınsın!

Siz onları bir tavanın üzerine yerleştireceksiniz. Siz bir saban, bir yük arabası (ve) bir savaş arabasını topluluğun huzuruna getireceksiniz. Onlar bu şeyleri parçalar ve o şöyle der: “Her kim bu yeminleri bozarsa, Fırtına Tanrısı

onun sabanını kırsın! Tavada çimenin [bitmeyece]ği gibi, izin ver tarlada buğday (ve) arpa (45) [bitmesin], izin ver *sahlū* büyüsün!”

(zarar görmüş bir bölüm mevcuttur)

(IV) O, ateşin üzerine su serper ve onlara şöyle der: “Bu yanan ateşin söndüğü gibi –Her kim bu yeminleri bozarsa, bu yeminler onu öyle yakalasın! Bu adamın canlılığı, kuvveti ve gelecekteki mutluluğu karısı ve çocuklarınıninkiyle birlikte sönsün! Yeminler onun üzerine kötü bir lanet koysun! Onun ağılında, kümesinde (15) (ve) ambarında döl olmasın! Çiftliğinde ot yetişmesin, bir çatlaktan bile ot çıkmasın!”

3.1.13. CTH 430.1: Doğum Ritüelleri¹⁶⁵

Vs.

Bir kadın doğur[doğru zaman] ve ebe bunları hazırlar:[iki adet tab]jure (ve) üç (adet) minderi (yastığı) her bir Taburenin üzerine bir yastık bulunur

Ve taburelerin arasına [bir adet] (5) yerin üzerine bir (adet) sererler. Çocuk ne zaman aşağı(doğru)düşerse (yani doğarsa)[ve o zaman] battaniyeyi tutar.[ve şöyle] büyülü sözleri söyler:

[tanrılara] tahsisat verirler. Ve Arinna'nın Güneş Tanrıçası (10) [otur]du, ve Harpiša şehrinin Halmašuite aynı şekilde (=oturdu)Ve Maliluha şehriden Hatepi da aynı şekilde, Karahna şehrinin LAMASI da(aynı şekilde)Taviniya şehriden korku veren tanrı Telipinu aynı şekilde Hakmiş şehriden tanrı Huzziya aynı şekilde[ama Hannahanna için orada bir yer hiç olmadı. (hiç yer kalmadı.); ve onun insanlık gibi

(15) [bir yer]i oldu. (kaldı) []merkeze yerleş(tirilmiş)? Ve bu (o)[yoktur.] orda pencere yoktur[] bir [süt] un yeri[] oraya [] yerleştirilmiştir

¹⁶⁵ Güçerdem: 2007, s.119-128.

CTH 430.3.B

Vs.

[] onun rahiminin? [] içinde bir tahta [...] [] üzerinde [...]

[] ve burada hem de bir ekşi yoğurt mayası konulmuştur. (5) []
taze tarasa [] bir küçük tunç hançer ve dört tunç çivi []

Çocuğu ne zaman içinde büyütürüm[] hekim ve kuş
yakalayıcıya (onu) verirler [] huştuyu üzerine tamamen çevirir

(10) []ve bana ebe [şöyle söyler:”çocu]ğu, ebe ile ben dünyaya
getirdik.[...] ve bana onu verdikleri zaman [ve bunu yaparım:] onun ağzını
temizlediğimde ve o [yaşamaya gider, sonra] ben[onun sağlığını?] veririm.
Eğer o yaşamıyorsa (15) [ve onun üzerine...] ve saray oğlanı üzerime oturur,
ben onun ağzını temizlediğim zaman

[ve tara]şa’yı götürürüm ve kurtalla kaplarını koyarım[ve] ağ serilmiştir
ve sonra çocuğu kurtalla kapları ile[...] arındırırım ve taraşa’yı onun üzerine
tamamen çeviririm[ve sonra] bir kurdun [baş]ının tamamını yakarım

(20) [ve] ben [yaşlı] kadın? Onun başını yıkarım ve onu kraliçe için []
] giydirir(im) ama onun (kıyafetlerini) uzağa götürürüm [ve] onun dizlerine
çocuğu koyarım

[...ve]ona taze ilacı önceden vermiştim ama ilaç...[...o[...ve] ona
gelirim (ve) bundan başka, bakır? Bir kap?(ve?)ayrıca ilacı ona veririm. (25)
[...] alırım: çiğ[dem?], salata [...](ve) ucuz bira ile doldurulmuş bir kap içmek
için

Rs.

()

[“...] izin ver onu kovalasın![...][...kı]sa yıllar, aynı şekilde,
(kovalasın)[...] [... Aynı şekilde] [ama insan]oğluna uzun yıllar verilsin! (5)

[...](eğer) Yeryüzünün Güneş Tanrıçası çakıl taşlarını onlara çevirsin![ve ondan uzağa] [onları] alsın!”

[sonra] ben [...] ve şöyle büyümlü sözleri söylerim: “Gökyüzünden aşağıya bu aktı. [...bu ak]tı” Ve hayvan çiftliğine gittim ve sonra tanrı İmmarni’den bir erkek keçi istedim.[...] o? Gördü. Ama ben, yaşlı kadın, on parmak ile ileri (10) tuttum ve keçiyi insanoğluna karşı her birinin vücudunu dokuz bölümünü tekrar tekrar tuttum.

Gözler, gözlere karşı düzenlenmiştir. Kaş kaşa doğru, yine; [...Yine üç;] kulaklar onun kulağına, yine dört; ağızlar onun ağzına, aynı şekilde beş; [karaciğer] karaciğere, aynı şekilde altı; safra kesesi safra kesesine, yedi aynı şekilde; leğen [leğene...] aynı şekilde sekiz anüs; Anüse, aynı şekilde dokuz;(15) [...] aynı şekilde on; [testisler testislere, aynı şekilde on bir; di]z dizlere, aynı şekilde; ayak ayağa, aynı şekilde [...] *zuntišta* ve lanet[

]

Yüksek dağları o götürür[] [Yeryüzünün Güneş Tanrı]çasını’nın çimenini götürür.(20) []onu [götürü]rüm?.Ve erkek keçi Yeryüzünün Güneş Tanrıçasına gitsin. []Yer]yüzünün Güneş Tanrıçası gün ışığı Ona meşale tutsun!

[]ve keçiyi tamamen keserim [piş]irir. Ve bir tahtanın figürünü (heykelini) [bu]nları tamamen yakarım.

(25) ()Kehanet terimi?

3.1.14. CTH 434: ^DMAH-^DGUL-šeš Tanrıçaları için Yapılan Ritüellerin Fragmanları¹⁶⁶

(baş tarafı kırık)

Vs.II

O kalaydan bir kil aldı ve kurbancıyı bağladı. Sonra biz çözdük. Rahibe onu yere kazılmış bir çukura gömdü ve şöyle söyledi. “Nasıl ki, bahar çamuru yerin altındaki dünyadan getirmiştir [ve] insanlar [bunu kurbancıya] sunuyorlar, öyleyse izin ver, bu çamur insana da iyileşme (10) ve dinçlik getirsin.

Daha sonra rahibe şarap-*tortularını* aldı ve kurbancıya uzattı. Sonra bağa gitti, bir [...] somunu aldı, onu böldü, kırıntılarını etrafa serpti ve şöyle konuştu. (15) “Hadi ye, ağaçların tanrısı! Ey tanrılar, izin verin her [tortu izi] yok olsun! Aynı şekilde bu insandaki kötülük bırak yok olsun!”

Rahibe ... (onların) hepsinden dallar alır - ama...almaz - bir *şamandıra* aldılar ve nehre yerleştirdiler. Rahibe kil çukuruna döndü ve çukurdaki kötülöklere karşı bir parça somun koydu ve şöyle devam etti.

(20) “Hadi yiyin, kil çukurunun kötölökleri! Eğer kötü ruhlu büyücü bu adamdaki nesneyi kil çukuruna veya akan nehre bırakmadıysa, onu adama geri ver!”

Rahibe açık ülkeye her ne götördüyse, onları şehre geri taşır ve gizli bir yerdeki kapalı bir odaya depolar (25). Yaşlı kadın dışarı çıkar ve güneş altında üç parça katran toplar, bronz bir hançer alır ve bir ateş yakar. Suyu¹⁶⁷ ve içindeki somun parçasını döker ve şöyle konuşur:

Büyücü her ne söylediyse, her neyi birbirine bağladıysa, her neyi ördüyse, her nerede her neyi yaptıysa, onun tam olarak bilmediği şeylerdir.

¹⁶⁶ Goetze: 1969, s.347.

¹⁶⁷ Metnin kayıp olan başlangıç kısmında bundan söz ediliyor olmalı.

Yaptığı büyü bir sütuna benziyordu ve bir tel gibi büküyordu. Ona engel oluyorum. Büyülü sözleri bir sütun gibi diktim ve onları bir tel gibi çözdüm.”

(35) Yaşlı Kadın katran parçalarını ileri uzattı, onları parçaladı ve ateşe attı. Yaşlı Kadın ipi aldı, sağ ve sol ellerini açarak ipi çözdü (ikiye ayırdı) ve şöyle konuştu: “Eğer büyücü ipi sağdan bağladıysa, ben şimdi onu çözüyorum (sağa doğru), eğer soldan bağladıysa ben şimdi onu çözüyorum (sola doğru).”

Rs.III

Yaşlı Kadın iplikleri ateşe attı ve şöyle dedi: “Nasıl ben bu iplikleri ateşe atıyorsam ve onlar bir daha geri gelmeyeceklerse izin ver büyücünün sözleri de yanıp kül olsun.” Daha sonra kadın, ateşi suyla söndürür.

Yine der ki; “onları, büyücünün sözlerini yendim. Büyü daha üstündü; benim büyüüm onunkini yendi. Çünkü bir çift karşı büyü yaptım – onları kustum ve ayağımla çiğnedim – izin ver eşek onları pisletsin, öküz üzerlerine sıçsın. İzin ver insan üzerinden geçemesin! İzin ver üzerlerine tükürsün. İzin ver büyücünü sözleri tükürülsün.

Yaşlı Kadın bir kez tükürür ve şöyle devam eder. “Bin tanrı o büyücüyü lanetlesin, yer ve gök lanetlesin!...”

3.1.15. CTH 446: Cehennem Tanrılarının Ritüeli: Evin Arınması¹⁶⁸

Vs.I

Bir evin kandan, kirlilikten, nifaktan, yalan yere yeminden temizleyeceklerse onun uygulanışı şöyle olur:

Sabah büyücü evi açar [ve içeri] (5) girer. Kazma, kürek ve çekiç alır. Kazma ile toprağı kazar, kürek ile toprağı çukurdan [dışarı atar]

¹⁶⁸ Sevinç: 2007, s.244-265.

(Evin) dört köşesini de kazar ve ocağın yan tarafını da aynı şekilde kazar, fakat çukur ile çekiç [ile...]

ve şöyle der: “Yeryüzünün Güneş Tanrıçası bu meseleyi (10) ele alıyor. Bu evin niçin sancı çekiyor. Ve niçin yukarıya doğru gökyüzüne bakıyor

Ya bir insanoğlu yalan yere yemin etti ya da kan döktü ve *šeknu-*giysisini evin [üstüne doğru yık(tı)], veya bir kişi nifaka yol açtı veya birisi [(beddua etti)]

(15) veya kan dökmüş, yalan yere yemin etmiş biri içe[(ri girdi)]

[(ya)] da birisi kara büyü yaptı ve onu içeri [getirdi] ya da evin içinde kan döküldü. Şimdi bu evin kötü kirliliği, yalan yere yemini, kanı, bedduası, (nifakı), gözyaşı, günahı (o evi) hemen terk etsin. (20) Ahşap döşeme, yatak odası, ocak ve (evin) dört köşesi (ve) avlunun kapılarını tamamen terk etsin.”

Sonra avluya doğru ilerler ve avludan kerpiç alır ve aynı şekilde konuşur. *Hilammar*’dan kerpiç alır ve aynı şekilde konuşur.

Sonra da dışarı çıkar, kapının önünde baltayla kamışı (25) kesip koparır ve şöyle der: bu [(kamışı nasıl)] kestiysem ve o nasıl birleşmeyecekse b[(u evin)] [kö]tü kanı da aynı şekilde kesilsin ve o asla geri [(gelmesin)]

[Ondan sonra su borusunun] arkasına şarap dolu bir *hanešša* kabı [(boşaltırlar)] [ve (şöyle) der]: su [dam]dan nasıl akı[(yorsa)]

(30) [ve nasıl su bo]rusu vasıtasıyla [geri] dönmeyecekse [(evden kötü)kirlili]k yalan yere yemin [(kan)] [(gözyaşı)], günah beddua ve nifak [(akıp)] gitsin ve o asla öyle geri gelmesin!”

(35) Ve sonra *hanešša* kabını damdan aşağı fırlatır ve tamamen kırar. Almış olduğu kerpici bütün ritüel teçhizatının olduğu yere getirir ve o nehir kenarına gider ve yağ, (40) her biri pişmiş toprak kap içinde olan bira, şarap, walhi (içkisi), *marnuwan* (içkisi) ile yağlı ekmek, kırıntı (ve) arpa çorbası alır. Bir kuzuyu da tutar ve onu çukurda aşağıya (doğru) keser ve şöyle der:

“Bak! Ben ‘insanoğlu’ geldim.[(Tanrıça Hannahanna çocuğu)] nehir kenarından nasıl aldıysa, ben insanoğlu da [(nehir kenarına)] (45) Eski

Tanrıları çağırmak için geldim. (öyleyse) Yeryüzünün Güneş Tanrıçası büyük kapıyı aç ve sonra eski tanrılar ve de Yeryüzünün Güneş Tanrıçası yerden yukarıya çıksın!

Kahin Aduntarri, rüya yorumcusu Zulki (50) yerin efendisi İrpitiga, Nara Namšara, Minki, Amunki ve Api'ye ve onlar yukarıya çıksın! Ben insanoğlu, hırslı gelmedim, öfkeli de gelmedim.<Bilakis> evde (55) kan, gözyaşı, yalan yere yemin, kavga ve günah olduğu için yukarıda gökyüzü kızdı, aşağıda yeryüzü kızdı.

Siz eski tanrıları Fırtına Tanrısı'nın büyücüsü yeryüzüne gönderdi ve size şu sözü söyledi:

Vs. II

“Bu evde kötü kirlilik, kavga, suç, yalan yere yemin oldu. Büyücü eski tanrıları çağırdı [...]x gelin ve gidin (5) [...] kötü kirlilik, kan, suç, beddua, göztaşı ırmağı, nifak temizlensin!

[...]ayakları, elleri bağlansın ve onları aşağıya kara toprağa gönder”. Nehir kenarından balçığı alır (10) ve çukura yağlı ekmek, kırıntı, lapa koyar. Bira, şarap, *valhi* içkisi ve *marnuvan* içkisini libasyon yapar. “Fıskıran”ı yukarı alır ve onu içinde bağlar.

Ondan sonra başörtüsünü yere uzatır. [] örtüden yapılmış yolda yürür ve onlar içeriye girer.

(15) Ve nehrin kenarındaki balçığı yağ ve bal ile karıştırır. Şu tanrıları yaparlar: Kâhin, Aduntarri, Rüya Yorumcusu Zulki, İrpitiga, Nara, Namšara, Minki, Amunki, Api. Ve onları hançerler şeklinde yapar. (20) Ve onları yere serer ve bu tanrılar oraya yerleşir.

Dört testi şarap, somun, kırıntı, arpa çorbası, *gangati* yemeğini alır. Ve suya gider ve şöyle söyler: “Görüşmeye gelmemin nedeni (şudur): Su kaynağı beni sorgulasın! (25) İştâr benimle birlikte çayırdan geldi.

Onun kulaklarından soldakine *šurašura*- kuşu (şeklinde) süs takarlar. Bu önemlidir. *šeknu* -giysisini[...]mez. O eliyle boş bir kap tutar.[...] Başına ise ipten bir çelenk yerleştirilir.

(30) O su kaynağına koştu, sazlığa koştu. *pi[ti]*n suyunun tanrısına konuştu: benim gelme[mi]n nedeni olan suyu v[e] bana o suyu verin.

Arındırılmış su [k]i o su, kanı ve yalan yere yemini temizleyecek, o, *hilammar*'ı temizleyecek, ki o yayı[lmış dedikoduyu], (35) [beddua]yı, günahı, nifakı temizleyecek.

[Su kaynağı te]krar İştar'a cevap verir: "Suyu çek [] ve yoldan istediğın şey [su]yu çek ve onu a[]¹⁶⁹

Ve Kumarbinin tahtına a[(şağı git)]ti .. [...] (40)Yeryüzünün Güneş Tanrıçası[(na)] saçları aktı. Sen b[u] suyu götürürken (ve) ardından şahin [kuşu] diğér suyu denizden getirir. Sağında su vardır, fakat solunda söz vardır.

(45) İştar hızlıca (geldi) ve sonra o Ninive'den şahine kıyasla (daha hızlı) gitti. O sağına suyu koydu, fakat o soluna sözü koydu. Sağına suyu serper. Soluna sözü söyler:

"Evin içine iyilik girsin! Ve sonra kötölük (50) gözle aransın ve o dışarı atılsın, temiz suyla arındırsın kötü dili, kirliliğı, kanı, günahı ve bedduayı! Nasıl ki, rüzgar saman çöpünü uzağı atar ve onu denizin ötesine taşırsa, bu evin kanını, kirliliğini (55) aynı şekilde taşısın ve onu denizin ötesine taşısın!"

"Ve o temiz dağın [(için)]e gitsin ve o de[(rin (su) kay)]naklarına gitsin!" Bir somunu böl[(er. şarabı libas)yon y]apar. Suyu yedi kez çeker (60) ve onu boşaltı[(rin(ci kez)] çektiğı (suyu) ve on[(u ko)yar. Ayrıca] iki kez yedi (tane) pınardan çakıl taşı alır [(ve onu...)] xxx [] içine atar, fakat kovaya iki kez yedi tane *kappi'yi* içine fırlatır. (65) ve kırmızı yünü alır ve bunu <>-e bağlar

Ondan sonra evin içine su getirir ve aletler orada durduğı için, o (bunu da) oraya götürür ve onları *puriya*-masasına koyar ve bütün ritüel teçizatını oraya *ANUNNAK*'nin huzuruna koyar. (70) Gümüş, altın, demir, kalay, taş, yağ (ve) balla, pişmiş toprak eserleri, hasır eşyaları, evin kerpisini harman eder.

Ve onu "Kan Tanrısı" yapar. Ve onu *tarşanzipi*-nin önüne oturur ve tohumları oraya koyar (75) ve onları el değirmeni (ile) öğütür.

¹⁶⁹ Boşluklar B.J. Collins Tarafından şöyle tercüme edilmiştir.: " Su kaynağı İştar'a cevap verdi: 'Suyu yedi kere çek ya da suyu sekiz kere çek. [Suyu sekiz ya da yedi kere] libasyon yap. Fakat istediğın suyu dokuzuncu kerede, [su]yu çek ve onu a[l]. Bk. Collins, 1997, s.169, d.n. 16.

(onu) değirmen taşı bazaltıyla ezer ve onları iyice [(te)]mizler ve bundan *kugulla-* yaparlar. Ve onu çamurla doldurur. (80) Ve onu “Kan Tanrısı”na aşağıya koyar ve tanrıları onun üzerine oturur. *Kugulla-*’yı tanrının önüne koyar.

Rs.III

Ve o elleri yıkar. Arpa çorbası ve *gangati* yemeği [(alır)]. Su kaynağından getirdiği suyu, suya libasyon yapar. Fakat ardından bir kuzuyu suyla takdis eder. Ve onu keserler ve kanını topraktan (5) *huppar-* kabına bırakır ve onu “Kan Tanrısı’nın önüne aşağıya koyar ve şöyle der: “*alliš, mammaš, ANUNNAKI* (tanrıları) bu görüşme için sizi çağırdım. Bu evin davası karara bağlansın! Ve içerdeki kötü kan (10) ve onu siz alınız ve onu “Kan Tanrısı”na gönderiniz. Ve onu kara toprağa götürsün ve onu oraya mihlasın!”

(13) *ANUNNAKI* (tanrılarının) huzurunda çukuru hançerle açar¹⁷⁰ Yağ, bal, şarap, *valhi-* ve *marnuvan-*’ı çukurun (15) içine libasyon yapar, bir şekel gümüşü de içine fırlatır. Bir (tane) keten el bezi alır ve onu çukurun üzerine örter ve şöyle der: “Çukur Tanrısı, arınma tahtını al ve onun arınma teçhizatını tetkik et!”

Daha sonra gümüş, altın, demir, kalay, lapis lazuli (ve) akik taşını (20) teraziye tetkik et! “Kan Tanrısı’nın söyledikleri [(bütün herkes)] yukarı [(kal)dı]rsın v[e] büyücü [(.....)] yukarı [(kal)dı]rsın [(büyücü)] [.....] kıldı (25) ve onu o[cağ]a fırlattı

“Fakat eğer siz [(bu)] evin davası[(nı)] uygun (bir şekilde) [(karara bağlamazsanız)], sizin için [(aşağıda)] toprak ‘havan’a d[(önü)şsün] ve [yuk]arıda gökyüzü tokmağa dönüşsün ve *AN[NUNNAKI]* (bunun) içinde dövülsün! (30) Sizin için hiç kimse ka[lın] ekmeği bölmesin, ve asla se[(dir)] ağacının serinliğini talep etmeyin!”

O üç kuş alır ve kuşu *ANUNNAKI*’ye adar. birkuşu ise Çukur Tanrısı’na adar ve şöyle der: “Siz eski [(tanrılar)] sizin için (35) sığır ve koyun

¹⁷⁰ Rs. III 13-20 ‘nin tercümesi için ayrıca Bk. Hoffner, 1967, s.391.

bulunmayacak. Fırtına Tanrısı sizi oraya aşağıya kara toprağa sürdü ve size kurban (olarak) bunları tesis etsin”.

Kuşları ateşle pişirir ve onları tanrının huzuruna koyar. (40) Tanrıların huzuruna koyar. (40) Tanrıların huzuruna içmeleri için sulu bira koyar ve dört (tane) buhurdanlığı bırakır. Hububa[tı]n tümünü tanrıların huzuruna koyar: arpa, buğday, *šepit-*, *p[arh]una*, nohut, bakla, mercimek, *karaš*, malt, kişniş, zerdali, çemen, çörekotu, *ti[ta]pa]la* tohumu, tuz, *lakarwan* bitkisi (45) *šeniye* bitkisi, her birinden bir parça ve bunların hepsi.

[.....a]lır ve sonra sulu birayı [.....Tanrıl]ar(ın) çevresinde dolaştırır ve birinci gün biter.

[] Büyücü bir koyun, bir testi sulu bira, bir <kurban> ekmeği (ve) şarap (50) [alı]r ve eve girer [.....] hazırlar [.....] x işaretler ve toprak [.....] şöyle der:

[“Gökyüzü] ve [Yeryüzünün Memeşartisi], Ay Tanrısı, İlhara (55) yalan yere yemin, beddua, günah ve kan tanrıları [.....]bana ait [.....] ..o gelir.

[.....] ve size [.....] daima! Ve o (60) [.....] x şehrin tanrıları. []

Rs. IV

Fakat kendi kendinizi geriye itin! Ve kara toprak [(eğilmeyi)] engelle, evin ve şehrin kanı, günahı, kirliliği, yalan yere yemini, kötü ayağı, yaygın dedikoduyu aşağıya yık!”

(5) Ciğeri kızartır ve onu tamamen keser ve somunu böler. Ve onu çukurun üzerine koyar, ocağa da koyar. Şarap libasyonu yapar ve ayrıca sulu bira döker. İçme kamışlarını bırakır. Fakat hiç kimse içmez!

O konuşur: “Gökyüzünün ve Yeryüzünün Memeşartisi (ve) Ay Tanrısı (10) ve İlhara, yalan yere yemin, beddua ve ölüm tanrıları her kim aç ve susuz tanrıysa geliniz, yiyiniz, içiniz ve bana kayılınız ve sonra evden ve şehirden kötü kirliliği, kanı, yalan yere yemini, günahı, bedduayı tamamen temizleyiniz ve onların ayaklarını ve (15) elini bağladı ve onu kara toprak içinde tutsun!”

Evin ocak bekçileri aşağıda otururlar. Onlar hayvan yağı yerler. Fakat sulu bira içmezler. Fakat büyücü kente geri döner, eve girer ve o tanrılara reverans yapar. Arpa çorbası *gantisi* [(yemeği)] (20) bira (ve) şarabı tanrılara libasyon yapar sunar.

Ve şöyle söyle der: “*ANUNNAKI* tanrıları bakın! Ben bozkırdayım Gul tanrısı, yeri işaretler [...]x tutar. Gökyüzünün ve Yeryüzünün Memeşartisi şimdi sizlere içmek için sulu bira dökülmüştür. (25) Ve onları oraya ileri [(çeksin)] ve siz onları arkadan itin!

Büyücü koç ve koyunu tanrıların huzuruna yerleştirir (30) ve şöyle der: “Koç koyun(un) üz[(er)]ine biner ve onu gebe bırakır. İşte buradaki şehir ve ev yapısı da [(ko)]ç olsun ve bozkırda o kara toprağa binsin ve onu k[(a)]n, kirlilik (ve) günaha kara toprağı gebe bırak[sın]. Fakat [(na)]sıl hamile kalan kadın (ve) koyun doğurursa iş[(i)]te buradaki] şehir (35) ev yapısı da kötü kanı aynı şekilde doğursun ve onu [(ka)]ra toprak [(içerde tut)]sun!

Sel baskını nasıl şehirden idrarı, çamuru arındırırsa, dam suyla (nasıl) arınırsa ve o (su) borudan aşağıya (nasıl) akarsa bu şehrin ve evin (40) kötü dili de bu ritüelle aynı şekilde temizlensin ve onu sel baskını denizin içine taşısin”.

Bitirdiğinde, büyücü ritüel teçhizatını bakır kabın içine koyar. Tanrıları onun üzerine koyar ve onları yukarı kaldırır. Onları bozkıra götürür ve oraya, işaretlenmiş olan yere (45) tanrıları yerleştirir, ritüel teçhizatını da önüne koyar. Şarap libasyonu yapar ve bir kuzu (ve) sekiz kuşu *ANUNNAKI*'ye adar. ve üç tane ocakta, ince asker tayınlarıyla birlikte yağ, bal yakar ve şarabı libasyon yapar (ve) şöyle der:

(50) “*ANUNNAKI* tanrıları bakın, sizin haracınız yükseltildi. Bu kurbanları kabul edin ve evin kanı, kirliliği, günahı, yalan yere yemini, nifakı önden ilerleyip gitsin ve (onları) aşağıya götürün”.

(55) “Siz eski tanrılar nere[den ...] geldiyseniz, oraya aşağıya dönün []

ilk tablet bitti kan [(hakkında) ...]

3.1.16. CTH 470: Ritüellerin Fragmanları¹⁷¹

Vs.II

[...] bir yılan?[...] [...]bu ilaçlar...[...] [...] içmek için su ile[...] [...] o insanı [...] (5) [...] hekim (doktor) keser. Ve onu ona?[...] [...]...

Kökü o ezer (öğütür.)ve bu[nu...] [...]o yer]leştirir ve tatmak için, bir yeri ke[ser...][...] o ayrılır (ve) büyüü tekrarlar:[...] ...

ilk zaman için? [...] (10) [...] [...] tanrı[lar?...]]

(III) Kadın eskiden [bu gibiydi.] (5) ona izin ver [şim]di böyle olsun![...]..

Bu büyüü sözlerdir:" bir kadın ge[be olduğu zaman "...] görür. Ve hekimin ona [şöyle büyüü sözler] söylemesi [iz]ler:

3.2. Kizzuvatna Kökenli Ritüeller

3.2.1. CTH 471: Kirliliğe Karşı Ammihatna Ritüeli¹⁷²

Vs.I

Kizzuvatna'lı adam Tanrı Išhara'nın rahibi Ammihatna şöyle (der)

Eğer insan temiz ise ve ona kötü ekmeği herhangi bir kimse yemek için verirse, ya da ona kötü yağı yemek için verirse, ya da ona büyülenmiş ekmeği ve yağı herhangi bir kimse yemek için verirse,

ya da ona taş evin ekmeğini (ve) yağını herhangi bir kimse yemek için verirse, ya da ona kadının vücudunun kanını içmek için verirse ve bu kurbanları sunacağım

¹⁷¹ Güçerdem: 2007, s.182-183.

¹⁷² Murat: 2002, s.21-60.

(10) Ve şunları alacağım; on altı kuzu, on beş keçi, yüz elli dört büyük kuş, yüz sekiz küçük kuş, elli dört *KUKUB* kabı bira, şarap, on dört kap ince yağ, iki vakşur kabı saf zeytinyağı, iki vakşur kabı bal, üç avuç kuru üzüm, bir peynir, bir ekşi maya, bir avuç dolusu tuz

(15) sinir (adale) gangati bitkisi, lakkarwa bitkisi huerniş bitkisi bir bardak tatlı süt

On dört beyaz kirşi yünü, on dört (parça) kazzarnull kumaşı on beş şekel gümüş

(20) temiz suyu için on dört su kabı, on dört GİR.GÁN kabı, on dört küçük çanak on dört tencere on dört kase (DÍLIM.GAL), kırk bardak, beş yüz *hupuvai* kabı

on dört kurban masası, on dört çift hasır ayaklık beş hasır masa, on dört büyük testi, on dört (el biçimli) ağaçtan içki kabı (25) on dört hayvan

beş yüz ince ekmek, yarım avuç ölçüsünde otuz iki mulati ekmeği, çeyrek avuç ölçüsünde sekiz mulati ekmeği, sade tuz katılmamış, bir avuç un, sade tuz katılmamış, on dört ince çanak arpa ezmesi dolu, (30) *haraşpawant* ekmeği

Bir taht, bir ayaklık, bir deriden yastık, bir takım gösterişli kıyafet bir Hurri gömleği, bir takım gömlek bir kumaştan kemer, bir takım kemerli tunik, bir başlık, bir takım tozluk, bir çift ayakkabı ve onları Fırtına Tanrısına koyarlar

(35) Eğer kurban sahibi kadın ise ona arkalıksız tabure ve de kadının gösterişli kıyafetleri ve onları tanrıça Hepat'a koyarlar

Küçük lapizlazuli taşı, küçük kırmızı taşı, küçük alabastar küçük amber? Ve on dört kappi kabı çimlenmiş / filizlenmiş arpa küçük ılgın ağacı, küçük sedir ağacı

(40) Ve büyücü bunları hepsini yerlerinde hazırladığı zaman,

Güneş henüz batmadan önce büyücü iki su kabı, iki kişri yünü, iki yumak kırmızı yün iki yumak mavi yün, iki şekel gümüş, iki kap ince yağ (45) iki kazzarnul kumaşı, iki ince ekmek, iki KUKUB kabı şarabı alır

Ve bunları büyücü alır ve o nehre gider ve iki ince ekmeği parçalar ve onları nehrin içine atar ve iki KUKUB kabı şarabı alır ve iki KUKUB kabından şarabı nehre döker. Ayrıca (50) iki kap ince yağ alır, sonra nehre biraz akıtır

[sonra?] yerin güneş tanrısından su ister

[büyücü] iki kap suyu alır. Sonra suyu yedi defa nehirden [alır,] ve de nehrin içine doğru yedi defa döker (55) [Ve su ile] onları doldurur

[ve büyücü] yedi çakıl taşını nehirden çıkarır [bir su kabı] içine yedi yassı çakıl taşını atar [sonra?] bir su kabı içine yedi yassı çakıl taşını [atar]ve de [ılgın] ağacını bir su kabına (60) [içine] atar ve ılgın ağacını [1sukabına ata]r iki su kabını doldurur

[Ve onları kazzarnul kumaşı] içine sarar

Vs.II

Ve onları çatıya taşır ve iki çift hasırdan altlık koyar sonra iki su kabını hasırdan altlıkların üzerine koyar

Ve iki su kabının önüne aşağıya bir hubrušhi kabı (5) tahtadan yapar hubrušhi kabının arkasına ise hasırdan bir masa koyar

Ve hasırdan bir masaya iki mulati ekmeğini on ince ekmeği, iki küçük çanak saf zeytinyağı, sedir ağacı, dört bardak şarap koyar

(10) Ve hubrušhi kabını yakarlar ve büyücü bir büyük kuşu alır ve onu Ay tanrısına suya tanrı Šarimmati'ye sunar

Ve ayrıca büyük bir kuş alır ve onu güneş tanrısına suya tanrı Pitenhi Šalu'ya sunar

(15) Ve sade tuz katılmamış dört mulati ekmeği ve de sade elenmemiş unu alır Ve büyücü bir mulati ekmeğini suya yanına parçalar ve onu yere koyar. Elenmemiş unu Šaramna kabından tamamıyla döker, Šaramna'dan (20) mulati ekmeğinin üstüne boşaltır

Sonra büyücü Hurrice şöyle der: “Fırtına tanrısı ben?,Šilalluhi'yi, kız çocuğu Tupkii'a'nın:Bu mirzi(-yemek?) ile, bu hediye ile, bu ekmek ile ve bu (25) tuluzzi ile ne-değil ve o (öylesine) gelmiyor; temizlik suyunda/ suyu için yaratılmış olmalıdır

Ve su yıldızların altında durur

Ertesi gün güneş doğunca büyücü (30) kurbanların hepsini yukarı alır. Ve onları dokunulmamış (temiz) yere götürür

Ve büyücü dokunulmamış (temiz) yere iki defa yedi huprušhi kabını hazırlar. Sonra huprušhi kabını iki defa yedi kurban masasına koyar

(35) Sonra bir kurban masasını aşağıya şöyle hazırlar: otuz iki hupuwai kabı: (bunlardan) on altı hupuvai kabı bira ve şarap doldurulmuş, on altı hupuwai kabı ise bal zeytinyağı, incir, kuru üzüm, zeytin doldurmuştur

Ve yirmi dört kuzu koyar Sonra bir ince ekmek üzerine tuz, sinir (40) üzerine koyar bir ince ekmek üzerine ise gangati'yi koyar bir ince ekmek üzerine ise meyveleri döker Sonra zeytinyağını šimmallu kabının üzerine döker

Ve yedi küçük kuşu, bir keçiyi kupti'ye koyar yedi küçük kuşu, bir kuzuyu ŠAMULLU ağacına koyar

(45) sonra bunlar bir kurban masasını aşağıya hazırladığı zaman, iki defa yedi kurban masasına aşağıya aynı şekilde hazırlar

Tahtı ilk önce huprušhi kabının önüne koyar Tahtın aşağısına ayaklığı koyar. Tahtın üzerine (50) gösterişli kıyafetleri koyar, ayaklığın üzerine

ayakkabı tozluğunu koyar büyücü bir büyük kuşu alır ve onu tahta, huprišhi kabının, kurban masasının ve de kurban sahibinin üzerinde çevirir

(55) Ve kurban sahibi ilk huprišhi kabının arkasında yer alır

Ve ilk huprišhi kabını Fırtına tanrısına kupti'ye sunar

İkinci aynı şekilde Fırtına tanrısının temiz kardeşine sunar

Üçüncü huprišhi kabını Kumarb[i'ye sunar] Dördüncü aynı şekilde tanrı É.A sunar.

Rs.III

Beşinci aynı şekilde Ay tanrısına sun[ar]Altıncı aynı şekilde güneş tanrısına sunar

[] Yedinci aynı şekilde baba tanrılar tanrı Aštapi[] tanrı Nupatik, tanrı Višašabhi tanrı x [] (5) göğün ve yerin tüm tanrıları ve erkek tanrılara sunar

Sekizinci aynı şekilde tanrıca Hepat'a sunar

Dokuzuncu aynı şekilde tanrı Išhara'ya sunar

Onuncu aynı şekilde tanrı Allani'ye sunar

(10) On birinci aynı şekilde tanrı Niggalu'ya sunar

On ikinci aynı şekilde tanrıça Ištar'a sunar

On üçüncü ise aynı şekilde tanrı GUL-šaš'a tanrı MAH'a sunar

On dördüncü ise huprušhi kabını tanrı Naparui'ye tanrı Šuvaula'ya tanrı Aiuneandu tanrı pitenhi Šalu'ya (15) tanrı Adamma tanrı Kupava tanrı Hašuntarhi Ve bütün kadın tanrılara sunar

Ve fırtına tanrısının tarafında duran iki oku alır Ve okları tahta önden kapının önüne yapar(koyar), sonra mavi yünü (20) üzerine sarar

Ve iki kuşu alır Sonra kuşun birini sağdan bağlar kuşun diğerini ise soldan bağlar

Kapının arkasına ise tahtadan iki huprušhi kabı yapar ve birini kapının arkasında sağa koyar Diğerini ise kapının arkasına (25) sola koyar

Ve sağdaki huprušhi kabını ve onu güneş tanrısının iniiannahi'sine sunar

Soldaki huprušhi kabını ise ve onu tanrıça IŠTAR'ın nišhinzi šuntinnazi'sine sunar (30) Sonra oğlağı vekil olarak tanrılara, erkek tanrılara kadın tanrılara bırakır

Eğer bu kurbanları büyük bey birine sunarsa ve ona isterse sonra vekilliğe (nakkušši olarak) insanı bırakır, isterse ona, (35) sonra sığırı bırakır

Ve büyücü yaklaşır Ve kurban sahibinin elini tutar Ve onu fırtına tanrısının tahtına oturtur. Ve onu büyücü hurrice konuşarak (dua ederek)büyüler

Ve onu doğrultur, ve onu kapıdan çıkarır

(40) Ve dağın kapılarının önünde tahtadan iki kukulašeš bunlardan birinin bir tarafta ve de diğeri diğer tarafta yer alırlar

Ve kapının önünde bardakta temiz su bulunur. Ve ılgın ağacı içinde bulunur solda ise tatlı sütlü bardak bulunur (45) Ayrıca içinde zeytin ağacı bulunur

Ve büyücü önde kapının sağında bulunur. Temiz su ile dolu bardağı tutar. Bir (diğer) büyücü ise kapının solunda yer alır ve de tatlı sütlü bardağı tutar

(50) Sonra kurban sahibi kapıdan oklarla dışarı çıktığı zaman büyücüler ise ona tatlı sütü ve de temiz suyu sürekli olarak üzerine serperler

Büyücü ise Hurrice konuşarak (dua ederek) büyüler

Ve gizli yerde çadır bırakılmıştır (55) Ve o oraya gider sonra temiz su kabından suyu üzerine boşaltır Ve bardağı doldurur. Ve onu evine götürür Ve gösterişli kıyafetleri fırlatır ve temiz su ile yıkar Gösterişli kıyafetleri ise büyücü alır

Rs.IV

[Ve onları giy]er Ve o tekrar [(x-iz-)]-zi

[sonra]düzenlenmiş huprušhi kapları[(hílammar) da]dır. Ve onları hílamni'ye içeri (5)[(...yapar?)]hílamlarda yok ve onlar çatıda [(yukarıda)]bir huprušhi kabının arkasında [(has)ırdan bir masa] bulnur [arkasında da (ha)]sırdan bir masa bulunur

[büyücü] hasırdan bir masayı aşağıya şöyle (10) [(ha)]zırlar beş ince ekmeği, bir mulati ekmeği bir küçük çanak zeytinyağı, sedir ağacı, bir bardak bira, şarap

bir su kabı ve onu masanın üzerine koyar Ve büyücü bir büyük kuşu koyar, ve onu fırtına tanrısına temiz sunar

(15) Ve onları diğer hasırdan masaya aşağıya şöyle hazırlar; beş ince ekmeği, bir mulati ekmeği, bir ince kâse arpa ezmesi, iki harašpauvant ekmeği, bir küçük çanak zeytinyağı, iki bardak bira, şarap, bir su kabı, büyücü bir büyük kuşu koyar ve onu güneş tanrısına ve tanrı Hurni'ye sunar.

(20) Bir kappi kabı arpa koyar. Lapislazuli, kırmızı taş, alabastar küçük koyar Amber? Sedir ağacı, ılgın ağacı küçük koyar Ve onları havanda döver Ve onları temiz suya bırakır. Sonra kurban sahibi güneş tanrısının (25) karşısına geçer ve bu ilacı aç karnına içer

Ve kurban sahibi yemek için oturur ikinci vakti geldiği zaman ve sonra iki huprušhi kabını hazırlarlar. Sonra ilk önce (30) arpa ezmesi bulunmayan hasırdan masaya büyücü bir büyük kuş koyar ve onu Fırtına tanrısının kardeşine temiz sunar arpa ezmesi bulunan masaya büyücü bir büyük kuş koyar. Ve onu ay tanrısına (35) ve de tanrı Hurni'ye sunar

Ve ayaklığı olan iššihilliaš kabı su ile doldurulmuş bulunur. Ve büyücü ondan üzerine döker ve GAL.GIR₄ kabını doldurur. Sonra ZA.HUM kabı içinde bulunan temiz su ile yıkar (40) Hangi kap dolu ise, ondan ilacı alır Ve ilaçları havanda döverler ve o Ay Tanrısının karşısına geçer ve onu tok karnına içer temizlik suyunu ilk gün nasıl alırsa, ve onu yedi gün aynı şekilde alır (45) ilk gün kurbanı nasıl gerçekleştirirse, Bu kurbanı yedi gün aynı şekilde gerçekleştirir.İlaçları ilk gün nasıl içerse, ve onu yedi gün aynı şekilde içer

Ve de kuşu yedi gün aynı şekilde çevirir

(50) Yedinci gün iki kuzuyu koyarlar. Sonra bir kuzuyu Fırtına tarsına temiz sunar. Kuşu ise koymaz bir kuzuyu ise güneş tanrısına ve hurni'ye sunar kuşu ise koymaz

Ve büyücü ince ekmeği alır. Üzerine (55) gangati'yi koyar. Ve de bir şekel gümüşü alır Sonra ince kâseye suyu döker Sonra bir şekel gümüşü içine atar

Ve büyücü ince ekmeği ve de gangati'yi koyar ve onları tanrılara öfkesine karşılık olarak doyurur (memnun eder) (60)Ve gümüşü kurban sahibinin ağzına koyar Ve büyücü şöyle der; “Gümüş gibi tanrıların erkek ve kadın tanrıların huzurunda temiz ol

I.Tablet bitti. Ammihatna'nın sözü eğer insan teniz ise ona herhangi bir kimse kötü herhangi bir şey verirse ve bu kurbanları sunacağım.

3.2.2. CTH 476: Papanikri Ritüeli¹⁷³

Vs.I

Kummanni ülkesinin Hattili (patili) rahibi Papanikri şöyle söyler: Eğer (bir) kadın doğum sandalyesine oturursa ve doğum yapılacak yerin çanağı

¹⁷³ Güçerdem: 2007, s.89-110.

kırılırsa ya da sandalyenin bacağının kazığı? Kırılırsa ve eğer (bir) kadın henüz (5) doğurmamışsa ve o (kadın) o yerin içinde oturur ve pencereleri tekrar açar ve ayrıca bu kadın artık temiz değildir.

Ve Hattili (patili) rahibi doğum sandalyesini yukarı koyar. Ve onları kapıya (şehrin dış kapısına) ileri sevk ettiğinde ve o kapının önünde (10) bir kuşku Tanrı Alitapara'ya kurban olarak yakar. Ama bir kuşu o şehrin tanrılarına yakar.

Ve sonra o, doğum sandalyesini ve ritüel malzemelerini iç odaya götürür ve onların etrafının diğer yerine koyar. Ve kadın onun içinde (orada) doğurur ve Hattili (patili) rahibi (15) kadına şöyle söyler: “tapındaki bozukluğun sebebini kehanet sorusu olarak öğren!” O (kadın), tapınağın içinde uyumuş olur

Ve uzağı sorar ve ona herhangi bir tanrı kızmışsa ve ona kurban sunar. Ayrıca iki çanak (20) doğum sandalyesini yapar ve onu kapılarını iki çanak yapar ve dört (adet) çiviye çakar.

Ve iki masayı alır ve ona bir masa, bir çanak, doğum sandalyesi iki kuş ve çiviler ile (25) tamamen kanlanır ve kurban çukuru doğum sandalyesinin önüne iki kere iki koyun ve dört kuş ile kurban sunar

Ve sonra koyunları kadın(lar) parçalara ayırır ve hayvani yağ kızdığı zaman, (kızgın) yağ ile kurban sunulur.(30) ve tanrılar iki kez (tören içinde) sıralanır.

Ayrıca doğum sandalyesi, koyun yağı ve ekmekler parçalanır ve onu yukarı koyar ve iç odaya götürür. Ve onu çorba kâsesinin sağından yan tarafına doğru alır.

Ve içi odaya iki kez kurban çukuru ile iki koyun (35) ve dört kuş kurban sunar ve sonra o koyunları parçalara ayırırlar. Yağ kızdığı zaman, (kızgın) yağ ile kurban sunar ve tanrılar iki kez (tören içinde) sıralanır.

Ve dört koyunu hayvani yağ ve ekmekleri sürekli olarak parçalar. Ve onlar tanrılara tekrar sunulur. Doğum sandalyesi

(40) tanrılara geri sunulur ve şöyle söyler: “eğer senin annen ya da baban orada herhangi bir şekilde suç işlemişse(günaha girmişse) bu (üstün) ilahi adaletin herhangi bir düş ile suçlandı. Ve doğum sandalyesini parçaladı.

(45) çiviler parçalandı. Ve şimdi işte! Tanrılara iki kez tazmin ettiler ve kurban beyi ayrıca temiz olsun.

Ancak akşam vakti olunca iç odanın üzerine iki sepeti verir. Ama sapın (50) senin elinde şöyle iki yün, dört başörtüsü, iki kırmızı yünden elbise, iki lacivert yünden elbise, iki kere gümüş ve iki camdan kâseye ve onların üzerine kurban beyi görünmüş olur. İki (adet) çömlek yağ iki (adet) susam yağı, iki (adet) kupa bal, kırk (adet)ekmek, (55) iki arpa ekmeği, iki kâse şarap, iki kap sebzeli yemek ve ikinci günde kurbanı sunarlar. ve sonra o gün içinden gider

Ve üçüncü günde sebze çorbası verirler.

Vs. II

ve kurban beyleri iç odaya giderler. Ve iki kuşu günah adına yakarlar bir kuzuyu huzur bulmak için ona yakarlar

Ancak akşam vakti kurban ekmeğini doldururlar. (5) ve çocuğu temizlerler.

Dördüncü günde iç odayı temizlerler. Ve sonra bir koyun tanrıların babasına kurban sunarlar. Ancak akşam vakti tanrıları içinde getirirler ve onu evin kapısına sevk ettikleri zaman (10) ve onu başka patili rahibi kasketi bırakır. Ve tanrıların huzuruna dudağa kurban sunar ve tanrıları onun uzağına tamamen uzağa alır. Ve onları evin içine getirir

Ve sedir ağacını kırmızı yünü, lacivert yünü (15) siyah yünü içinde bağlamıştır. Ve iki ekmeği fırtına tanrısını ve tanrı Hepat'ı yukarı oturturlar. Yedi (adet) iduri ekmeği bulunur ve geriye doğru herhangi bir iduri ekmeği bulunur ve geriye doğru onun arkasından ise tahtadan iki nahiti ekmeği bulunmuştur

(20) daha sonra bir sedir ağacını, ekmeği fırtına tanrısının sağından koyar ve bir sedir ağacını tanrı Hepat'ın sağından ekmeği koyar

ve o, kamıştan yapılmış bir kurtalli kabına 1\2 kızılca buğdayı döker. Onun üzerine bir (adet)peynir küçük incir ağacı ve tanhari-? (25) bir yünden eldiven??, bir tarpala- mavi yün ve bir tarpaladan kırmızı yün bir gümüşten gerdanlık 1\2, bir (adet) baş örtüsü bulunur.

Ve bir leğenin aşağısına bir yünden eldiven? Bir havlu, 1\2 gümüş, bir küçük peynir bulunur. Ve on dört (adet) meşale ile onlar yün içinde (30) bağlanmıştır. Ve onları fırtına tanrısının sağına koyar

Yedi (adet) hasırdan kurban masasını onun üzerine her yerine bir (adet) ekşi ekmek bulunur. Ve ekşi ekmeğin üzerine bir (adet) sena ekmeği ve bir (adet) ampura ekmeği bulunur.

yedi (adet) tahtadan (yapılmış) çerçeveyi sepetin üzerine yedi (adet) sepet bulunur. (35) Ve meyveler (yemişler) dökülmüş(tür) yedi (adet) ariala-aleti ve hasır (örgü) ve onlar ile meyve dökülmüş(tür) yedi (adet) at pişmiş topraktan yapılmış, yedi (adet) sığır pişmiş topraktan yapılmış yedi(adet) kuş pişmiş topraktan yapılmış, yedi (adet) pulluria kabı ve onlar bal ile dökülmüş(tür) ve onların üzeri (40) incir ağacı ile örtülmüş(tür) ve yedi (adet) ku-ku-ub kabına şarabı dökmüş(tür) ve onların üzeri incir ağacı ile örtülmüş, on dört (adet) purpuri kabının içine ve yedi purpuri kabı ile hoş kokulu ince yağ dökülmüş(tür) yedi (adet) purpuri kabı ile yağ ağaca dönüştürülmüş(tür) iki (adet) hupurni kabının içine hoş kokulu ince yağı (45) o, ayrıca susam yağının içinde bir (adet) hutnuki kabı, bal yedi (adet) ekşi ekmeği bulunur. Ve patili rahipleri bağırırlar. Bir testi şarabı bir (adet) araba! Küçük atlı savaşçıların koşum takımlarının üzerine arabacı durur.

(50) dört (adet) kırmızı elbise küçük, dört (adet) kırmızı gömlek küçük dört (adet) tahapšu kemeri, dört (adet) kırmızı kasket? Küçük dört çift kırmızı ayakkabı, beyin bir (adet) gümüş bilezik küçük, bir (adet) gümüş halhal (ayak halkası) küçük bir (adet) gümüş çelenk küçük bir (adet) gümüşten bir zincir küçük

(55) ve Hattili beyler (patili rahipleri) huri kuşunu alır. Ve tanrılara bu malzemeleri kuş ile çevirir

Rs. III

Ve kurban beyi kuş ile çevirirler ve sonra kurban beyleri evin içine giderler. Ve tanrıların babası için pişirirler hayvani yağ ile kurban sunarlar ve onları patili rahipleri (5) kasketi? Bırakır ve iki kuşu fırtına tanrısına park ve

ormanı ve kunzagaššiye kurban sunar. Ve sonra iki organı uzağa alır ve onları atlara koyar ve kuşları fırtına tanrısının huzuruna koyar

(10) ve sonradan patili rahibi büyük bir kuşu, çanağı çanak yemek ve üç (adet) halka ekmeğini laddarin ekmeğini 1\2 avuç ölçüsünde alır ve fırtına tanrısına kutsal ormanın sembolünü kurban sunar. Ve sonra vücudun içerisindeki cenini (kalbi?) (15) alır ve onu ateşe fırlatır tümünü sonradan fırtına tanrısına alır.

Halka bulgur ekmeğini ve alattarin ekmeğini parçalar ve sonra yemeği önüne tamamen koyar ve çanak kab ile şampukki yemeğini (20) alır ve onu ateşe fırlatır. Ve daha sonra tanrıları için onu koyar. Ve tanrılar ince ekmek ile (tören içinde) sıralanır ve şarabı kurban sunar(lar) ve daha sonra çökmüş (olan) torağa (yere) kurban sunar(lar) ve patili rahipleri (25) kurban beylerinin ellerini yıkarlar

ve onlar tanrı Hepat'a kurbanı sonradan koyarlar. Ve büyük bir kuşun sembolünü kutsal ormanda kurban sunar ve sonra kuşun kalbinin içini alır ve onu ateşe fırlatır. Sığırı (30) daha sonradan tanrı Hepat için ve beş (adet) halka bulgur ekmeğini bir (adet) aladdarin ekmeğini ve bir (adet) arpa ezmesi çorbasını (ve) bir (adet)çömlek şampukkiyi alır ve halka bulgur ekmeğine ve aladdarin ekmeğini parçalar ve sonra yemeğin önüne tamamen koyar.(35) (bir) çanak arpa ezmesi çorbası ile (bir) çömlek şampukki yemeğini alır ve onu ateşe fırlatır ve onun arkasından tanrıların önüne koyar ve şarabı kurban sunar ve daha sonra ince ekmekler, tanrılar (ve) kadınlar (tören içinde) sıralanırlar (40) çöken toprağa kurban sunarlar ve su leğenini koyarlar ve onu kuş ile kanlandırırlar. Beş (adet) ince ekmeği ve bir (adet)küçük peyniri parçalarlar. Ve patili rahibi bir ince ekmeği alır ve onun yukarisına ipi alır ve onun üzerine (45) sedir ağacını, yağı ve meyveyi alır ve sonra yukarıya o beyler tanrıyı götürür ve o geri gelir ve ormana (diye) seslenirler

ve karta kadını harpa müzik aletini alır ve sonra tanrılar içinde seslenir ve kurban beyleri, patili rahipleri (50) yemeğe otururlar. Yerler ve içerler yedi (adet) çanak vardığında ve karta kadınları giysiyi çözerler

“ve giysiyi çözmeleri bitmiştir, daha sonra kırmızı yünün içinde

Rs. IV

Toplarlar ve onları giysinin üzerine koyarlar, bir iplik yumağını? biçimlendirirler. Sonra patili-rahibi su ile hoş kokulu iyi bir yağı alır ve bu şeyleri o, (evden) dışarı götürür ve onlar bir koyunu silerler- (onun) ağzını, (5) (ve) ayağını, o (patili rahibi) tamamını yıkar. Bundan başka, hoş kokulu iyi yağ ile onu kutsar ve kırmızı yüne ayağını bağlar. Sonra iplik yumağını? Başının etrafına sararlar

Sonra patili-rahibi bir koyunu (evin içinden)içerden götürür (10) ve onu yedi ateşi yedi kere üzerinden tamamen çevirir sonra o, bir karta-kadınının dizleri üzerine onu koyar ama diğer patili-rahibi bir çömlek yıkama suyunu kaldırır ve onları su leğeninin içine döker

(15) ve koyunu yıkarlar. Daha sonra yıkama suyunu tanrıların önüne döker. Ama onlar koyunu süslerler. Ve onun kırmızı giysilerini giyerler ve onlar miğferi? Bunun üzerine koyarlar ve çiçekten yapılmış tacı bırakırlar. Ve onun bileziğini (20) ve halhalını (arka) ayaklarına koyarlar. Ve onlar bunu iç odaya götürürler

Kurban beyi arkadan yürür ama onlar iç odanın kapısına vardığında ve kurban beyi oturur ve patili-rahibi (25) koyunu oradan alır ve temiz bir yere uzağa götürür. Ve o “sağlığa!” diye seslenir ve sonra kurban beyi iç odanın içine gider ve bir kuş ile urnazhiya için kurban sunar. Ve bir kuşu o sağlığa kurban sunar.(30) ve kurban beyleri evlerinden uzağa giderler. Sabah olduktan sonra çocuğu ve onu yukarıya bir baston? İle (duvara) vururlar bu sırada gün içinden geçer (35) ve ona içkiyi kurbanını sunarlar (tanrıyı içerler).

3.2.3. CTH 477: Doğum ve Eski Yıllar Ritüeli¹⁷⁴

[...] köşesinde [...] ve çivilerin (kazıkların) yukarısında

[ve] başka çanağı (yuvarlak kaseyi) o alır. [...] kazıkların üstüne ile

(5) ve öyle *harnai* (doğum sandalyesi) gibi ve sonra onun [...bu yanından] ve diğer yanından, bir kazık- bir diğer yanından ve diğer yanının [üzerinden- sedir ağacı, ılgın?] (ve) zeytin ağacını o bağlar

(10) [ve] iki testi şarabı o alır (ve) yukarı[sına sedir ağacını] ılgını? (ve) zeytin ağaçlarıyla [bağlanmışır]. Ve bunun bir yanına, diğer bir yanına, o asar.

Ve kadın herhangi bir iç odanın içindedir. Ve dışarıdaki bu iç odanın etrafına iki kazık (çivi) (15) bu yandan bir çivi ve diğer bir yandan biri o içine vurur(çarpar). Bundan başka (ayrıca), çivilerin üzerine sedir ağacı, ılgın? Ve zeytin ağacını bağlar.

Bir testi [...] (ve) dört? üzüm (şeklinde)-ekmekler asılmıştır ve iplik yumağı? (20) önünden birini tamamen keserler.

Ve sandalye, kurban masası, yatak... sehpa (ve) kadının doğum taburesi – ve kadının kendisi-*patili* rahibi bir kuşaklı ördeği? (kırmızı keklik?) (üzerine) sallar. (çevirir)

ve kadın iç odadan (25) bizzat kendisi zurginin tarafı için kurban sunar ve o ellerini yıkar. Ve onu doğum sandalyesinin önünden götürür.

Ve büyük bir kuş? (kaz, ördek) yoluna kurban sunar. Ama bir ördek? Hapiya, itkalziya (ve) kulamuşiya için o kurban sunar. Ve doğum taburesi ve çivilerin (30) birini(hep birlikte) b[ağ]lar.

ve sedir ağacı, ılgın? (ve) zeytin ağaç ile kırmızı yün bağlanmış ve patili rahibi onları alır ve onların üzerinden kadını, kayışı?(atkıyı) o yerleştirir

¹⁷⁴ Güçerdem: 2007, s.138-151.

(alır) güzel kokulu iyi ince bir yağı, (35) başının üzerine döker ve ona eli ile o, kırmızı yünü bağlar.

Ayrıca, patili rahibi doğum sandalyesi ile yuvarlak kâseyi birlikte sedir ağacını, ılgını? (ve) zeytin ağaç(larını) alır. Ve kadının ağzını temizler(arındırır)

(40) sonra patili rahibi kâseyi ve doğum sandalyesini kızakların (çivilerin) üzerine ve onu (kâseyi) koyar. O üzerini örter. Sonra kadın gelir ve doğum sandalyesine reverans yapar. Bundan başka, onun eline doğru doğum sandalyesini kaldırır.(tutar) ayrıca, o bizzat kendisi oturur ve kocası (45) patili rahipleri ve karta kadınları giderler ve onlar kadına reverans yaparlar.

Ve patili rahibi doğum sandalyesinin önüne bir boşluk ölçüsünde (oda) hazırlar. Ama herhangi bir doğum sandalyesi için bir kappi-ölçüsünde kaba dökülmüştür. Ve herhangi iki kazık etrafında, önüne (50) kapının iç odasına o, vurur-(bu şeyleri o alır ve) o kappi ölçüsünde kaba (doğum sandalyesinin) tepesinin üzerine ve bunu örter

Ve patili rahipleri ve karta kadınları yemeği verirler. Ve onlar (55) uzağa giderler. Ama bu gece olur (ve) bir yıldız parıldar ve sonra patili rahipleri içine gi[id]er ve bir doğum sandalyesinin önüne (bir rütüel odası) açılır.

Rs. III

Ve sonra o, kadını içeriye geti[rir]ve o doğum sandalyesinin önüne reverans yapar. [Bundan]başka o elini kaldırır. Sonra iç odadan o, dışarıya gelir ve patili rahibi iç odanın (5) önünde kendisini gösterir

[ve] kadın yatağa oturur ve yanına başını, o hasırdan kurban masasını koyar. [Ayrı]ca, o bir nahiti ekmeğini (bunun üzerine)yerleştirir ve nahiti [ekmeğinin] ay, güneş,(10) ve yıldız(lar) örnek olmuştur

ve sonra sedir ağacı ılgın? (ve) zeytin ağaç(ları) kırmızı yün ile bağlanmıştır, patili rahibi kadının üzerine yerleştirilmiştir, atkının? üzerine (15) (şimdi) o, onları nahiti ekmeği ile yerleştirir [ve] patili rahibi bir testi şarabı kadına verir o, onun üzerine iki genç keçiyi koyar ve onları kadına şarap ile kurban sunar ve patili rahibi onları uzağa götürür

(20) ve yolun geçidine o varır, sonra bir genç keçi erkek[tanrıların] şinapşı'si için o kurban sunar ve (diğer) genç keçi erkek tanrıların şehri için o kurban sunar

[ve] patili rahibi geri gelir (25) [ve onun (kapısının?) Önüne] iç odaya referans yapar (ve) kadına o [reverans] yapar ve o ağlar "sağlığa!" ve onlar ona içmeye giderler[ve] o dışarı gider.(çıkart)

[ertesi sabah] kadın yıkanır (30) ve ona (kadın) eğer rüya tarafından gösterilmiş ise temiz (olduğunu) sonra patili rahibi doğum sandalyesini ona götürür

ve ona referans yapar ve doğum sandalyesinin üzerine elini koyar

(35)ama eğer o, (gösterilmiş) rüyadan temiz (olmuşsa, değilse) , o zaman o, kapının önünde iç odaya referans yapar. Daha sonra, dış[arı] o elini doğum sandalyesine doğru dışarı kayar ama hece olduğu zaman bir yıldız [parıl]dar sonra o (patili rahibi) kadını doğum sandalyesine götürür (40) ve doğum sandalyesine referans yapar[ve eliyle] o (bunun üzerine)dışarı koyar. Ve o dışarı gider.(çıkart)

[ve] patili rahibi iç odanın [önüne] yapar [ve bir kuş] patili-rahibini [dışarı] alır [...] yol üzerinde, geçide (45) [...]... o[...]iç odaya[...] o referans yapar

477.4.B

Rs.

[...] bastonu? vur[maz] [...] ve bir değneği? onlar[...] (5) [ama o? temizlen]dediğinde, iki zaman için bir sopayı? vurur[lar]

[eğer] çocuk?? doğum sandalyesinde? Ölürse, o zaman p[atili-rahipleri] çocuğu [yukarı kaldırır]lar?ve onlar ona farklı bir yer verirler. ve[onlar]ın [talimatlarını] ona yöneltirler. Ve doğum sandalyesini? Alırlar [ve] talimatlarını aynı şekilde yaparlar

(10) [...ay]rıca, patili- rahbi bir erkek çocuğu (oğlanı)dışarı götürür. Günde... [...] yerleşirler-bundan başka, bu günde uzzi-kurbanı.zurgi için o kurban sunar.ve o... ve o [şehel]lişkiyi verir. [...kun]zagannahiti hazırlar. Ve bir konuyu yerine (15)[...] üç-sert ve yedi-sert birayı? libason yaparlar. Ama kadın [...doğum] sandalyesinde? ikinci zamanda temizlenir.

[ve eğer çocuk?] yolda ölürse, sonra erkek çocuğu ve aletleri pişmiş? Topraktan ocağı onun ile] [...] patili-rahipleri yer [ama onların talimatları] [ve ona] aynı şekilde yaparlar. Ancak yedinci günde ,[...] [...] dışarı.

[...] o uzunca? Bir süre bekler.[...] [...kunz]igannahiti hazır[lar...] [...] şinapşi evine [...] [...] o... [...]

3.2.4. CTH 478: Bir Doğum Üzerine Büyü¹⁷⁵

Vs.

(10)'efendimin (beyimin) dili.,sen nereye gidiyorsun?" yolu bitir[mek için giderim],aslana saldırmaya (üstüne atılmaya) gidiyorum." Alili-(kuşunu?) tüylerini koparmak için gidiyorum. İnsanoğluy(la) konuşmak için giderim/gidiyorum." Yol bitirmeyi kabul etmeyecek. Aslan saldırmayı kabul etmeyecek. Alili (-kuş) tüylerini koparmayı kabul etmeyecek. Güneş tanrı(ça)sı kötü dilleri (15) kabul etmeyecek orada bir pınar(kaynak) ayakta durur.

¹⁷⁵ Goetze: 1969, s.346.

Orada bir ağaç duruyor (bunun) aşağısında yeni doğmuş aslan uyur, bir yaşındaki yavru geyik uyur (ama) pınar kurumuştur (kurudu).

İçinde ağaç kurudu. Yeni doğmuş aslan kurudu. Bir yaşındaki yavru geyik kurudu. Kötü dilin sihiri kurudu.” Efendimin dili, sen nereye gidiyorsun?”-“dağı yeniden eğitmek (yetiştirmek için)giderim (gidiyorum) “vadiyi yakalamak(kapmak) için giderim. Dağ yeniden yetiştirilmeyi kabul etmeyecek (5) vadi zaptedilmeyi kabul etmeyecek. Yol yok edilmeyi kabul etmeyecek. Kötü dilin büyüğü kötülüğü kabul etmeyecek

3.2.5. CTH 480: Šamuha Ritüeli

(1-19) Akşam karanlığında onlar [...] ve onlar... [...] tanrı. Küfür¹⁷⁶ (ve sövgü) sözlerine karşı [Kral ihsanı için] ona bitki bakımı yapılıyor. Ayrıca, kraliçe aletleri [ihsanı] için de ona bitkisel bakım uygulandı. Kadın tören boyunca kraliçenin aletlerini tutan kişiye soda bitkisi uzatır şöyle konuşur: “tanrının huzurundaki herhangi biri, kral ya da kraliçe bile olsa, kötü niyetle konuştuysa, ‘Bırakın küfür ve pislik girsin mabede (ve) bırak yayılsın orada, büyüün sanki bir soda [bitkisi] gibi ve böylece bollaşsın! Kimse soda bitkisinin [köklerini sökemesin]!’

(20) “ Şimdi [ne olduğuna] bak: tanrı [...] sanki hasat yapan bir çiftçi gibi yayılmış (ve) bollaşmış soda bitkisini kesti ve sonra küle döndürdü. Soda bitkisi öylesine külleşsin ki, kötü olan sözün, bedduanın, sövgünün ve pisliğin çorbasına dönüşsün! Ve artık tanrım için var olmasın; ne de kurbanının elindeki insan için; bırakalım tanrı ve kurbanı [onlardan] kurtulsun! Bu soda otunu külleştirdiği gibi, çorbaya çevirdiği gibi, bırakalım kötü olan söz, beddua, sövgü ve pislik de çorbaya dönsün! Bırakalım tanrı ve kurbanı bu dertten kurtulsun.

Daha sonra kurbanının eline bir s[oğan] veriliyor, bu esnada da rahibe şöyle konuşuyor. “Tanrının huzurunda olan kişi şu şekilde konuşursa:

¹⁷⁶ tanrıya karşı küfür demek.

Nasıl ki bir soğan iç içe sarılı derilerden oluşuyorsa, her hangi biri diğerlerinden ayrıl[a]mıyorsa, bırakalım kötü sözler, beddualar, sövgü ve pislik -soğan gibi- sarsın mabedin çevresini!” Şimdi bak, (30) soğanı kopardım ve geriye sadece işe yaramaz bir sap kaldı. Yine de, bırakalım o, kötü sözü, bedduayı, sövgüyü (ve) pislği tanrının (mabedinden) uzak tutsun. Bırakalım tanrı ve kurbanı bu dertten kurtulsun!”

Bundan sonra, eline sola doğru bükülmüş bir sicim verdiler. Bu esnada rahibe şöyle konuştu; “her kim ki b[u] tanrıya kem söz, beddua (35), sövgü ve pislikle ıstırap verdiyse, , [] Eğer sol tarafa bükülmüşse [] [...] onu şimdi sağa doğru düzelttim. İzin ver, kem söz, beddua, sövgü ve pislik tanrım için artık yok olsun; izin ver, kurbanının adamı için de yok olsun. İzin ver, tanrı ve kurbanı bu dertten kurtulsun.”

Daha sonra [...]’in önüne bir havuz yapıyorlar ve havuzdan nehre akan küçük bir ark (40) inşa ediyorlar. Arkın içine altın (ve) gümüş şeritli bir kayık yerleştiriyorlar. Ayrıca gümüş (ve) altınları lanetliyorlar ve kayığın içine yerleştiriyorlar. Daha sonra ark vasıtasıyla havuz boşaltılıyor ve kayık nehre doğru hareket ediyor. Kayık gözden kaybolurken, rahibe suya yağ ve bal döküyor ve şunları söylüyor; “nehir kayığı nasıl taşıdıysa (45) ve nasıl artık hiçbir izi kalmadıysa, tanrının huzurunda her kim ki kem söz, lanet, sövgü ve kirlilik ifa ettiyse, onları bile nehir alıp uzaklara taşısin! Ve nasıl ki, artık kayıktan hiçbir iz kalmadıysa, izin ver kem söz tanrım için artık yok olsun. Kurbanının adamı için de yok olsun. İzin ver, tanrı ve kurbanı bu dertten irak olsun!”

“Bak! Onların ardından yağ ve bal döktüm. Bıraktıkları iz (50) yağ ve balla kutsandı. İzin ver, kem söz (bu yerden) irak olsun. Nasıl ki, bir nehir geriye akmazsa, kem sözler de uzaklara gitsin! Geri dönmessinler!” Daha sonra kurbanı üç gümüş şekel tarttı ve bir sürahiyle üç gümüş şekel üzerine su döktü. Bunlar yapılırken rahibe şöyle konuştu: “Her kim ki tanrının huzurunda kötü konuşursa, nasıl ki karanlık dünya (55) bu suyun üstünü

örtüyorsa, dünya da kötü sözün üstünü örtsün. İzin ve bu sözler serbest ve *bağırsız* kalsın. İzin ver, tanrı ve kurbancı bu dertten kurtulsun!”

Kralın vekili olarak kurbancı, bir öküz ve kraliçenin aletlerinin vekili olarak da bir inek, bir dişi koyun ve keçi teslim etti. Bunlar olurken rahibe şöyle konuştu: her bir kem söz, lanet, sövgü ve pislik tanrıya ıstırap verir, vekiller onları tanrıdan uzak tutsun! Tanrım ve kurbancı bu ıstıraptan kurtulsun!” Derken, kurbancı ezberinden bir ilahi okur (beraberinde) (kurban olarak sunulan) küçük bir ekmek somunu ve küçük bir peynir ile...

3.2.6. CTH 481: ^DGE₆'nin Taşıma Ritüeli¹⁷⁷

Vs. I

Ulippi şöyle der; Siyah Tanrıça'nın rahibi: eğer bir adam Siyah Tanrıçanın tapınağının işini ve Siyah Tanrıçayı bitirirse, bu amaca ama yerinde olursa (ve) eğer o diğer eski Siyah Tanrıça tapınakların dışında ikinci bir tapınak inşa ederse ve Tanrı anıtını başka yere yaparsa, (5) ilk önce (yeni) yapıyı tamamen bitirmiş olmalı!

Demirciler Tanrı anıtını altından yapıyorlar. Tanrıça için (emredildiği gibi) güç sarf ediyorlar, çok çabalıyorlar, (bu resmi) tamamlamak için. Aynı şekilde diğer tarafına boncuk desenler, gümüşten ve altından çakılı, ön tarafı mavi taşlarla, (10) Kıymetli bir taş, babil taşı, bir diğer kıymetli taş, necef taşı ve mermer ile kaplı. Gümüşten ve altından kolye bir de meteor yapıldı. Ayrıca bunlar da yerleştirildi.

Bir altın kap bir şekel (ağırlık)- onun adı Tanrıça Pirinkir -, altın bir göbek takısı ve bir set altın *purkiš*, bunlar babil taşlarıyla kaplı. (15) Ve bunları rahip, demircilere (sorumluluk) veriyor. Ayrıca diğer tarafa Tanrıça Pirinkir için gümüşten ve altından kaplar çakılmıştır, ön taraf mavi taşlar,

¹⁷⁷ Kronasser: 1963,s.6-33.

babil taşı, necef taşı, kalsedon ve mermerle kaplanmıştır. Ayrıca ilerletmek için de taştan bir araç.

Ayrıca demir ile altın kaplı iki tane gerdanlık. Demirden iki tane çivi, iki tane gümüş *halvani* kabı, (20)iki tane gümüş kap, iki gümüş *etmari*, iki bronz *etmari*, bütün araç gereçleriyle bronz *zeriyalli* altı tane bronz votiv kapları, bunlardan üçü gümüş kaplamalı diğer üçü altın kaplamalı, iki tane bronz hançer, iki tane (belli) bronz kap, bir takım gümüşten, bir set *huhupa*/ (müzik aleti (vurmalı çalgı)) (25) şimşir ağacından ya da fildişinden yapılan bir *arkammi* (vurmalı çalgı)

(Ayrıca) bir adet sığır boynuzu ince yağı, bir takım şimşir ağacından ya da fildişinden tarak, şimşir ağacından ya da fildişinden yapılmış bir takım *manapnalla* (tuvalet malzemesi) iki tane kurban masası, iki tane masa, iki tane kap ayaklığı, bir takım sandalye altı geniş aralıkla ve çift [], takım sandalye (30) oturmak için, bir ayak taburesi ve bir set *tarmalla*.

Kırmızı, mavi, siyah, sarı ve beyaz yün alıyorlar ve onlardan iki tane *azza//aya* yapıyorlar. Daha sonra mavi, kırmızı, siyah, sarı ve beyaz yünü alıyorlar ve onlardan *suturiya* yapıyorlar. Sonra iki tane bronz çiviyle (35) tapınağın büyük kapısına çakıyorlar, birini bir tarafa, öbürünü diğer tarafa ve *suturiya(/ar)* oraya asılacak. Ve daha sonra artı olarak hasır ya da tamalata yapımı bir *huppa* (araç), bir *hupara* dokusu, kırmızı bir başörtüsü ve iki tane (belli) şarap çömlekleri

Ama o sırasıyla Hava Tanrısının bir hediyesini getirdi: bir kapı, bir (40) koymak için bir araç, ilerletmek için bir araç bir set şimşir ağacından küçük yatak [....], bir set bronz *sagaru*, incelemek için bronzdan yapılmış bir çömlek, bir tane küçük su borusu, Tanrı anıtını yıkamak için; yedi tane bronz depo ve bir tane bir Mina'lık (ağırlık birimi) bronz yapımı küçük lavabo

Ayrıca yukarı çekilmiş bir elbise, işlenmiş bir gömlek, bir tane kapüşon, (45) bir adet kafa bandı, bir adet kombinezon (iç etek), bir takım kemerli gömlek (ve) bir takım gümüş gerdanlık; bütün bunlar kadınlar için. Bir tane

elbise, bir takım gömlek, bir takım *Hurri* ('den) gömlek, bir adet işlemeli bez kemer (farklı) süslenmiş, bir adet işlemeli gömlek, bir takım (uzun) palto, bir takım (belli) elbise, bir takım kemer ile gömlek, bir tane yay, bir adet kubur (okların konulduğu kap), (50) bir adet balta ve hançer; bütün bunlar erkekler için. Eğer onlar (Tanrıça için) işleri bitirdikleri zaman ve bütün bunları yerli yerince sıralandırdılarsa, daha sonra yıkanılır. Kim ki tanrıçayı başka bir yere koyarsa, yani diğeri Tanrı, rahip ve *katra* kadınları ilk önce yıkanılır. Böylece birinci gün biter.

(55) Eğer ki sabahın ilk saatlerinde güneş yoksa o zaman onlar gösterilen Tanrının evinden sırasıyla şunları alırlar: bir deste kırmızı yün, bir deste mavi yün, bir adet yünden yapılmış *kisri*, bir şekel gümüş, bir adet *gazzarnul* dokusu, çok az miktarda ince yağ, üç tane düz ekmek ve bir güğüm şarap. Daha sonra kefare (işlenmiş bir günahın affedilmesi için yapılır) suyuna yazarlar. Ki sonra bu sudan alırlar. (60) Ve tanrıçanın (şimdiki) tapınağından (gelecekte olacak tapınak) eski tapınağına getiriyorlar, suyu tapınağın çatısına koyuyorlar ve orada yıldızların altında kalıyor. Ve o gün, o kefare suyundan alırlarsa, eski Tanrı anıtını kırmızı yün ile ve ince yağı ile (65) yedi yol ve yedi ek yollardan, dağlardan, ırmaklardan, çayırlardan, gökyüzünden ve topraktan çekerler.

Günün birinde 'Çekme' başlar: Tanrı anıtını tanrıların eski tapınağın içine çekerler ve *ulih* 'yi tanrı anıtına bağlarlar. Ama tanrının kulları aşağıdakileri alırlar: (70) bir deste kırmızı yün, bir deste mavi yün, bir tane yünden yapılmış *kisri*, bir tane beyaz başörtüsü, bir tane takı taşı, bir tane *Porphyr*, bir şekel gümüş, az miktarda ince yağ, beş tane düz ekmeği yarım avuç dolusu iki tane *muulti* ekmeği, bir küçük peyniri ve bir güğüm şarap; bunları 'Yukarı çekme' kurbanı için alırlar. Bir deste kırmızı yün, bir deste mavi yün, bir adet beyaz yünden ağı

Vs. II

(1) yarım avuç dolusu iki *mulati* ekmeği, beş tane düz ekmek ve biraz ince yağ. Ama bunları *dupsahi* kurbanı için alıyorlar.

(3) Bir tane beyaz başörtüsü, bir deste mavi yün, bir deste kırmızı yün, bir tane yün yapımı *kisri*, bir tane perde, ikinci bir bez [] için iki şekel gümüş, bundan bir şekel gümüş (5) kurban çukuru için; bir şekel gümüş ama *gangatat* olayı için on tane düz ekmeği iki tane yarım avuç dolusu *mualti* ekmeği, bir küçük peyniri biraz ince yağı yarım avuç dolusu ağaç yağı, yarım avuç dolusu bal, bir buçuk avuç dolusu tereyağı, bir *vaksur* şarabı, bir tane kuzu ya da küçük bir keçi. Bunları *zurki* kurbanı için alıyorlar. Beş tane düz ekmeği yarım avuç dolusu üç *mualti* ekmeği, bir ölçek şarap (ve) (10) bir koyun; bunları *sarlat* kurbanı için alıyorlar. Yirmi tane düz ekmeği yarım avuç dolusu iki tane *mualti* ekmeği bir ölçek şarap, yarım avuç dolusu ağaç yağı, yarım avuç dolusu bal, yarım avuç dolusu tereyağı, bir avuç dolusu arpa unu (ve) bir kuzu. Ama bunları *ambassi* kurbanı için alıyorlar. Daha sonra bütün bunları yerlerine sıralıyorlar. Ve bu şekilde ikinci gün bitmiş olur.

Eğer ki üçüncü gün hava kapalıysa Tanrı sabahın erken saatlerinde (15) hemen tapınağa gider. Yıldızlar hala gökyüzünde. Kefaret suyunu çatıdan aşağıya alırlar ve kurban eden kişi içeri girerek Tanrının çehresine karşı eğiliyor. Sonra 'Yukarı çekme kurbanı'ndan geri çekiliyor. Daha sonra rahip kurban çukurundan Tanrıyı çekiyor (20) yedi defa yukarı; sonra kurban eden kişi de yedi kez yukarı çekiyor.

Bundan sonra tapınaktan dışarı çıkıp depoya giderler ve depoda *dupsahi* kurbanını yerine getirirler. *dupsahi* kurbanı için bir tane *mulati* ekmeği alırlar. (25) Şayet bir *mulati* ekmeği artarsa, başka bir *dupsahi* (ya da) *sarlat* kurbanına tekrar kullanırlar. Eğer ki kurban sahibi için elverişliyse o zaman oraya (o da) gider. Eğer herhangi bir gece yıldız kayarsa kurban sahibi (30) eski tapınağa gider ve bu sefer Tanrıya karşı eğilmez sadece *zurki* kurbanından geri çekilir ve diğerleri bir kuşla *zurki* kurbanını yerine getirirler. Arkasından küçük bir keçiyi ya da kuzuyu da kurban ederler. Ve daha sonra kurban eden kişi kendini hazırlar ve ayağa kalkar.

(35) Sonra *sarlat* kurbanından da geri çekilir ve diğerleri koyunla birlikte *sarlat* kurbanını yerine getirirler. Daha sonra kurban eden kişiyi Tanrı

karşısında gümüşle ve *gangati* ile aklarlar. Ardından kuzuyu ambassi'nin içine yakarlar. Kurban eden kişi eğilir ve evine gider.

(40) Ama herhangi üçüncü günün akşamına karşı giderse ve hala güneş gökyüzündeysen o zaman Tanrının kulları sırasıyla şunları alırlar: bir deste kırmızı yün, bir deste mavi yün, bir tane yünden *kisri*, bir şekel gümüş, bir *gazzarnul* yağı, üç tane düz ekmek bir çömlek şarap ve biraz ince yağ. Daha sonra kefarete suyuna adım atarlar ve kefarete suyunu (45) eski tapınağa götürürler. Bunun üzerine kefarete suyunu çatının altına koyarlar ve yıldızların altında kalır. Bazıları ama şunları da alır: bir koyun, yarım *satu'dan* sıcak bir ekmek, (belli bir) avuç dolusu beş tane pasta, yarım avuç dolusu üç tane yağlı ekmek, yarım avuç dolusu bir *muulti* ekmeği on tane düz ekmek, üç tane *haraspawant* ekmeği - ama yarım avuç dolusu un, (50) bahçe *gangati'den* tencere yemeği, (belli bir biçimde) mama, fasulye tencere yemeği, büyük fasulye tencere yemeği, bezelye tencere yemeği, *ewan* tencere yemeği, çekilmiş arpa, bütün bunlar yarım avuç dolusu, kurutulmuş meyve, her çeşitten biraz. Bundan sonra da şunları alırlar: Su teresi, (belli bir) bahçe otu, biraz ince yağ, iki deste kırmızı yün, iki deste mavi yün, yünden bir tane *kirsi*, bir kâse bira ve bir çömlek şarap. (55) Sırasıyla Tanrıça Pirinkir için *keldi'yi* çatının üstüne dizerler. Çukur için bir şekel gümüş, iki deste kırmızı yün, iki deste mavi yün, yünden iki tane *kisri*, biraz ince yağ, yarım avuç dolusu ağaç yağı, yarım avuç dolusu tereyağı, yarım avuç dolusu bal, bir tane *gazzarnul* ağı, yarım avuç dolusu bir adet *muulti* ekmeği, yarım avuç dolusu üç tane yağlı ekmek, bir adet (belli) pasta, (60) bir avuç dolusu tatlı ekmek, yirmi tane düz ekmek, yarım avuç dolusu iki tane *huthutalla* ekmeği ve üç tane *haraspawant* ekmeği- ama sadece yarım avuç dolusu un alıyorlar.

Ayrıca: *gangati* tencere yemeği, (belli bir biçimde) mama, fasulye tencere yemeği, büyük fasulye tencere yemeği, bezelye tencere yemeği, *ewan* tencere yemeği, dövülmüş arpa, bütün bunlar yarım avuç dolusu. Ayrıca kurutulmuş meyve, her çeşitten biraz. (Ayrıca) bir *sutu* arpa unu, (65) bir koyun, bir kâse bira, bir çömlek şarap, su teresi ve belli bir bahçe otu;

bütün bunları tapınağın içinde *keldi* kurbanı için Tanrının karşısında alırlar. Kurban eden kişi de Tanrı için bir hediye hazırlar. Ya gümüşten bir kolye ya da gümüşten bir kuyrukluyıldız. Bu şekilde üçüncü gün biter.

Rs. III

Eğer dördüncü gün bir yıldız kayarsa o zaman kurban eden kişi tapınağa gider, Tanrıça Pirinkir'den geri çekilir ve diğerleri *keldi* kurbanını Tanrıça Pirinkir için yaparlar. Şayet bu işi tamamladıkları zaman (5) Tanrıyı çatıdan aşağıya indirirler. Onun *purpura* ekmeğini ve meyvesini dökerler ve onu tapınağın içine götürürler.

Daha sonra tapınağın içinde *keldi* kurban ederler ve kurban eden kişi, rahip (10) bir de *katra* kadınları Tanrıyı ödüllendirirler. Son olarak kurban eden kişi eğilir ve evine gider. Böylece dördüncü gün biter.

Eğer beşinci günde hava aydınlanırsa, beş tane düz ekmek, yarım avuç dolusu bir adet *mualti* ekmeği, on üç *gangati* tencere yemeği, su teresi, (belli bir) bahçe otu, bir tane *hanissa* çömleği bira alırlar. Ve Tanrı için *tuhaizi* kurbanını yerine getirirler. (15) Kurban eden kişi gelmez. Eski tapınağın ayini bu şekilde bitmiş olur.

inşa edilen yeni tapınak [....] içeride hareket eden cisim [....] ve bir kuzuyu sallandırıyorlar [....] (20) mutfak eşyalarıyla Sallandırıyorlar onu yeni tapınağa götürüyorlar ve bir masanın üzerine koyuyorlar oluktan uzağa *apenissuvan*.

Eğer herhangi biri Tanrının eski tapınağında *tuhaizi* kurbanını yerine getirirse o zaman (25) onlar *tallai* çömleği ince yağın tamamını dökerse ve rahip Tanrının önünde aşağıdakileri konuşur: "Ey yüce Tanrı! Karakterini koru! Tanrı anıtını sahiplen! Bu tapınağına gir! Bu yüce şehirleri al! Eğer bir adım atılırsa şu an sayılan şehirleri al!" (30) Tanrıyı kırmızı yünle yedi kez duvardan çekerler. Daha sonra *ulih'i* ince yağ ile çömleğe koyar.

Sonra *tallai* çömleği kapatılıyor ve onu yeni tapınağa götürüyorlar. Bundan sonra *tallai*'yi yan yatırıyorlar. Tanrı tarafına koymuyorlar.

Eğer kurban eden kişi için elverişliyse herhangi bir günde eski tapınakta (35) *tuhaizi* kurbanını yerine getirdikleri zaman yeni tapınağın içine Tanrıyı çekerler. Şayet ona elverişli değilse o zaman ertesi gün içeri çekerler. Her iki durumda çekmek için sırasıyla şunları alırlar: bir deste kırmızı yün, bir tane kırmızı başörtüsü, (40) biraz ince yağ, bir *tallai*, yirmi tane düz ekmek, iki tane *mualti* ekmeği, bir tane küçük peynir (ve) bir çömlek şarap. Daha sonra dışarı ırmağa doğru giderler.

Sonra Tanrıyı Akad Babil, Susa, Elam ve Hursagkalamma (Sümer) (45) şehirlerinden çekerler. Sevdiklerin; dağlardan, ırmaktan, denizden, tarladan, çayırdan, kaynaktan, gökten, topraktan yedi yoldan yedi ek yoldan. Kurban eden kişi arkasından adım atar.

Tanrı çekmesini bitirdikleri zaman (50) ırmağın karşısında bir çadır hazırsa, O zaman *ulihyi* çadırın içine götürürler. Daha sonra kamıştan örülmüş bir masa yerleştirirler ve üstüne biraz ince yağ koyarlar. En iyisinden yedi ağaç yağı, En iyisinden yedi meyve, yirmi tane düz ekmek, yarım avuç dolusu üç tane *mualti* ekmeği, (55) üç küçük peynir, bir avuç dolusu arpa unu ve üç çömlek şarap.

Daha sonra *zurki* kurbanını bir küçük çekirge ile yerine getirirler. Ama hemen arkasından *sarlattanza* kurbanını bir kuzu ile yerine getirirler. Ama hemen ardından bu *ambassfnin* içinde yakılıyor. Hemen Arkasından Tanrı için kâhya yardımı sayesinde bütün tencere yemekleri, yarım şutu(akad terimi) bir adet sıcak ekmek, (60) bir adet(belli) pasta, yarım avuç dolusu bir adet tatlı ekmek, bir kâse bira ve bir çömlek şarap Tanrıya yemek için verirler. Daha sonra yünden yapılmış *ulih'i*yi vurmali çalgılar *arkammi* ve *galgalturi* eşliğinde kurban eden kişinin evine götürürler ve ona ekşi ekmek, kırılmış peynir ve meyve dökerler. (65) Sonra Tanrıyı mineral maddesi olan *husti* ile çalkalıyorlar ve Tanrı anıtını deponun içine koyuyorlar.

Rs. IV

ve *ambassi'nin* içine; bir kuzu, yirmi tane düz ekmek, yarım avuç dolusu bir adet *muulti* ekmeği, yarım avuç dolusu bir tane yağlı ekmek, bir avuç dolusu arpa unu, yarım avuç dolusu ağaç yağı, yarım avuç dolusu tereyağı, yarım avuç dolusu bal (ve) yarım avuç dolusu meyve hazırlanıyor. Sonra Tanrıya kararlaştırıyorlar kuzuyu *ambassi'nin* içine Daha sonra *ulih'i* (5) Tanrıya götürüyorlar ve *ulih'i* yeni Tanrı anıtına asıyorlar. *Zurki* kurbanı ve *sarlattanza* kurbanı olmuyor. Ve kurban eden kişi evine gidiyor.

Ama bazıları bir deste kırmızı yünü bir deste mavi yün, bir şekel gümüş, bir adet *gazzarnul* yağı, yünden yapılmış bir adet *kisri*, (10) biraz ince yağ, üç tane düz ekmek (ve) bir çömlek şarap alır. Sonra kefarete suyuna adım atarlar ve kefarete sularına bunları yeni tapınağa getirirler sonra da çatının üstüne koyarlar. Daha sonra bu sular yıldızların altında kalır. Ve artık o gün hiçbir şey yapmazlar.

(15) Ama bazıları yirmi tane düz ekmek, yarım avuç dolusu iki tane *muulti* ekmeği, yarım avuç dolusu üç tane yağlı ekmek, üç tane *haraspavant* ekmeği bir *tarna* un (ağırlık birimi), (belli bir biçimde) mama, bahçe *gangati'sinden* tencere yemeği, *evan* tencere yemeği, fasulye tencere yemeği, büyük fasulye tencere yemeği, çekilmiş arpa, bütün bunlar yarım avuç dolusu. Ayrıca su teresi, (belli bir) bahçe otu, bir kase bira, bir *hanissa* çömleği şarap, (20) yarım *šutu* bir adet sıcak ekmek, (belli) bir pasta, bir avuç dolusu bir tatlı ekmek ve biraz meyve.

Ve eski tapınaktan getirilen *ulih'i*, denilen *tallai* çömleğini açarlar. [Ve hangi suyla tapınağın duvarını yıkayacaklarsa, (25) söylenen *tallai* çömleğinin içine eski ince yağın karıştırırlar. Sonra duvarı yıkarlar ve duvar temiz olur. Ama kurban eden kişi buna dahil değil.

Ama eski *ulih'i* (30) kırmızı başörtüsüyle yeni Tanrı anıtına bağlarlar.

Eğer ertesi gün bir yıldız kayarsa, o zaman kurban eden kişi tapınağın

içine girer ve Tanrıya karşı eğilir. [Ve]o iki hançeri (yeni Tanrı anıtını yapan hançerler) alırlar ve Tanrı için masanın önüne bir çukur kazarlar. (35) Daha sonra Tanrının bir koyununu *enumass;ya* kutsarlar [ve] deliğin içine hayvanı keserler. Ama 'Duvarı Çekme' olmaz. (35) yapılan bir masayı yan tarafa koyarlar ve Tanrı anıtını altına; duvarı, mutfak malzemelerini (ve) Tanrının yeni olan her şeyini kan ile boyarlar. (40) Ve bu şekilde Tanrı ve (onun) tapınağı temiz oluyor. Ama masanın önünde koyun tamamen yakılır ve hiç kimse bundan yemez.

Tablet imzası

birinci tablette Siyah Tanrıça'nın rahibinin konuşması: "Eğer biri Siyah Tanrıça'yı taşırsa, o zaman aşağıdaki ayin (zorunlulukları) bitmiş değildir. (45) Ziti'nin eli, 'Bahçıvan'ın oğlu, bunu Anuwanza'nın denetimi altında, Şefin (yazıcısı) yazmıştır.

3.2.7. CTH 483: Tanrıları Yollara Çağırma Ritüeli¹⁷⁸

Kâhinler tanrıları, çayırlardan, dağlardan (ve) nehirlerden, denizden, kaynaklardan, ateşten, gökyüzünden ve yeryüzünden dokuz iz vasıtasıyla cezp ettikleri zaman, onlar şu şeyleri alırlar: O bir kova alır ve kovadaki (malzemeleri) şu şekilde hazır hale getirir: (5) (onun içinde) bir *hupparaš* bulunur, onun üzerinde kaliteli undan yapılmış bir kurban ekmeği bulunur, ekmeğin üzerinde bir sedir ağacı (parçası) tutturulur ve sedir ağacının önüne ise kırmızı yün bağlanır.

O (yün) (yere) bırakılır. İyi yağ [] *bitumen* kupasının içine dökülür ve o (kâhin) onu (yünü) onun içinde batırır; (10) onun üzerine iyi un serpilir. Onun üzerine iyi undan (yapılmış) 30 ince ekmek yerleştirilir. Tanrıların [

]bir kartal kanadı (ve) kusuru olmayan bir koyun postu, hepsi birbirine sarmalanmış şekilde oraya konur.

¹⁷⁸ Goetze: 1969, s.351-353.

(Bunlardan) ayrı olarak bir şarap testisi (ve) birbirine karıştırılmış şarapla (10) balla (ve) iyi yağla dolu bir sürahi, hepsi bir arada karıştırılır, bir kap kaliteli yağ, bir kap bal; aynı zamanda meyve, incir, üzüm, zeytin, arpa, bölünmüş mayalı bir somun, kabarmış kekle dolu bir çömlek.

Onlar Tawinia kapısından iner ve yol üzerine “sedir” tanrıları için sepet işi bir masa kurarlar.(20) Onun üzerine hazırlanmış bir sepet koyarlar ve onun önünde odun (yakmak) için bir ocak yaparlar. Onlar sepet işi masadan aşağıya uzun bir kumaş çeker ve onunla yol yaparlar. Ondan sonra onlar kumaşın önüne iyi undan bir yol çizerler; un yolun bir kenarına, baldan bir yol çizerken, diğer kenarına şarap (ve) iyi yağın karıştırılmasından oluşan bir yol çizerler.

Ondan sonra o (erkek) ince bir <somunu> böler, onun üzerine ise kabarmış keki koyar ve onu yolların son bulunduğu noktaya yerleştirir. O ince bir ekmek böler, onu yolun üzerine serper ve bir şarap libasyonu yapar. O ince bir ekmek böler, onun üzerine kabarmış keki koyar ve onu yolun üzerine yerleştirir, aynı zamanda şarap libasyonu yapar. (30) Bir kahin, [.....]’dan sedir ağacın(ın bir parçasına) bağlı olan kırmızı yünü, *bitumen* kadehi(ni) alır, iyi yağın dışına ve [yollara] iyi yağ serper. Bir kâhin, []’in üzerinde uzanan ve acı acı bağırır? kartalın kanadını kaldırır; kahin [] [...] dua okur. (35) O (erkek) sepet işi masanın üzerine uzun bir kumaş koyar, yol ve patikadan çakıl taşları alır ve onları masanın üzerine koyar. O mayalı ekmeği (ve) peyniri, aynı zamanda meyveyi, arpayı tanrı için serper, bir şarap libasyonu yapar (ve) şöyle der:

(40) “Ey sedir tanrıları! Bakın! Sizin yollarınızı uzun cüppeye uzanan eşarpla kapladım ve sizin için iyi un (ve) iyi yağ serptim. Öyleyse bu yerin üzerinde yürüyünüz! Hiçbir yıkılmış ağaç senin ayaklarına engel olmasın, hiçbir taş ayaklarına güçlük çıkarmasın! (45) Dağlar senin önünde düzelsin, [nehirler], senin önünde köprü olsun!” O ince ekmekleri kırar, kabarmış keki dağıtır, bir libasyon yapar ve der ki:

“Kuvvetli Sedir tanrıları yolları yesin ve içsinler! Onların açlıkları doysun ve onların susuzlukları kansın! Ey tanrılar, (50) tercihinizi kral ve kraliçeden yana kullanın! Her nerede olursanız olun, ey sedir tanrıları, ister gökyüzünde ister yeryüzünde, ister dağların üzerinde ister nehirlerin içinde, ister Mitanni ülkesinde veya Kinza ülkesinde, Tunip ülkesi, Ugarit ülkesi, Zinzira ülkesi, Dunanapa ülkesi, İdarukatta ülkesi, Gatanna ülkesi, Alalha ülkesi (55), Kinahhi ülkesi, Amurru ülkesi, Sidon ülkesi, Tir ülkesi, Nuhašše ülkesi, Ugulzit ülkesi, Arrapha ülkesi, Zunzurhi ülkesi;

“İster Asur ülkesinde olun, Babil ülkesi, Šanhara ülkesi, Mısır ülkesi, Alašiya ülkesi, Alziya ülkesi, Papahhi ülkesi, Kumma ülkesi, Hayaša ülkesi, Lulluwa ülkesi, Arzava ülkesi [.....] ülkesi, (60) Talava ülkesi, Maša ülkesi, Galkiša ülkesi, Kuntara ülkesi, İyalanta ülkesi, Viluša ülkesi, Uraya ülkesi, Šuhma ülkesi, Šappuva ülkesi, [.....] ülkesi, Partahuina ülkesi, Kašula ülkesi, Himuva ülkesi, Lalha ülkesi, Kaška ülkesi veya hangi bir ülkede iseniz – (65) şimdi Hatti ülkesine geri geliniz!

“Eğer herhangi biri, ki bu bir [yabancı] veya Hititli olabilir, [ya basit bir adam] ya da bir soylu olabilir, sizi çağırdıysa, sizi yalvarır, sizi cezp eder [....] (70) evine [....] bak, burada biz [sizi geriye çekiyoruz] [] (ve) biz yalvarıyoruz.

(küçük bir ara vardır)

(II) “Düşman ülkeye ve hain in[şanlara] sırtınızı çevirin; gözlerinizi krala ve kraliçeye döndürün! Onlar size kutsal sunular verecekler. Bu yüzden tercihinizi [buradan yana kullanın] ve ellerinizle sunularınızı ellerinizle kabul edin [ve]! (5) Düşman ülkeden ve şeytani kirlilikten uzaklaşıp buraya gelin!

“Kutsanmış, kutsal, güzel ve mükemmel Hatti ülkesine gelin! Beraberinizde hayat, sağlık, uzun yıllar, *üreme gücü*, oğullar (ve) kızlar, torunlar (ve) torunların çocukları, tanrı sevgisi, tanrı şefkati, (10) yiğitlik (ve) [

] sadakat getirin. [Kral ve kraliçe]den (onların) bin kusurunu kaldırın! Kral (ve) kraliçeyi gözetin!

Güzel ve mükemmel mabetlerinize geri gelin! Taht ve sandalyenize tekrar oturun! Kutsal, güzel ve mükemmel oturaklarınıza tekrar oturun!

“Kral (ve) kraliçeye yaşam, sıhhat, uzun yıllar, *üreme gücü*, oğullar (ve) kızlar, torun (ve) torun çocukları bağışlayın! Erkek için erkeklik (ve) yiğitlik, kadın için kadınlık (ve) *analık* bağışlayın!

(20) “Ülkeye baştan başa sevgi ve sadakat, tanrı sevgisi, tanrı şefkati, tanrı katında yüksek ruh, insan katında yüksek ruh, cesaret, muzaffer ordular, ülkeye bereket (ve) gönenç, insan, sığır, koyun, tahıl (ve) şarap bereketini verin! Ona (krala) atlı arabalarının ve piyadelerinin sadakat (25) (ve) itaatini bağışlayın!”.

O (erkek) kırmızı yünle (üzerine?) iyi yağ serper ve der ki: “Bu yün nasıl parlaklık alıyorsa, sedir tanrılarının şahsına da öyle parlaklık nasip olsun verilsin!

Bu iyi yağın yumuşattığı gibi ki o tanrılara hoş gelir, (30) ve insanlara hoş gelir, öyle ise Hatti kralı ve kraliçesi tanrıların katında hoş olsun! Sedirin yumuşatıcı etkisi, lir müziği ve kâhinin sözleri onların buraya çağırdıkları tanrılar için cezbedici bir neden olsun! Her nerede iseniz, buraya gelin! İlk defasında duymaz iseniz, ikinci defasında duyun! İkinci defasında duymaz iseniz (35) üçüncü defasında, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci defasında duyun! Gelin! Kutsal, güzel ve muhteşem tapınaklarınıza, tahtlarınıza (ve) sandalyelerinize geri gelin!

“Kral ve kraliçenin yanına dönün! (40) Onlara hayat, sıhhat, uzun yıllar (ve) g[ünler] verin. Onlar tanrıların ayağına mayalanmış bir ekmek (ve) peynir, meyve [ve incir] saçıyorlar; onlar şarap, bal ve iyi yağı birbirine karıştırıp akıtırlar ve şöyle der:

“Bak! Ben sizin, sedir tanrıları için ayaklarınıza [mayalanmış bir ekmek] (ve) peynir koydum. Bu yüzden düşman ülkeyi terk et (45) kutsanmış, iyi ve mükemmel Hatti ülkesine geri dön! Kötülük, kötü hastalık, humma, kıtlık, veba, bela, kötü söz [] Hatti ülkesinden silinsin ve hepsi [düşmana] verilsin! [Özel ritüeller] düzenlemeyen ve kurban ekmeği [bölmeyen]ler, [...].sınlar!”

(önemli bir boşluk vardır)

(Tabletin arka yüzünde tanrıların nehirlerden [III 1-20], denizden [III 21-22], su kaynaklarından [III 23-47], dağlardan [III 48-58] ara, diğer dünyadan [IV 1-26], cennetten [IV 27-40] çağrılmasını tanımlayan seremoniler tasvir edilmiştir. Tablet “tanrıların getirilmesiyle”, muhtemelen sürekli ikamet ettikleri yerlere, son bulur).

3.2.8. CTH 489: Bir Kadın Gebe Kaldığında Yapılan Ritüel¹⁷⁹

Vs.

[şöyle söyler: eğer] bir kadın gebe kalırsa ve evinde o [...] [...] (ama) o (henüz) oturmazsa [doğum] sandalyesinin üzerine... [...] o gelir ve kunzigannahit ile kendisini temizler. O [...]

(5) [yedinci? Ayında (gebeliği) vardığın]da, kocası ile artık “(cinsel ilişkiye) gire[mez]” ve [...] yedinci ay içinde malanın-(kurbana) gebeliğini sunarlar.

Bundan baş[ka,] [] kurbanlar [onun] önüne-onlara o tamamen kurban sunar.[...] ve gerçekten o mala-kurbanını sunar, ayrıca, uzi ve zurgi (kurbanlarını) o, kurban sunar. Ve o (bunu) [tem]iz verir.

¹⁷⁹ Güçerdem: 2007, s.151-172.

(10) ertesi sabah ol[unca kâhin] [onun] [ağzı]nı şöyle temizler: kâhin pişmiş topraktan yapılmış büyük bardağın içine [...döker?] ama [için]e o, harnaiyi atar. ve sedir ağacı, zeytin [ve ılgın? (ağaçları) içine yerleştirir. Ve o kendi ağzını temizler. Ama o [bu sırada] Hurrice konuşur-bu (maddelerin içeriğini anlatan) bir tablet ayrılmıştır.

Bundan başka, onun evinden geriye [gitmesi] için izle[mez]ler. Eğer herhangi bir kimse onu çağırırsa, (15) o zaman o,kalli[ştarwana-] evine gider. Ama o doğum sandalyesinin temizlen[mesinin] düzenlen[mesi] ve arındırılması, hatta [bu gibi] şeyler aynı şekildedir. Onun için, yeme[ğe] aştauwar (kadınına) [bu zamanda?] izin verilmez.[ve] o tappi ye[mez.] yerde[ki] tereyi ye[mez.] (ama daha doğrusu) bahçe teresini sürekli ye[r] aştauwar kadınının koca[sı sürekli yer.] (ama) [ašta]uvatar kadını yemez.

(20) [eğer] kocası [ile] ona, sonra o çok temiz yıkanmıştır ve bu za[man] yemeğe geldiğinde [...] kocasına bir kurban masası [is]tedi. Ve karısına da bir tane istedi. Ve onların (herbiri) için bir çanak istedi. hatta o, ona hazır bulunur, ama kadın onun [ile] yemez. Her iki [aletler]in odunu ve pişmiş toraktan yapılmış aletler, tabure ve yatak –her yeni şey (25) [onlar] boş alır[lar.] ama tunçtan yapılmış aletleri-yakarlar. [ve onlar, onları geri alırlar. Ve tüm bu şeyleri alırlar. Orada büyü (meselesi) yoktur.

Ama [kadın] doğurdu[ğu zaman] ve yedinci gün (doğumdan sonra) geçer, sonra yerine getirirler, mala-kurbanının yeni doğmuşu [...] bu yedinci gündedir. Bundan başka, e[ğ]er [bir erkek çocuk doğarsa]sa, herhangi bir ay içinde [o doğarsa] (30) [bir gün yada] üç [gün] de [...] kalmıştır.

[ve sonra bu] aydan sayarlar. Ve [üçüncü ay vardığında] [sonra] erkek [çocuğu] ile kunzigannahiti temizlerler.

Kâhinler için] kunzigannahit ile uzmandır [ve buna... On]lar kurban sunarlar. Ama [eğer] bir kız çocuk doğarsa [sonra] bu aydan sayarlar.(35) [Ama] [dördüncü] ay[vardığın]da, sonra kız çocuğu ile kunzigannahiti [onlar] te[mizler]ler.

Ama (bu zaman için) [rahim]in festivali-(bu) zamandadır. [Bu] bir kutra tabletine yazılmıştır. Ve bu (tablet) Kizzuvatna'dadır ve bu festival sözden [bilinmez], [kalp tarafından a]madır (daha doğrusu) bunu oradan gidip getirdim.

(40)sonuna getir[diğimde], çarpışma yâda savaş olmaz. Herhangi bir kimse yapmaz yâda onlar herhangi bir kimseye karşı günah işlemez. Birisinin gazabı (öfkesi) [birisi?...] <o geri gelecek?> ama o yürüdüğünde, onu görecekler. [...] [sorar]lar.?

[Ama] bu zamanda [kadın] gebe kalırsa ve tanrı analarının vücudu geri (45)[yoldan izler]ler.! Ve onlar için bayramı orada nasıl yaparlar-bu (özelliklerin içerikleri) bir tablet ayrılmıştır. [...] ama nasıl günlerin?[...] geçmiştir-bu (maddelerin özelliklerine ait) bir tablet ayrılmıştır.

[Kadın] gebe kaldığında, tanrıların anasının vücudunun ayda bir festivalini [onlar yerine getirirler ve onlara...] hem de sürekli [verir]ler. Ve bir dönüş yolunda onları tutarlar? Ama ne zaman onları [...] [geti]rirler?, sonra evin içine doğum sandalyesini kurarlar. (50) [...] kâhinler aynı şekilde verirler.

[Kadın doğurduğunda] herhangi bir günde o doğurur. Tanrı anaları için [vücudunun? Ve Hepat? için...Bu] doğum festivalinin gününde [yaparlar... ve onlar iç]in festivali tamamen yaparlar. [...] uzağa gönderirler. Tanrı anaları ve Hepata (55) [kurban sunarlar ve...] onlar kurban sunarlar ve kurban beyi iyidir. (iyi gibi görünür.)

Rs.

[Şöyle söyler:] eğer bir kadın gebe] kalırsa, ama (henüz) doğum sandalyesine oturmamışsa, [...] anlaşma şöyledir: [onun] altıncı ayından iki gün kalırsa, [ve kocası ile karısı geçem]ez.

(5)[...] marşaya kurbanlarının yaşlı kadını [kurban sunar...]mala (kurbanının) Aprittasına çok [kurban sunar?... bundan] başka, sonra[dan] kahinin marşaya kurbanlarını kurban sunar. [Ama] marşaya kurbanlarının

kâhinini tamamlar, [daha sonra] [bu] mesele bir uzi (kurbanı) o tamamen kurban sunar ve onlar (bunu) temiz verirler.

(10) [...] badanalanmış (ve) serpilmiştir. Ve bu (ev) önceden kapatılmıştır.[...bu] kadın kurbanları tamamlar. Herhangi birinden önce [...] ve ona yemek verirler. Eğer o kara tanrıçanın [ya da] [...] kurbanları tamamlar

[A]ma [onu]n kara tanrıçanın şükranlığı (övgüsü) [v]e sağlığı(-kurbanlar) onun önüne (15) sonra [tū]m (bu)nu yapar. Ve onun için kesinlikle kurbanları šinapši evine kalları (düzenler) [kur]ar (kehanet ile) , bu şeyleri de o [yap]ar.

Ama o kuşla[rı] [yak]tığı zaman, herhangi bir meseleyi [šinap]ši. Evine bir düş de görere[k] [gel]ir?-herhangi bir şey aklında (gördüğünde) daha sonra bu meseleye bakar [...] šinapši evinde o, kuşları tamamen [yak]ar.

(20)ayrıca, šinapši evinde[...sağlık] için o kurban sunar ve o, šinapši evinde yer. Ve kadın tapınaktan dışa[rı] gelir. Ama onun önünde. Kapıda, sıcak ekmekleri koparmıştır.(parçalamıştır) ve onlara ekmek kırıntısını yapar[lar] [ve] kadın dışarı gelir, bir šan[i]ddu ekmeği (ve bir tane) gaz[za]mi-ekmeği ver[ir]ler. Ve pa[tili] rahiplerine, karta kadınları (ve) meşale taşıyan adamlar gazzami ekmeklerini verirler.

(25) ve kadın hana gi[der.] ve kadın temizlenmek için yıkanır. Ama eğer bu kocasına iyi (görünmek) için olduğunda, sonra [o] onun ile yer? ama nereye [doğru?](görünürse) –oraya yürür. Ama sekizinci ay vardığında ve [iki gün] kaldığı zaman kadın kendisini yıkar.[fakat] ertesi sabah olunca [ağzını, tahta kapları ve ateşlenmiş kilden kapıları-boş olanların her birini yıka[rılar]. alır[lar].a[ma bu aletler (kaplar)bronzdan]dır-onlar [orada] yakarlar. Ve onları geri alır[lar] (30) [ve tüm bunları (bu şeyleri) alır[lar]. Orada (herhangi bir söz) büyü [yoktur.]

[...v]e kadın oraya evine gider. a[ma?] doğum sandalyesinin? Üzerine... [...orada]ki evlerin (odaların) içinde zurgı kurbanlarına icra eder. Bundan başka, o[...] [...] [Harna] iyi?(doğum sandalyesini) içine fırlatır. Ve sedir ağacı, zeytin ağacı[(ve)ılgın?(-ağaçları)...] (o) içi[ne yerleştirmez]

(35) [ve bizzat kendi ağzını arındır]ır. Ama o aynı zamanda Hurrice konuşuy[orken]-bunu (malzemenin özelliklerini) bir [tablet] ayrılmıştır.[...]ve içini temizlerler. [v]e sonra kadın tekrar ileri (dışarı) gelmez.[...] (o) [...] [ama kadın doğurduğu zaman ve] yedinci gün (sonra doğum) geçerken-ve daha sonra mala-(kurbanının) yeni doğumunun yedinci günü içinde [icra ederler ve eğer bir erkek çocuğu doğmuş]sa, ve o hangi[ay]da doğmuşsa-(40) [kalmış]tır-daha sonra[bu ayda]n sayılmışlardır.

Ama üçüncü ay ge[lirse], ve daha sonra erkek çocuk ile kunziganna[hitil][temiz]ler kunzigannahit ile kâhinler uzmandır ve [o, ... kurban sunar]lar.

Ama eğer bir kız çocuğu doğarsa [ve daha sonra? o] aydan sa[yılır]lar ama [ne zaman] dördüncü ay varırsa, daha sonra kız çocuğunu [kunzi]gannahit ile temiz[lerler]

(45) Ama ne zaman(bu zaman için) doğumun(rahimin) [bayramı],(o budur) bu zamanda o doğurduğu zaman- nasıl bayramı icra ederler-ve o bir kutra tabletine yazılmıştır. Ve o Kizzuvatna'dandır. [ve ben] bayramı, kalp aracılığıyla, ağzından (sözlü olarak) bilmem, ama doğrusu oradan...[onu] getirirler.

Hepat'a kurban sundukları zaman ve bu şeyleri(bunları alırlar;1 ördek,[her biri]1/2 avuç dolusu unlu mualti-ekmekleri beş ince ekmek., yağ bir tahtadan [...]küçük, bir testi şarabın[...]... kurban sunar. Ayrıca [...] (o) doldurur. (50) bundan başka, kâhin, iki ?[kiyafet (kumaş) parçasını-ya...] ya da bir gömlek, ya da [...] ya]da bir per[de?]ve [kurban beyi(onların) üzerine yerleştirir.(koyar.)) ama altına ellerini 2 kalın ekmeği (her biri) bir avuç dolusu arpa ezmesi koyar. Ama onun boynu[nun üzerine] bir bağ (boyunduruk)[...koyar]. Onun altına iki kirsî [...]iki tarpal[a...-renginde yünü? Koyar. ve] kâhin (onun) üzerine geri oturur.[...] (55) ...[...ve] bir küçük lakšai görmüşü -bu bir tarna-[...]ağırlığındadır. sıkıştı[rılmıştır...](saplanmış?) o götürür (uzağa aşağı alır).

[Ve ona? kahin şöyle söyler:” sen] Hebat’tan cariyeye geldin, ve onun cariyesi (hizmetçi kadın) [kalacaksın?!][...] ve (Hebat’ın) tapınağın, emir

(anlaşma) ve töre (geleneği) korusun!”[...ta]nrıya reverans yapar- her türlü malzemeleri (ritüel için) ve [o verir?.] (60) bitti.[...]

O şöyle kurban sunar: bir kirsî, iki tarpala [...-renginde yün?] [...] (bir) utu unu, bir mualti-ekmeğinin ½ avuç dolusu unu, dört ince ekmek [...] [...] yağ, bir küçük ve bir testi şarabı alırlar. Ve ona/onun sepet[lerine...] [...] her kim kurban sunarsa-ve ona kurban beyi bir ücret öder-herhangi bir şey (her kim) ona iyi (görünürse) [...]

(65)[...] kurb]an sunarlar-bir ördek, bir şaniwali-ekmeğinin la[pası...av]uç dolusu,beş ince ekmek, bir sepet? meyve [...]ve bir testi şarap ve onlara onu...[...] orada hiçbir şey yoktur

[...] Hepat bu şeyleri (onları) kurban sunar. Bundan başka, tanrı [...]nın önüne Hepat (ve) (diğer) tanrılara içmeye vererek etrafını hazırlarlar. Ama ne zaman[...] giderse...

[...] ...ve o kız çocuğu evinden geri [alır.][e...] içmeye verir. Ayrıca,(o) üç kurban ve bir[şey...]ile onları mükâfatlandırır.(gönüllerini okşar.)

(70) [eğer o] bir sağlıklı insan ise, çağırırılar..orada] büyü yoktur. Eğer onu çağırırlarsa [...] [...] o bir ücret öder[...] ve şarkıcının... onun evine geri götür[rür.] [...] (o)[a]ılır? Bundan başka, o [bir ücret verir/öder...]

TABLO

Hitit ritüellerine sadece inançları gereği bazı olumsuz durumları ortadan kaldırmak ya da olumsuz bir durumun ortaya çıkmasını engellemek amacıyla yapılan bir dizi davranış olarak bakmakla, şüphesiz bu ritüellere haksızlık etmiş oluruz. Ritüeller o döneme ilişkin Hitit toplumu hakkında bize başka sayısız bilgiler verir. İşte bu bilgilerden daha iyi istifade edebilmek için bir tablo oluşturmaya çalıştık. Oluşturduğumuz tabloda; tezimizde tam metni verilen büyü ritüellerinin analizini yapmaya çalıştık.

HATTİ KÖKENLİ RİTÜELLER

CTH 391: Tarpattašši için Ambašši Ritüeli¹⁸⁰

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Büyücü Kadın

Konusu: Hastalıktan kurtulmak için bazı güçlerin yardımına başvurulduğu ritüeldir.

Şehri: Yok

Tanrılar:

Tarpatašši

Aluavaimiš

Mammaš

Malzemeleri:

Kaplar;

çömlekler

¹⁸⁰ Goetze: 1969, s. 348-349.

tunç bir kap

yaşlı rahibe tarafından kamıştan yapılmış bir tepsi

Ekmekler ve Diğer Yiyecek İçecekler;

uzunca bir somun

Hayvanlar;

fare

keçi

Diğer Malzemeler;

kızartılmış KAR¹⁸¹ taneleri

çam kozalakları

üç []oku

bir sürgü

bir iplik

bir (elbise) tüy parçası

tahta bir sunak

babil taşı

lulluri taşı

hayat taşı

barašhi taşı

demir

kalay

¹⁸¹ Bir tahıl türü.

bakır

tunç

köknar ağacı

CTH 394: Ordu İçindeki Salgın Hastalıklara Karşı Ašhella Ritüeli¹⁸²

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Ašhella

Unvanı: Yok

Konusu: Ordudaki salgın hastalıktan kurtulmak için yapılmıştır.

Şehri: Hapalla

Tanrılar:

Kurban Malzemesinin Koruyucusu Tanrısı

Gökyüzünün Güneş Tanrısı

Fırtına Tanrısı

Malzemeleri:

Hayvanlar;

boğa

dişi koyun

toklular

domuz

atlar

katırlar

eşekler

¹⁸² Dinçol: 1985, s.23-26.

koçlar

tekeler

Kaplar;

bir pişmiş toprak kadeh

on iki GİR.KÁN kabı

on iki kadeh

Ekmekler ve Diğer Yiyecek İçecekler;

beş somun

on iki kaba somun

bir testi şarap

bir çanak bira

bir çanak şarap

bir çanak bira

bir çanak şarap

Diğer Malzemeler;

kurşunlu bir demir halka

bir boncuk kolye

beyaz, kırmızı, sarı/yeşil yün ipliği

üç küçük tunç hançer

tuz

CTH 395: Kısa Ömürlü İnsanlar İçin: Hantitaššu Ritüeli¹⁸³

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Yok

Konusu: Ömrü kısa olan insanlar için yapılan bir ritüeldir.

Şehri: Hurma

Tanrılar:

Ateş Tanrısı Agni

Gulšaš Kader Tanrısı

Güneş tanrısı

Hepat

Kamrušepa

Malzemeleri:

Ekmekler ve Diğer Yiyecek İçecekler;

asker ekmeği

bira ekmeği

emmer buğdayından yapılan kalın bir ekmek

malt ekmeği

bira

buğday sapı¹⁸⁴

buğday tahılı

¹⁸³ Ünal: 1996, s.27-32.

¹⁸⁴ Hoffner: 1974,s.73; Weeks:1985,s.123.

donyağlı kek

emmer buğdayı

evan tahılı

hattar tahılı

hoş bir karışım (*parhuena-*)

kuna

kutiya tahılı

şeppit buğdayı

şarap

tuz

un

zinail tahılı

Hayvanlar;

domuz yavrusu

Diğer Malzemeler;

altın

babel taşı

bal mumunu

baraşhi taşı

gümüş

kürek(?)

lacivert taş

masa

öküzün boynuzları

parfüm yağı¹⁸⁵

sedir odunu

yaşam taşı

CTH 404: Ailelerin Geçimsizliğine Karşı Maštigga Ritüeli¹⁸⁶

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Maštigga

Unvanı: Yaşlı Kadın

Konusu: : Aile içindeki geçimsizliğe son vermek için yapılmıştır.

Şehri: Kizzuvatna

Tanrılar:

Güneş Tanrısı

Tanrı Andaliia

Malzemeleri:

Hayvanlar;

beyaz koyun

siyah koyun

yavru köpek

¹⁸⁵ Hoffner: 1993, s.203.

¹⁸⁶ Reyhan: 2002, s.27-65.

kertenkele

balık

domuz

Ekmekler ve Diğer Yiyecek İçecekler

ince ekmek

kurban ekmeği

ekşi ekmek

tatlı ekmek

zeytin yağı

meyve

incir

kuru üzüm

sinir

karaciğer

iç yağı

bal

peynir

hamurdan heykel

ağşaptan heykel

hamurdan diller

kürek

ocak

tuz

deri

örtü

perde

yatak

CTH 406: İktidarsızlığa Karşı Paškuvatti Ritüeli¹⁸⁷

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Paškuvatti

Unvanı: Büyücü Kadın

Konusu: İktidarsızlığa son vermek amacıyla yapılmıştır.

Şehri: Arzava

Tanrılar: Uliliyaššiš

Malzemeleri:

Kaplar;

şarap testisi

Ekmekler ve Diğer Yiyecek İçecekler;

üç tane tatlı un somunu

bir *tarnaš* ağırlığında su

incir

üzüm

¹⁸⁷ Goetze: 1969, s.349-350.

saman

buğday

tanrı için yemek

Diğer Malzemeler;

güzel bir koyunun yünü

başlık

erkek kurban sahibinin gömleği

bakire bir kız

kırmızı bir yün ipliği

beyaz bir yün ipliği

bir ayna

bir gergef

ok

yay

CTH 409: Kirliliğe Karşı Tunnavi Ritüeli ¹⁸⁸

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Yaşlı Kadın

Konusu: Kadının çocuk doğuramaması ya da prematüre doğurması durumunda yapılan ritüeldir, amaç; ritüel yapılan kişiye üreme yeteneği kazandırmaktır.

¹⁸⁸ Güçerdem: 2007, s.59-68.

Şehri: Tunnavi

Tanrılar:

Güneş Tanrıçası

Nehrin Ana Tanrıçası

Malzemeleri:

Hayvanlar;

siyah koyun

domuz yavrusu

köpek yavrusu

inek

boğa

bir kartal

Elbiseler;

siyah elbiseler

gömlek

siyah başlıklı gece giysisi

Kaplar:

altı küçük asfalt gereç

iki kara mangal

Ekmekler ve Yiyecek ve İçecekler;

bir çeşit yağlı ekmek

ince ekmek

peynir

bir lor

bir kavanoz bira

bir şişe şarap

incir

parça don yağı

Diğer Ritüel Malzemeleri:

tarak

ok

çadır

iki kilden figür

on iki kilden dil

iki kilden öküz

mavi yün

kırmızı yün

bir yay

kemik

bazı tohumlar

kalp

karaciğer

bir balmumu figürü

kemer

tarak

yün

fırça

dil

kapı

kil

kil tablet

bir lamba

CTH 410: Vebaya Karşı Uhhamuva Ritüeli¹⁸⁹

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: *Uhhamuva*

Unvanı: Büyücü Adam

Konusu: Salgın hastalığa karşı yapılmıştır.

Şehri: Arzava

Tanrılar:

Fırtına tanrısı

Güneş Tanrısı

Malzemeleri:

Hayvanlar;

¹⁸⁹ Goetze: 1969, s.347.

bir koç

yetişkin bir keçi

iki koyun

Ekmekler ve Yiyecek- İçecekler;

bir mayalı ekmek

bir peynir

bir kesmik

meyve

Diğer Malzemeler;

mavi yün

kırmızı yün

sarı yün

siyah yün

beyaz yün

bir *pulla* (tas)

bir şarap amforası

bir bira amforası

CTH 413: Temel Atma Ritüeli ¹⁹⁰

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Büyücü

¹⁹⁰ Goetze: 1969, s.356-357.

Konusu: Yeni bir tapınak veya ev yapıldığı ya da onarıldığında yapılan ritüeldir.

Şehri: Yok

Tanrılar:

Ea

Telipinu

Malzemeleri:

Bu ritüel bir yapı inşa etmek için yapıldığından diğer ritüellerdeki malzemelerden daha farklı olarak daha çok yapı malzemesi kullanılmıştır. Bu yüzden kullanılan malzemeler kataloglara ayrılmamıştır.

bir mina *arıtılmış* bakır

dört bronz çivi

bir küçük demir çekiç

bir gümüş temel taşı

bir altın temel taşı

bir lapis temel taşı

bir yeşim taşı

bir mermer temel taşı

bir demir temel taşı

bir bakır temel taşı

bir bronz temel taşı

bir diyorit temel taşı

bir gümüş *kurakki*

bir altın *kurakki*

bir lapis *kurakki*

bir yeşim *kurakki*

bir demir *kurakki*

bir diyorit *kurakki*

bir bakır *kurakki*

bir bronz *kurakki*

gümüşten bir kült standı

altından bir kült standı

lapisten bir kült standı

yeşimden bir kült standı

demirden bir kült standı

bakırdan bir kült standı

bronzdan bir kült standı

mermerden bir kült standı

diyoritten bir kült standı

bir şekel ağırlığında gümüş bir ocak

bir şekel ağırlığında altın bir ocak

lapis bir ocak

yeşim bir ocak

mermer bir ocak

demir bir ocak

bronz bir ocak

diyorit bir ocak

bir Şekel ağırlığında gümüş

bir altın

bir demir

bir bronz

dört payanda

bir Şekel ağırlığında gümüş

altın, lapis, yeşimden birer kapı

bir Şekel ağırlığında demir, bronz, mermer, diyoritten birer kapı

CTH 414: Bir Tapınağın Kuruluşu İçin Ritüel¹⁹¹

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Büyücü

Konusu: Yeni bir saray inşa edildiği zaman bu ritüel yapılır.

Şehri: Yok

Tanrılar:

Fırtına Tanrısı

Güneş Tanrısı

¹⁹¹ Goetze: 1969, s.357-358.

Telipinu

Ištuštaya

Papaya

Malzemeleri:

Hayvanlar;

bir sığır

on koyun

bir boğa

Kaplar;

cam kap

Ekmekler ve Diğer Yiyecek ve İçecekler;

on *vageššar* ekmeği

otuz diğ ekmeği

kırk tayın ekmeği

üzüm

incirler

üç testi şarap

üç testi *marnuvan*¹⁹²

¹⁹² Alkollü bir içki

CTH 419: Yerine Geçme Ritüeli¹⁹³

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: yok

Unvanı: Rahip

Konusu: Kral için bedel olan kişiler sayesinde öngörülen şanssızlığın yönünü değiştirmek için yapılan ritüeldir.

Şehri: Yok

Tanrılar:

Ay Tanrısı

Gökyüzünün Güneş Tanrısı

Arinna'nın Güneş Tanrıçası

Ereškigal¹⁹⁴

Malzemeleri:

Hayvanlar;

bir koyun

bir boğa

Çeşitli Yiyecek ve içecekler;

çiğ ve pişmiş et parçaları

Diğer Malzemeler;

bir şekel gümüş

bir şekel altın

bir mina bakır

¹⁹³ Goetze: 1969, s.355-356.

¹⁹⁴ Sümer-Akad yeraltı dünyası tanrıçası. Büyük olasılıkla Lelwani diye okunur.

bir mina kalay

bir mina demir

bir mina kurşun

CTH 422: Düşman Sınırında Çağırma Ritüeli¹⁹⁵

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Büyücü Adam

Konusu: Gaşkalılarla yapılacak olan savaşta onları yenmek için yapılmış bir ritüeldir.

Şehri: yok

Tanrılar:

Zithariyaş

Arinna'nın Güneş Tanrıçası

Nerik'in Fırtına Tanrısı

Fırtına tanrısı

Tanrı Inar

Telipinu

Turmitta'nın tanrı ve tanrıçaları

Savaş Tanrısı¹⁹⁶

¹⁹⁵ Goetze: 1969, s.354-355.

¹⁹⁶ Hititçe adı bilinmemektedir; Hattica (adı) Wurunkatte “ülkenin kralı” dır.

Malzemeleri:

Ritüelin bir kısmı olmadığı için ritüelde kullanılan malzemeler tam olarak bilinmemektedir

et

ekmek

koyun postu

CTH 427: Asker Yemini¹⁹⁷

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: yok

Unvanı: Rahip

Konusu: Askerlere savaşa çıkmadan önce krala ihanet etmemeleri için yapılmış bir yemin ritüelidir.

Şehri: Yok

Tanrılar:

Fırtına Tanrısı

Malzemeleri:

Elbiseler;

kadının elbiseleri

Kaplar;

yoğurma taşı

Ekmekler ve Diğer Yiyecek ve İçecekler;

¹⁹⁷ Goetze: 1969, s.353-354.

malt ekmeği

maya

hamur

mum yağı

koyun yağı

malt¹⁹⁸

Diğer Malzemeler;

bir öreke

bir ayna

bir ok

kör bir kadın

sağır bir adam

meşale

bir saban

bir yük arabası

bir savaş arabası

CTH 430: Doğum Ritüelleri¹⁹⁹

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Yaşlı Kadın

¹⁹⁸ Bira yapmak için çimlendirilip kurutularak hazırlanmış arpa

¹⁹⁹ Güçerdem: 2007, s.119-128.

Konusu: Doğumdan sonra çocuğun sağlıklı ve uzun ömürlü olması için yapılan ritüeldir.

Şehri: Yok

Tanrılar:

Arinna'nın Güneş Tanrıçası

Harpişa şehrinin Halmaşuitte

Maliluha şehrinde Hatepi

Karahna şehrinin LAMA'sı

Taviniya şehrinde tanrı Telipinu

Hakmiş şehrinde tanrı Huzziya

Hannahanna

Tanrı İmmarni

Malzemeleri:

Ritüelin bir kısmı olmadığı için ritüelde kullanılan malzemeler tam olarak bilinmemektedir.

Hayvanlar;

keçi

Kaplar;

kurtalla kapları

Çeşitli Yiyecek ve İçecekler;

salata

ucuz bira ile doldurulmuş bir kap?

Diğer Malzemeler;

huštu

bakır?

çiğdem?

bir tahtanın figürü

CTH 434: ^DMAH-^DGUL-šeš Tanrıçaları için Yapılan Ritüellerin Fragmanları ²⁰⁰

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Rahibe

Konusu: Kötü bir büyüye karşı, büyüü ortadan kaldırmak için yapılmış bir ritüeldir.

Şehri: Yok

Tanrılar:

Ağaçların Tanrısı

Malzemeleri:

Ritüelin bir kısmı olmadığı için ritüelde kullanılan malzemeler tam olarak bilinmemektedir.

kalaydan bir kil

şarap tortuları

somun

bronz bir hançer

²⁰⁰ Goetze: 1969, s.347.

iplikler

CTH 446: Cehennem Tanrılarının Ritüeli: Evin Arınması²⁰¹

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Büyücü

Konusu: Kötü büyü yapılmış bir evin arındırılması için yapılan ritüeldir

Tanrılar:

Amunki

Anunnaki

Api

Ay Tanrısı

Çukur Tanrısı

Fırtına Tanrısı

Gulş tanrısı

İştar

Kâhin Aduntarri

Kan Tanrısı

Kumarbi

Memeşartis

Minki

Nara Namšara

²⁰¹ Sevinç: 2007, s.244-265.

Rüya Yorumcusu Zulki

Tanrıça Hannahanna

Yerin Efendisi İrpitiga

Yeryüzünün Güneş Tanrıçası

Malzemeleri:

Hayvanlar;

kuzu

koyun

şahin kuşu

Elbiseler;

başörtüsü

šeknu -giysisi

Kaplar;

hanešša kabı

huppar- kabı

bakır kabın

Ekmekler ve Diğer Yiyecek ve İçecekler;

yağlı ekmek

şarap

yağ

bira

şarap

kırıntı (ve) arpa çorbası

valhi (içkisi)

marnuvan (içkisi)

bal

gangati yemeği

somun

arpa çorbası

arpa

buğday

šepit

parhuna

nohut

bakla

mercimek

karaš malt

kişniş

zerdali

çemen

çörekotu

titapala tohumu

tuz

lakarvan bitkisi

šeniye bitkisi,

Diğer Malzemeler;

kazma

kürek

çekiç

balta

kamış

kerpiç

kırmızı yün

kova

puriya-masası

kugulla-

hasır eşyaları

gümüş, altın, demir, kalay, taştan yapılmış toprak eserler

tohumlar

gümüş, altın, demir, kalay, lapis lazuli (ve) akik taşları

KIZZUVATNA KÖKENLİ RİTÜELLER

CTH 471: Kirliliğe Karşı Ammihatna Ritüeli ²⁰²

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Ammihatna

Unvanı: Büyücü

Konusu: Birisine kötü bir büyü yapıldığında o büyüü ortadan kaldırmak için yapılan ritüeldir.

Şehri: Kizzuvatna

Tanrılar:

Tanrı Išhara

Tanrıça Hepat

Fırtına Tanrısı

Ay Tanrısı

Tanrı Šarimmati

Tanrı Pitenhi

Šalu

Šilalluhi

Tupkiia

Tanrı É.A

Kumarbi

Ay Tanrısı

²⁰² Murat: 2002, s.21-60.

Güneş Tanrısı

Tanrı Aştapi

Tanrı Nupatik

Tanrı Višašabhi

Tanrı Allani

Nišhinzi Šuntinnazi

Tanrı Adamma

Tanrı Kupava

Tanrı Hašuntarhi

Malzemeleri:

Hayvanlar;

yüz sekiz küçük kuş

on altı kuzu

on beş keçi

yüz elli dört büyük kuş

Elbiseler;

iki takım gösterişli kıyafet

iki hurri gömleği

iki takım gömlek

iki kumaştan kemer

iki takım kemerli tunik

iki başlık

bir takım tozluk

bir çift ayakkabı

Kaplar;

on dört su kabı

on dört GİR.KAN kabı

on dört küçük çanak

on dört tencere

on dört kase

kırk bardak

beş yüz hupuvai kabı

on dört kurban masası

on dört çift hasır ayaklık

beş hasır masa

on dört büyük testi

on dört (el biçimli) ağaçtan içki kabı

Ekmekler ve Diğer Yiyecek ve İçecekler;

beş yüz ince ekmek

yarım avuç ölçüsünde otuz iki mualti ekmeği

çeyrek avuç ölçüsünde sekiz mualti ekmeği

sade tuz katılmamış avuç un

tuz katılmamış on dört ince çanak arpa ezmesi dolu

haraşpavant ekmeği

iki kap ince yağ

elli dört kukub kabı bira

on dört kap şarap

on iki ince yağ

iki vakşur kabı saf zeytin yağı

iki vakşur kabı bal

üç avuç kuru üzüm

bir peynir

bir ekşi maya

bir avuç dolusu tuz

bir bardak tatlı süt

Diğer Malzemeler;

sinir (adale)

gangati bitkisi

lakkarva bitkisi

huerniş bitkisi

on dört beyaz kirşi yünü

on dört (parça) kazzarnull kumaşı

on beş şekel gümüş

bir taht

bir ayaklık

bir deriden yastık

küçük lapizlazuli taşı

küçük kırmızı taşı

küçük alabastar

küçük amber?

on dört kappi kabı çimlenmiş / filizlenmiş arpa küçük ılgın ağacı

küçük sedir ağacı

iki su kabı

iki kişri yünü

iki yumak kırmızı yün

iki yumak mavi yün

iki šekel gümüş

CTH 476 Papanikri Ritüeli²⁰³

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Papanikri

Unvanı: Patili Rahibi

Konusu: Doğum sandalyesi kırılan kadınının üzerindeki laneti kaldırmak için yapılan ritüeldir.

Şehri: Kummanni Ülkesinin Hattili (patili)rahibi Papanikri

²⁰³ Güçerdem: 2007, s.89-110.

Tanrılar:

Hannahanna

Alitarapa

Fırtına Tanrısı

Hepat

Urnazhiya

Malzemeleri:

Hayvanlar;

kuş

koyun

kuzu

atlar/ arabalı savaşçılar

sığır

kırmızı keklik (?)

kuşaklı ördek (?)

hurri kuşu

büyük bir kuş

kaz (?)

ördek (?)

Kaplar;

çanak

kap

büyük bir kap

çorba kasesi

güğüüm,

ibrik kabı

çömlek

tencere

güğüüm,

testi

Elbiseler;

kırmızı elbise

elbise

gömlek

palto

Ekmekler ve Diğer Yiyecek ve içecekler;

ince ekmek

düz bir ekmek

pide

kurban ekmeği

acı bir ekmek

ekşi ekmek

meyve

susam yağı

yağ

nebatî, hayvanî yağ

güzel kokulu ince bir yağ

bal

şarap

su

kızılca buğday

peynir

arpa ezmesi

Diğer malzemeler;

kırmızı yün

lacivert yün

pişirme ocağı

pişmiş topraktan yapılmış eser

gümüş

keten

kumaş

havlu

hasır

vücutun içi

cenin

kalp

kemer

ayakkabı

bilezik

ayak halkası

boyunluk

kolye

zincir

penis

kalça

uyluk

bel

kalp

ağız

ayak

pençe

doğum sandalyesi

kapı

tapınak

iç oda

masa

sepet

sedir ağacı

kazık

çivi

pencere

incir ağacı

kamış

araba

bir çeşit harpa veya rebaba benzer müzik aleti

CTH 477: Doğum ve Eski Yıllar Ritüeli²⁰⁴

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Konusu: Patili Rahibi

Şehri: Yok

Tanrılar:

Zurgi

Hapiya

İtkalziya

Kulamuşiya

²⁰⁴ Güçerdem: 2007, s.138-151.

Šinapšisi

Malzemeleri:

Hayvanlar;

büyük bir kuş?(kaz, ördek?)

bir kuşaklı ördeği? (kırmızı keklik?)

iki genç keçi

Kaplar;

çanak (yuvarlak kase)

Ekmekler ve Diğer Yiyecek - İçecekler;

üzüm (şeklinde)ekmekler

nahiti ekmeği

iki testi şarap

güzel kokulu iyi ince bir yağ

yedi sert bira

Diğer Malzemeler;

çiviler

harnai (doğum sandalyesi)

sedir ağacı

ılgın ağacı

zeytin ağacı

kurban masası

yatak

sehpa

kayış (atkı)

kırmızı yün

hasırdan kurban masası

kırmızı yün

CTH 480: Šamuha Ritüeli ²⁰⁵

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Rahibe

Konusu: Kötü büyü yapılmış ve kirlenmiş kişileri temizlemek için yapılan bir ritüeldir.

Şehri: Yok

Tanrılar: Yok

Malzemeleri:

Hayvanlar;

bir öküz

bir inek

bir dişi koyun

keçi

Ekmekler ve Diğer Yiyecek ve İçecekler;

²⁰⁵ Goetze: 1969, s.346

küçük bir ekmek somunu

soda bitkisi

bir soğan

yağ

bal

küçük bir peynir

Diğer Malzemeler;

sicim

altın ve gümüş şeritli bir kayık

üç gümüş şekel

bronzdan yapılmış bir çömlek

CTH 481: ^DGE₆'nin Taşıma Ritüeli²⁰⁶

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Ulippi

Unvanı: Siyah Tanrıça Rahibi

Konusu: Yeni bir tapınağa, eski tapınaktaki tanrıların taşınması sırasında yapılan ritüeldir

Şehri: Yok

Tanrılar:

Siyah Tanrıça

Tanrıça Pirinkir

²⁰⁶ Kronasser: 1963,s.6-33.

Hava Tanrısı

Zurki

Ziti

Tuhaizi

Dupšahi

Malzemeleri:

Hayvanlar;

bir kuzu

bir tane kuzu ya da küçük bir keçi

Kaplar;

iki tane gümüş halvani kabı

iki tane gümüş kap

iki tane (belli) bronz kap

bir adet kubur (okların konulduğu kap)

iki tane (belli) şarap çömlekleri

(belli) bronzdan yapılmış bir çömlek

bronzdan yapılmış bir çömlek

Elbiseler;

kırmızı bir başörtüsü

beyaz başörtüsü

yukarı çekilmiş bir elbise

işlenmiş bir gömlek

bir tane kapüşon

bir adet kafa bandı

bir adet kombinezon (iç etek)

bir takım kemerli gömlek

bir tane elbise

bir takım gömlek

bir takım hurri gömleği

bir adet işlemeli bez kemer (farklı) süslenmiş

bir adet işlemeli gömlek

bir takım (uzun) palto

bir takım (belli) elbise

bir takım kemer ile gömlek

Ekmekler ve Diğer Yiyecek ve içecekler;

yarım avuç dolusu iki tane mulati ekmeği

on üç tane düz ekmek

yarım *şatu'dan* sıcak bir ekmek

(belli bir) avuç dolusu beş tane pasta

yarım avuç dolusu üç tane yağlı ekmek

üç tane haraşpavant ekmeği

bir avuç dolusu tatlı ekmek

yarım avuç dolusu iki tane huthutalla ekmeği

bir adet sığır boynuzu ince yağı

Çok az miktarda ince yağ

bir gğm şarap

az miktarda ince yağ

bir küçük peynir

bir gğm şarap

yarım avuç dolusu bal

bir buçuk avuç dolusu tereyağı

bir *vaksur* şarabı

yarım avuç dolusu ağaç yağı

bir avuç dolusu arpa unu

tencere yemeği

(belli bir biçimde) mama

fasulye tencere yemeği

büyük fasulye tencere yemeği

bezeyle tencere yemeği

evan tencere yemeği

çekilmiş arpa

kurutulmuş meyve

su teresi

(belli bir) bahçe otu

biraz ince yağ

bir kase bira

yirmi tane düz ekmek

gangati tencere yemeği

bir tane *hanissa* çömleği bira alırlar

Diğer malzemeler;

babil taşı

kalsedon taşı

necef taşı

gümüşten ve altından kolye

bir altın disk

bir şekel

altın bir göbek takısı

bir set altın *purkis*

demir ile altın kaplı iki tane gerdanlık.

demirden iki tane çivi

iki gümüş etmari

iki bronz etmari

bronz zeriylali

altı tane bronz votiv kapları

bir takım gümüşten bir set huhup (vurmali çalgı)

şimşir ağacından ya da fildişinden yapılan bir arkammi (vurmali çalgı)

bir takım şimşir ağacından ya da fildişinden tarak

şimşir ağacından ya da fildişinden yapılmış bir takım manapnalla (tuvalet malzemesi)

iki tane kurban masası

iki tane masa

iki tane kap ayaklığı

bir takım sandalye

altı geniş aralıkla ve çift takım sandalye

bir ayak taburesi

bir set tarmalla

kırmızı, mavi, siyah, sarı ve beyaz yün

bir set şimşir ağacından küçük yatak

bir set bronz *şagaru*

bir tane küçük su borusu

yedi tane bronz depo

bir tane bir minalık (ağırlık birimi) bronz yapımı küçük lavabo

bir takım gümüş gerdanlık

bir tane yay

bir adet balta ve hançer

bir adet yünden yapılmış kişi

bir šekel gümüş

bir adet gazzarnul dokusu

bir tane takı taşı

bir šekel gümüş

gümüşten bir kolye ya da gümüşten bir kuyruklu yıldız

(belli bir) bahçe otu

CTH 483: Tanrıları Yollara Çağırma Ritüeli²⁰⁷

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Kâhin

Konusu: Tanrıları Hatti Ülkesine Çağırarak İçin Yapılmıştır.

Şehri: Yok

Tanrılar:

²⁰⁷ Goetze: 1969, s.351-353.

Sedir Tanrıları

Malzemeleri:

Hayvanlar;

kusuru olmayan bir koyun postu

bir kartal kanadı

Kaplar;

bitumen kupası

Ekmekler ve Diğer Yiyecek İçecekler;
kurban ekmeği

otuz ince ekmek

bölünmüş mayalı bir somun

kabarmış kekle dolu bir çömlek

kaliteli un

iyi yağ

bir şarap testisi balla iyi yağla dolu bir sürahi

bir kap kaliteli yağ

bir kap bal

incir,

üzüm

zeytin

arpa

Diğer Malzemeler;

hupparaş kabı

kırmızı yün

sedir ağacı (parçası)

sepet işi bir masa

CTH 489: Bir Kadın Gebe Kaldığında Yapılan Ritüel²⁰⁸

Ritüeli Yapan Kişinin Adı: Yok

Unvanı: Kâhin

Konusu: Doğum yapmadan önce ve doğum yaptıktan sonra yapılan ritüeldir.

Şehri:

Kizzuvatna

Tanrılar:

Uzi

Zurgi

Hepat

Maršaya

Aprittašina

Malzemeleri:

²⁰⁸ Güçerdem: 2007, s.151-172.

Hayvanlar;

bir ördek

Elbiseler;

bir gömlek

iki kıyafet (kumaş) parçası

Kaplar;

kâhin pişmiş topraktan yapılmış büyük bardak

harnai

çanak

Ekmekler ve Diğer Yiyecek - İçecekler;

bir şanivali-ekmeğinin lapası

beş ince ekmek

iki kalın ekmek

1/2 avuç dolusu unlu mualti-ekmekleri

sıcak ekmekler

gazzami ekmekleri

saniddu ekmeği

yağ

birtesti şarap

bir avuç dolusu arpa ezmesi

bir sepet meyve

bir testi şarap

bir utu unu

bir mualti-ekmeğinin ½ avuç dolusu unu

yağ

bir testi şarap

Diğer Malzemeler;

sedir ağacı

zeytin ağaçları

ılgın ağaçları

kurban masası

tunçtan yapılmış alet

pişmiş toraktan yapılmış aletler

tabure

yatak

bir perde

bir bağ boyunduruk

iki kirsî

iki tarpala renginde yün

Yukarıda; Anadolu ve Kizzuvatna kökenli metinler verilerek bu metinlerden bir tablo oluşturmaya çalıştık. Bu tabloyu, ritüeli yapan kişinin adı ve unvanı, geldiği ülke ya da şehir, ritüelin konusu, , ritüelde geçen tanrılar ve ritüellerde kullanılan malzemeleri göstermek için hazırladık. Hazırladığımız tablo istatistikî bilgiler vermesinin yanı sıra, o dönem Hitit Anadolu'sunun

hayvan ve bitki türlerini anlamak, Hititlerin doğayı ne derece tanıdığını, madenleri nerelerde kullandığını kavrayabilmek açısından önemlidir.

Büyü ritüellerinde büyü yapan kişilerin genel olarak Kâhin, Rahip, Yaşlı Kadın, Büyücü Kadın, Hekim gibi unvanlar kullandığını görmekteyiz. Bu unvanlardan ritüelleri gerçekleştiren bu kişilerin bazen din bazen de sağlık görevlisi gibi çalıştıkları sonucu çıkmaktadır. Yine buradan çıkan başka bir sonuç ise büyü ritüellerini gerçekleştiren bu kişilerin genellikle kadın olmalarıdır.

Ritüellerin konusundan genelde hastalıktan ya da başka bir büyünün doğurduğu sorundan kurtulmak için ritüeller yapıldığını anlamaktayız. Bunun yanı sıra kötü bir duruma karşı önlem alma amaçlı ritüellerin yapıldığını da görmek mümkündür. Yani Hititler sadece karşılaştıkları kötü durumları ortadan kaldırmak için değil, bu kötü durumları önlemek için de ritüel düzenlemişlerdir.

Ritüellerin kökenine baktığımızda ritüellerin Hitit kökenli olmadığını görmek mümkündür. Hititlere büyü kavramının Anadolu'nun güneyinde ve güneydoğusunda Hurrice ve Luvce konuşulan bölgelerden, özellikle Kizzuvatna'dan girdiği anlaşılmaktadır. Yine Arzava da büyülerin geldiği şehirler açısından Kizzuvatna kadar olmasa da önemli bir şehirdir.

Ritüellerde geçen tanrı isimlerine baktığımızda Hititlerin büyüler kadar farklı bölgelerden tanrılar da aldığını görmek mümkündür. Ritüellerde geçen tanrı isimleri bize Hititlerin yaşadığı coğrafyaya neden bin tanrı ili dendiğini bir kez daha göstermektedir.

Hititlerin ritüellerde kullandıkları kaplar, bize Hititlerin hangi tür malzemeleri kullanabildiklerini göstermektedir. Hititlerin kilden kap yapmaları şüphesiz çok şaşırtıcı değildir. Ancak Hititler sadece kilden kap yapmakla kalmamışlar birçok madeni kullanabildiklerini ritüellerde kullandıkları kaplar ve araç-gereçlerle bize göstermişlerdir.

Ritüellerden anlaşıldığına göre Hititler çok iyi bir tarım toplumdur. Özellikle kullandıkları ekmeklere baktığımızda bunların çok çeşitli olduğunu görmek mümkündür. Bundan da şu anlaşıyor ki: Hititler buğdayı iyi tanıyorlar ve buğdaydan çeşitli ekmekler üreterek faydalanıyorlardı. Yine ritüellerde kullanılan meyvelerden de Hititlerin meyve üretimi yaptıklarını çıkarmak mümkündür.

Ritüellerde kullanılan hayvanlar Hititlerin tarımın yanı sıra hayvancılıkla da uğraştıklarını göstermek açısından önemlidir. Ritüellerde adı geçen hayvanlara bakılırsa, Hititler hem küçükbaş hem de büyükbaş hayvancılık yapmayı biliyorlardı. Üstelik küçükbaş hayvanların yünlerinden yararlanarak onlardan iplik üretilip bunları kullanmaktaydılar. Hatta bu yün ipliklere çeşitli renkler bile verebilmekteydiler.

Sonuç olarak bu ritüeller incelendiğinde, ritüellerin Hititlerin sadece dini yaşantısı hakkında bilgi vermekle sınırlı kalmadıklarını anlamak mümkündür. Ritüellerin yapılış amacı, bize Hitit sosyal yaşantısından önemli ipuçları verir. Bu ritüeller sayesinde Hitit toplumunun hangi olaylardan korktuğunu, hangi olaylar karşısında çaresiz kaldığını, hangi olaylar karşısında hangi çözüm yollarını ürettiklerini görmek mümkündür. Ritüeller incelendiğinde kullanılan malzemelerden de Hitit ekonomisi hakkında bilgi almak mümkündür. Malzemeler bize Hititlerin o dönemde kullandıkları araç-gereçleri ve yiyecek-içecekleri göstermesi açısından önem taşımaktadır.

SONUÇ

Hitit toplumunu incelediğimizde onların hayatlarının hemen her safhasında büyüye yer verdiklerini görmekteyiz. Onları anlayabilmek için öncelikle büyüün ne olduğunu, ritüelin ne olduğunu, bu kavramların Hititlerin dünyasında ne anlam ifade ettiğini anlamaya çalıştık. Daha sonra daha özele inerek yapılan büyü metinlerinin bir kısmını incelemeye çalıştık. İncelediğimiz metinlerin birçoğunun giriş kısmında ritüeli gerçekleştiren kişinin cinsiyeti, mesleği, nereli olduğu, ritüelin yapılma nedeninin ne olduğu söylendikten sonra ritüel malzemeleri sayılmaktadır. Ritüel malzemeleri ise; iplikler, yünler, yiyecek içecek malzemeler, çeşitli hayvanlar, kaplar ve majik gücü olan daha birçok malzeme kullanılmaktadır. Ritüellerin amacı, ritüeli yaptıran kurban sahibini büyü vasıtasıyla temizlemektir. Bu kişilerin çoğunlukla, yönetici ya da zengin kişiler olduğu görülür ama maddi durumu iyi olmayanlar da ritüel yaptırmaktadır yani malzemelerin çeşitliliği ve miktarları, ritüel sahibinin ekonomik ve sosyal statüsünü göstermesi açısından önemlidir. Ritüeli yapan kişilerin kurban sahibinin ritüelde kullanmak için getirdiği malzemelerin bir kısmını kendileri için aldığı görülür.

Büyü ile ilgili çok sayıdaki Hitit metinlerinden, Hititlerin hemen her konuda büyüye başvurduklarını söylemiştik. Bunu daha iyi anlayabilmek için bu konuda örnekler vermenin doğru olacağını düşündük. Hititlerde; baş ağrısı, öksürük, ses kısıklığı, göz hastalıkları, yaralanma, sarılık, ağız hastalıkları, kalp krizi, depresyon, kısırlık, kâbus görme, endişe hali, mezarların kirletilmesi, doğum-hamilelik sorunları, salgın hastalıklar, kraliyet ailesinden birinin ölümü, cinayet, şiddet uygulaması, lanet dedikodu, kral ve kraliçeyi arındırma, arkadaşlar arasında kavga, aile bireyleri arasında çekişme, tanrıları çağırma, ağız yıkama, üzüm bağlarının verisizliği, orduda salgın hastalık ve bunlara benzer hemen her bireysel toplumsal, ruhsal ve tıbbi konuda büyüye başvuruluyor, büyüün gücünden yararlanılıyordu.²⁰⁹

²⁰⁹ Reyhan: 2008, s.231.

Büyü ritüellerini icra eden kişiler bu ritüellerde bir takım metotlar kullanıyordu. Bu metotlar yapılmak istenen büyüün amacına göre değişebilirdi. Bunun dışında büyü yaptıran kişileri etkilemek için de bu metotlar kullanılırdı. Kısaca bu metotlara bakacak olursak:

1. Benzetme (Analoji) Metodu:

Doğada olup biten olayların gözlemine dayanan ve bu metodun amacı “benzetme yoluyla istenilen sonucu elde etmek” dir. Bunu yaparken de “benzer benzeri yaratır” ilkesinden hareket edilmektedir. Bu büyü, sözle veya bir eylemle olabileceği gibi ikisi aynı anda da yapılabilir.²¹⁰

2. Bağlantı Kurma ve Aktarma Metodu:

Bu metotta kurban sahibi ile ritüelde kullanılan malzemeler arasında bir bağlantı kurulmakta ve kötülükler bu bağlantı ile söz konusu malzemelere aktarılarak kurban sahibinden uzaklaştırılmaktadır.²¹¹

3. Özdeşleştirme ve Yerine Geçme Metodu:

Yerine geçme kavramı pek çok ritüelde görülmektedir. Eski ve modern, çeşitli uygarlıklarda değişik biçimlerde ortaya çıkmaktadır.²¹² Bir kişinin/ nesnenin yerine başka bir kişinin/nesnenin “vekil olarak geçmesi” onunla “özdeşleştirilmesi” ve bu vekilin üstlendiği kötülükleri çok uzaklara “taşması” esasına dayanan bir uygulamadır.²¹³ Hitit büyü ritüellerinde kurban sahibinin yerine geçme iki şekilde olmaktadır. Bunlardan birincisi “tarpalli” ikincisi ise “nakkušši”dir.²¹⁴ Tanrılara Sunma ve Tanrılardan yardım isteme:

Tanrılar efendi insanlar da onların kulları olduğundan, günahların affını sağlamak onu itiraf etmekle başlardı. Bundan sonra, bazen suçu isteyerek değil, bilmeden işlediğini anlatıyor; bazen, kendisinin aslında suçlu

²¹⁰ Reyhan: 2003, s.118.

²¹¹ Reyhan: 2008, s.233.

²¹² Frazer: 1992, s.170.

²¹³ Reyhan: 2003, s. 136.

²¹⁴ Reyhan: 2003, s.130.

olmadığını, babasının işlediği günahların kefareti ödediğini belirtiyor; bazen de suçlunun artık hayatta olmadığını söyleyerek, cezalandırmanın sona ermesini istiyordu.²¹⁵

4. Kefaret Ödeme:

Kefaret, “işlenen bir günahın bağışlanması için yapılması ya da verilmesi gereken” şeklinde tanımlanabilir. Bazı ritüellerde belirtildiğine göre, bir kişiyi yaralama, öldürme gibi karşı tarafı mağdur edecek bir suç/günah işlenmesi durumunda zarar veren kişi zarar verdiği kişinin mağduriyetinin kefareti ödemek zorundadır.

Büyüsel temizlenme ritüellerinin büyük bir bölümü Orta Hitit Dönemi’nde Kizzuvatna ve Luvi veya Yukarı Mezopotamya’nın ve Kuzey Suriye’nin Hurri bölgelerinden gelen bu işte yetişmiş kadın ve erkek görevliler tarafından kaleme alınmıştır.²¹⁶

Eski Hitit Dönemine ait çok az sayıda büyü ritüeli göze çarpmaktadır.²¹⁷ Bunların en önemli özelliği de Mezopotamya ve Suriye etkisi altında kalmadan tamamen Anadolu’yu yansıtmalarıdır.²¹⁸ Hititlerde büyü kavramı öncelikle Anadolu’nun Güneyinde ve güneydoğusunda Hurrice ve Luvice konuşulan bölgelerden, özellikle Kizzuvatna’dan girmiştir.²¹⁹ Orta Hitit Döneminden itibaren ise büyüün Hitit Devleti içindeki önemi ile birlikte bu literatüre ait belge sayısı da artmıştır.²²⁰ M.Ö. 1400 yıllarında Kizzuvatna bir Luvi-Hurri karışım bölgesi olarak görülmektedir.²²¹ Bu ortak yaşam özellikle dinsel ve kültürel sahada kendini hissettirmektedir.²²²

Bu dönemde Hattuša’daki kraliyet ailesinin Kizzuvatna ve Hurri bölgesi ile olan ilişkilerinin göz ardı edilmemesi gerekir. Güneydoğu ve Kuzey

²¹⁵ Dinçol: 1982, s.88.

²¹⁶ Wilhelm: 1988, s.366-368.

²¹⁷ Bk. Neu: 1980.

²¹⁸ Popko: 1995, s.80.

²¹⁹ Hass: 1976-80, s.630-631; Ünal:1980, BMECCJ 3, s.65:1996, Hantitaşu, s.9; Popko:1995, s.107.

²²⁰ Popko: 1995, s.104.

²²¹ Kammenhuber: 1968, s.102; Haas:1994, s.17.

²²² Wilhelm: 1974, s.5-7.

Suriye'den Hattuša'ya getirilmiş özellikle de 'korunma büyü'sü' niteliğinde olan birçok büyü ritüeli, belki de o dönemde yaşanan olumsuz olayları önlemede etkili olabileceği düşüncesinden kaynaklanmaktaydı.

Eski Hitit Dönemi'nin son kralı Telepinu'dan sonra 15.Yüzyılın ikinci yarısında tahtta bulunan krallar sadece isimleriyle bilinmektedirler. Hattuša'da yeni hanedanın tahtı nasıl ele geçirdiği belirsizdir. Bu dönemde Saray mensuplarının isimlerinin Hurrice ve Hattice olduğu görülmektedir.²²³ Aslen Doğu Kafkasya kökenli olan Hurriiler 3.binin 2.yarısında Mezopotamya'nın kuzeyinde varlıklarını göstermişler ve 2.binde Mezopotamya'nın kuzeybatısına, Suriye'ye ve Küçük Asya'nın güneydoğusuna kadar yayılmışlardır.²²⁴ Bu Hurri göçünün başlangıcı Asur Ticaret Kolonileri Dönemine rastlamaktadır. En azından bu dönemde Kaneş'teki belgelerde Hurrice isimlerin bulunması bunu doğrulamaktadır. Hurriilerin anayurdu, Suriye'nin kuzeyi ile Fırat nehri civarı olarak kabul edilmektedir. Ancak Hurriiler Anadolu'nun güneyinde Kizzuvatna'yı da etkileri altına almışlardır.²²⁵ Boğazköy'de bulunan Hititçe Hurrice metinler, Hurri etkisinin Eski Hitit ve Orta Hitit Dönemleri'nden itibaren girdiğine dair bilgiler vermektedir. Bir Maşat mektubu²²⁶ Kizzuvatna'nın Maşat çevresindeki toprakları içine aldığı, Ortaköy'de bulunan Hurrice metinler²²⁷ de Hurri etkisinin Hitit Devleti'nin kuzey sınırlarına kadar ulaştığını göstermektedir.

Kammenhuber²²⁸, Kizzuvatna'da M.Ö. 1400 yıllarında konuşulan diller konusundaki yargının, metni hazırlayan kişilerin, metnin içerisinde başka dilden unsurlar bulunmasına rağmen, Kizzuvatna'dan olduklarını söylemelerine bağlı olduğunu belirtmektedir. Ritüellerine Luvi büyüleri serpiştirilen Zarpia'nın bir Luvi'li olabileceğini ancak kendini Kizzuvatnalı olarak gösterdiğini²²⁹ de ifade etmektedir. Ayrıca pek çok ritüelde, ritüeli

²²³ Goetze: 1940, s.75.

²²⁴ Popko: 1995, s.84.

²²⁵ Popko: 1995, s.85.

²²⁶ Alp: 1991, s.262.

²²⁷ Süel: 1992, s.487-492.

²²⁸ Kammenhuber: 1968, s.101-103.

²²⁹ CTH 400: Zarpia LU AZU URU Kizzuvatna.

yapan kişilerin Kizzuvatna'dan mı geldikleri konusunda bilgi verilmediğini aslında bunların çoğunun Luvice unsurlar taşıdığını²³⁰ ve Kizzuvatna'daki Luvi etkisinin Hurri etkisinden daha eski tarihlerde ortaya çıktığını ve Hurrice'nin Luvice'den etkilendiğini belirtmektedir.

Bu büyü ritüellerini icra eden kişilerin çoğunlukla kadın olması dikkat çekicidir. Bu durum büyü konusunda etkili olan Hannahanna, Išhara, Šavušga, Kamurušepa gibi tanrıçaların çoğunlukta olmasıyla uyum içindedir.²³¹

Kizzuvatna'da Luviler ve Hurriler'in ortak bir yaşam sürdüğü anlaşılmaktadır. Özellikle dinsel ve kültürel sahada kendini hissettiren Luvi-Hurri ortak yaşamı, yukarıda da bahsedildiği gibi çeşitli metinlerden ve Hurri-Luvi ortak kültürünün ürünü olan büyü ritüellerinden edinilen bilgilerden anlaşılmaktadır.²³²

O dönemin Hitit tarihinin iyi bir değerlendirilmesini yapabilmemize imkan tanıyan bu ritüel metinler, Hattuša'da Hurri etkisinin iyice hissedildiği 15. yy'ın sonu ve 14. yy'ın başına tarihlenmektedirler. Ayrıca iç politikadaki karışıklıklara karşı da büyü'nün uygulanması Orta Hitit Dönemine dayanmaktadır.²³³

Büyü uygulamaları, insana doğumundan²³⁴ ölümüne²³⁵, kadar eşlik etmektedir. Hitit toplumunda, İyi büyü, resmi bir şekilde, toplumun her kesiminde özellikle de kraliyet ailesinde uygulama alanı bulmuş, kara büyü ise, yapanlara ölüm cezası verecek kadar, ciddi bir suç olarak görülmüştür. Hitit kanunlarında kara büyü'nün tanımı şu şekilde yapılmıştır: "Kişi kültüsel temizliğin ardından kalanları yakmak yerine onları başka birinin evi ya da tarlasına koyarsa (§ 44/b) ya da kişi bir yılan öldürür ve bunu yaparken başka

²³⁰ CTH 322: CTH 404, CTH 422, CTH 446.

²³¹ Beckman: 1993, s.36.

²³² Wilhelm: 1974, s.5.

²³³ Hutter: 1991, s.43.

²³⁴ Ünal: 1988, s.71-74.

²³⁵ Bk. Beckman: 1983.

birinin adını söylerse (§ 170) kara büyü yapmış kabul edilir ve bu suçun cezası da ölümdür.”²³⁶

Bu dönemde, kral ve ailesine karşı ‘kara büyü’ yapıldığına, II. Tuthaliia’ya karısı Nikalmalti ve oğlu ile birlikte, ablası Ziplantaviia tarafından yaptığı büyüü örnek olarak verebiliriz. Bu örnek, büyüün politik amaçlar için kullanıldığını gösterdiği gibi, kraliyet ailesi içindeki karışıklıklara da ışık tutmaktadır:

KBo XV 10+ KBo XX 42 Vs.I²³⁷

Bu kötü büyülenmiş diller, beyi, karısı, çocukları (ve) evi ile çevrelesin. Zî’yi oğulları ile tutsunlar beye de karısına da (ve) çocuklarına da hayatta kalma, karşı koyma, erkeklik kuvveti sürekli şekilde versinler, torununu ve torununun çocuklarını yüceltsin ve ülkeyi doyursun.

Burada söz konusu ‘Diller’ bir aile geçimsizliğine işaret etmektedir. Kral ve ailesinin huzuru ülkenin refahı anlamına geldiği için bu büyüün bütün ülkeyi tehdit ettiği düşünülmektedir. Ziplantaviia’nın kardeşini neden büyülediği konusuna metin ışık tutmamaktadır. Szabo²³⁸, ritüelin sebebi olarak Hattuša’daki saray entrikalarını göstermektedir. Bu ritüelden başka bir metinde de (KBo XX 34) Ziplantavi(ia) ve Attai isimli kişilerden devamında da kraliçeden bahsedilmektedir. Metinden anlaşıldığı kadarıyla bu temizleme ritüeli, tahta geçme planları bulunan Ziplantaviia’nın Attai ile birlikte, kraliçeye yaptıkları kötülükten onu arındırmak için yapılmıştı.²³⁹

Ritüelde kullanılmış olan malzemeler tıpkı ülke içindeki her türlü felaket gibi ülke dışına atılır. Bireysel bir lanetn toplumsal bir olay gibi kabul edilmesi neticesinde yapılan tüm ritüel işlemlerinin temelinde ise, gelecekteki kötülüklere sebebiyet vermemek vardır, bu da diğer Hitit ritüellerini özelden

²³⁶ Bk.Otten: HTR, 1958.

²³⁷ Szabo: 1971, s.18.

²³⁸ Szabo: 1971, s.88.

²³⁹ Hutter: 1991, s.35.

genele giden bir atmosfer içinden kurtarmasa sa; gere Hitit toplumundaki gelenekleri, gerekse diğer eski toplumların genel bakışını yansıtır.²⁴⁰

Anadolu insanının sahip olduğu ritüellerin pek çok ortak özelliklere sahip olduğunu ritüel metinleri sayesinde anlıyoruz. Şöyle ki; kirlilik-temizlik, verimsizlik-bereketlilik, uğursuzluk-iyi şans, sağlık-hastalık, normal doğum-anormal doğum, erkeklik-kadınlık, tanrının iyiliği-tanrının gazabı, ak-büyü-kara büyü, iyilik-kötülük gibi tezatlıklar, ritüellerin vazgeçilmez unsurlarında olup, hepsi birbirine benzer konularda olsa da keni içinde özgünlükler barındırdığını, Hitit toplumunu da hem doğulu hem batılı, hem taklitçi hem de kendine özgü medeniyet olarak gösterdiğini söylememiz yanlış olmaz.²⁴¹

Büyü ritüellerini anlamak için orijinal çivi yazılı metinler bize oldukça yardımcı olacağını düşündüğümüzden tezimizin son bölümünde genelde tam olan metinlerden seçmeler yaparak büyü ritüellerinin bir kısmını vermeye çalıştık. Vermiş olduğumuz bu ritüeller hem tezimizin birinci bölümünde açıklamaya çalıştığımız Hitit ritüellerinin somut örnekleri hem de bu ritüelleri anlamamıza yardımcı olacak birinci el kaynak niteliğindedir.

²⁴⁰ Güçerdem: 2007, s.246.

²⁴¹ Güçerdem: 2007, s.249.

KAYNAKÇA

- AKYOL Y., (2009) Dinsel Ritüeller ve Modern Milliyetçilikte Ritüel İnşası: Şehit Cenazeleri, Yüksek Lisans Tezi.
- Alp S., (2002) Hititlerin Mektuplaşmaları, Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yay., İstanbul
- Alp S., (1991) HBM= Hethitische Briefe aus Maşat-Höyük, Ankara
- ANA BRİTANNİCA, (1987) Genel Kültür Ansiklopedisi, Cilt V, İstanbul
- AND M., (2006) Elemterefiş Anadolu'da Büyü ve İnanışlar, Büyü Canlılık ve Sanat,Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yayıncılık, İstanbul, 6-17.
- BECKMAN G., (1983) Hittite Birth Rituals, StBot 29, Wiesbaden
- BECKMAN G., (1990) "OX ritual", Orientalia, (CTH 760.I)
- BECKMAN G., (1993) From Cradle to Grave: Women's in Hittite Medicine and Magic, JAC 8, s,25-39.

- BRINTON D.G., (1899) Religions of Primitive Peoples, New York.
- BRYCE T., (2003) Hitit Dünyasında Yaşam ve Toplum, Çev. Müfit Günay, Dost Kitabevi, Ankara.
- COOLINS B.j. (1997) "Incantations: Purifying a House: A Ritual for the Infernal Deities", The Context of Scripture, Vol. 1, Canonical Compositions from the Binlical World, W. W. Hallo (ed.), Leiden. New York. Köln, 168-171.
- COOLINS B.j. (2002) "Necromancy, Fertiliy and the Dark Earth: The Use of Ritual Pits in Hittite Cult", *Magic and Ritual in the Ancient World*, P. Mirecki-Marvin Meyer (eds.), Leiden. Boston. Köln, 224-241
- ÇELEBİ B., (2003) Eski Önasya Toplumlarında Suç ve Ceza Kavramı, Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Y., Sayı 22, İstanbul.
- ÇELEBİ B., (2007) Anadolu'da Hitit Sosyal Yaşamında Kadının Yeri ve Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- DİNÇOL A., (1982) "Hititler Öncesinde Anadolu", Anadolu Uygarlıkları, c.I, Görsel Yayınları Ankara, s. 17-120

DİNÇOL A., (1985) “Ašhella Rituali (CTH 394) ve Hititlerde Salgın Hastalıklara Karşı Yapılan Majik İşlemlere Toplu Bir Bakış” Belleten Cilt XLIX, Sayı 193.

ENCYCLOPEDIA BRITANNICA, Rites and Ceremonies ,c. XIX

ERGİNER G., (1997) Kurban-Kurbanın Kökenleri ve Anadolu’da Kanlı Kurban Ritüelleri, YKY, İstanbul.

ERGINÖZ G. Ş., (1999) Hititlerde Anatomi ve Tıp, Dilekofset Matbaacılık, İstanbul.

FRIEDRICH, J., (1971) HG= Die Hethitischen Gesetze, Leiden 1959, 2. Aufl.

GOETZE A., (1930) NBr.=Neue Bruchstücke zum grossen Text des Hattušiliš und den Paralleltexten, MVAeG 34/2, 1930, s.I-58.

GOETZE A., (1940) Kizz= Kizzuwatna and the Problem of Hittite Geography, New Haven.

GOETZE A., (1957) Kleinasien, München.

GOETZE A., (1958) “ A Hittite Myth: The Telepinus Myth”, The Ancient Near East: An Anthology of Text and Pictures, J.B. Pritchard (ed.) Oxford.

- GOETZE A., (1969) A Hittite Rituals, Incantations and Description of Festivals, ANET.
- GURNEY O.R., (1977) Some Aspects of Hittite Religion, London
- GÜÇERDEM B., (2007) Hitit Ritüelleri Üzerine, (Yüksek Lisans Tezi) Ankara
- GÜTERBOCK H. G., (1961) Hittite Mythology, S.N. Kramer (ed.) Mythologies of the Ancient World, New York-Chicago.
- HAAS V., (1994) Geschichte der Hethitischen Religion, Leiden-New York-Köln
- HAAS V., (1976-1980) RIA 5
- HAAS V., (1987-1990) RIA 7
- HAAS V., (1995) "Death and the Afterlife in Hittite Thought", J.M.Sasson (ed.), Civilizations of Ancient Near East III, 2021-2030.
- HARRISON J., (1912) Themis, Cambridge
- HOFFNER H.A., (1967) "Second millennium antecedents to the Hebrew 'öbh', Journal of Biblical Literature 86, 385-401.

- HOFFNER H.A., (1974) Alimenta
- HOFFNER H.A., (1993) RIA 8/3-4
- HOOK S.H., (1933) Myth and Ritual, Oxford
- HOOKE S.H., (2002) Ortadoğu Mitolojisi, Çev. Alâeddin Şenel, 4. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.
- HUTTER M., (1991) Bemerkungen zur Verwendung magischer Rituale in mittelhethitischer Zeit, AoF 18, s.32-43
- HUTTER M., (2010) Luvi Dininin Nitelikleri, Luviler, Anadolu'nun Gizemli Halkı (Yayına Hazırlaya: H. Craiy Melchert), Kalkedon Yay.:127, İstanbul, 193-244
- KAMMENHUBBER A., (1968) Kizzuwatna/Kilikien, Die Arier im Vorderen Orient, Heidelberg
- KARAUĞUZ G., (2001) Hitit Mitolojisi, Çizgi Yayınları, Konya.

- KELLERMAN G., (1986) “ The Telepinu Myth” Reconsiderd, Kaniššuwar. A Tribute to Hans G. Güterbock on his seventy-fifth Birthday, H.A.Hoffner-G.Beckman (eds), Chicago, S.115-125
- MARTİNO S. D., (2006) Hititler, Dost Kitabevi, , Ankara.
- MASSON, (1950) Apropos d’un rituel hittite pour la lustration d’unc armee, Revue de l’Histoire des Religions, 1950
- Mc MAHON R., (1991)The Hittite State Cult of the Tutelary Deites, c.1, Chicago.
- MEYDAN LAROUSSE, (1986)cilt III, s.685-686
- MURAT L., (2002) Kizzuwatnalı Rahip Ammihatna’ya Ait Bir Ritüel Metin (CTH 471), (Doktora Tezi) Ankara.
- MURAT L., (2003) Ammihatna Ritüelinde Hastalıklar ve Tedavi Yöntemleri, Archivum Anatolicum (Anadolu Arşivleri), C. VI, Sayı 2.Ankara.

- NEU E., (1970) StBoT 12 (KBo XVII 78 I)
- OTTEN, H, (1958) HTR= Hethitische Totenrituale, Berlin
- ÖZBUDUN S., (1997) Ayinden Törene-Siyasal İktidarın Kurulma ve Kurumsallaşma Sürecinde Törenlerin işlevleri ,Anahtar Kitaplar.
- POPKO M. (1995) Religions of Asia Minor, Academic Publications Dialog, Warsaw
- REYHAN E, (2008) “Eski Anadolu Kültüründe Büyü ve Büyücülük”, Gazi Akademik Bakış, c.II, sayı 3,Ankara
- REYHAN E., (2002) Hitit Kaynaklarında Kizzuwatna’lı Kadın Mastigga’ya Ait Ritüel Metinler, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara.
- REYHAN E., (2003) Hitit Büyü Ritüellerinin Uygulama Şekilleri Üzerine Bir İnceleme, Archivum Anatolicum (Anadolu Arşivleri), c.VI. Sayı 2, Ankara, s.111-142.
- RÜSTER C.-NEU E., (1989) Hethitisches Zeichenlexikon (Studien zu den Boğazköy-Texten 2), Wiesbaden

- SEVİNÇ F., (2009) Hititlerde Yer altı Dünyası, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (1)
- SEVİNÇ F., (2007) Hititlerde Ölülere ve Yeraltı Tanrılarına Sunulan Kurbanlar”, Doktora Tezi, Ankara
- SMİTH, W.R., (1927) Religion of the Semities, London
- SOMMER-FALKENSTEIN, (1938) Die hethitische akkadische Bilingue des Hattusili I (Labarna II), München.
- SÜEL, A. (1985) Hitit Kaynaklarında Tapınak Görevlileri İle İlgili Bir Direktif Metni, Ankara
- SÜEL, A. (1992) Ortaköy: Eine Hethitische Stadt mit hethitischen und hurritischen Tontafelendeckungen, Fs. S. Alp, s.487-492
- SZABO, G., (1971) Ein hethitisches Entsühnungsritual für das Könispar Tuthaliia und Nikalmati, Theth 1, Heidelberg

- ŞAHİN H.ve KOÇAK Ö., (2002) Eskiçağ Tarihi Araştırmalarında Jeopolitiğin Yeri, Anadolu Araştırmaları XVI. İstanbul: İstanbul Ün. Edebiyat Fakültesi Hititoloji, Prehistorya Önasya Arkeolojisi ve Eskiçağ Anabilim Dalları Yayınları.
- ÜNAL A., (1996)The Hittite Ritual of Hantitaššu From The City of Hurma Against Troublesome Years, TTKY.
- ÜNAL A., (1999)Hititler-Etiler ve Anadolu Uygarlıkları, Etibank Yayınları, İstanbul.
- ÜNAL A., (1982) Hitit Tıbbının Ana Hatları, Belleten cilt XLIV/175.
- ÜNAL A., (2003) Hititler Devrinde Anadolu, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, c.II,İstanbul.
- ÜNAL A., (2005) Hititler Devrinde Anadolu, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, c.III,İstanbul,
- ÜNAL A., (2006) Elemterefiş, Hititlerde ve Çağdaşı Anadolu Kavimlerinde Büyücülük, Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yayıncılık,s. 18-35.

- ÜNAL A., (1974) Hattusili III: Hattusili bis zu seiner Thonbesteigung, (Band I-III), Heidelberg.
- ÜNAL A., (1977) M.Ö. II.Binyıl Anadolu'sunda Doğal Afetler, Belleten, c.XLI, sayı 163,Ankara.
- ÜNAL A., (1980)Hititlerde Ölölere Sunulan Kurban Hakkında Bazı Düşünceler, Anatolia XIX.
- ÜNAL A., (1988) The Role of Magic in the Ancient Anatolian Religions According to the Cuneiform Texts from Boğazköy Hattuşa, Essays on Anatolian Studies in the Second Millennium B.C. BMECCJ 3.,H.I.H.
- ÜNAL A., Prince Takahito Mıkasa (ed.), Wiesbaden.
- ÜNAL A., (2004) Hititlerde Büyü, Arkeoatlas Dergisi, Sayı 3.
- ÜNAL A: (1996) Hantitaššu=The Ritual of Hantitaššu from the City of Hurma Against Trouble Some Years, Ankara.
- VAN BROCK, (1959) RHA 65, s.132-139.

- WEEKS D.M., (1985) The Hittite vocabulary: An Anatolian Appendix to Buck's ' Dictionary of selected synonyms in the principal Indo-European Languages, Los Angeles.
- WILHELM, G., (1974) Hurritische und Luwische Riten aus Kizzuwatna, AOAT S 3, Kevelaer/Nwukirchen-Vluyn.
- WILHELM, G., (1988) Fest. Otten
- WILHELM, G., (1994) The Hurrians, (translated from German by J.Barnes), Warminster.

CTH 404: Aile Geçimsizliğine Karşı Maštigga Ritüeli²⁴³

Vs I

Kizzuvatnalı kadın Maštigga şöyle der: Eğer baba oğlu ile karı kocası ile ya da erkek kardeş kız kardeş ile kavga ederlerse onları birlikte iken barıştıracam ve onları şöyle yapacağım.

(5) [] x [] yağ, ince ekmek, 1 tarna ağırlığında tatlı Kurban ekmeğini [] küçük bir kap, saf zeytinyağı [] mey]va, incir, kuru üzüm

[] 1 küçük peynir, mavi yün, kırmızı yün, az miktarda []x, kazma, kürek (10) [] x []

Masa, yatak, örtü[] yaptıkları el ve dil heykelleri [] ufaltılmış NA⁴nitri, sinir az miktarda [] tarpatarpa otu, balık, kertenkele (15) iki tencere [] bir kadeh, bir su kabı, bir ^{DUG}GİR.KİŠ [] üç testi şarap, [bir] beyaz koyun ,bir siyah koyun, bir köpek yavrusu[] bunlar hazırlanınca []

Yaşlı kadın iki kurban sahibini kurban için[]yaşlı kadın bir mayalı kurban ekmeğini bir avuç peyniri[] bir testi şarabı (20) alır ve onları kurban sahibine uzatır ve (onlar) ellerini koyarlar

Bir kurban ekmeğini ve de peyniri parçalar, şarabı da sunar ve şöyle söyler:”sahibim Güneş Tanrısı, işte sana kötü dilleri teslim ettim (25) işte, onları bu günde Güneş Tanrısı’na [] diller x [] –ecekler”

Yaşlı kadın elbise giydirilmiş ve onları, başları örtülmüş kilden heykelleri ve iki ahşap heykeli iki kurban sahibinin ayaklarının önüne koyar (30) k[ilde]n yapılmış iki dili ve de eli onların başlarına koyar

Onların vücutlarına mavi ve kırmızı yünden ipi dolar ve onlar (yünler) onlarda kalır

²⁴³ Reyhan: 2002, s.27-65.

Kırmızı yünü alır, onu onlardan bıçakla yukardan tamamen keser ve şöyle söyler: “siz, o (35) gün ne ile doyurulduysanız²⁴⁴ şimdi işte o günün dillerini tanrı Andaliia bıçak ile kesti” ve onları ocağa fırlatır.

Yaşlı kadın bir balığı alır, onu iki kurban sahibinin ikisinin birlikte üzerinde çevirir ve şöyle söyler:

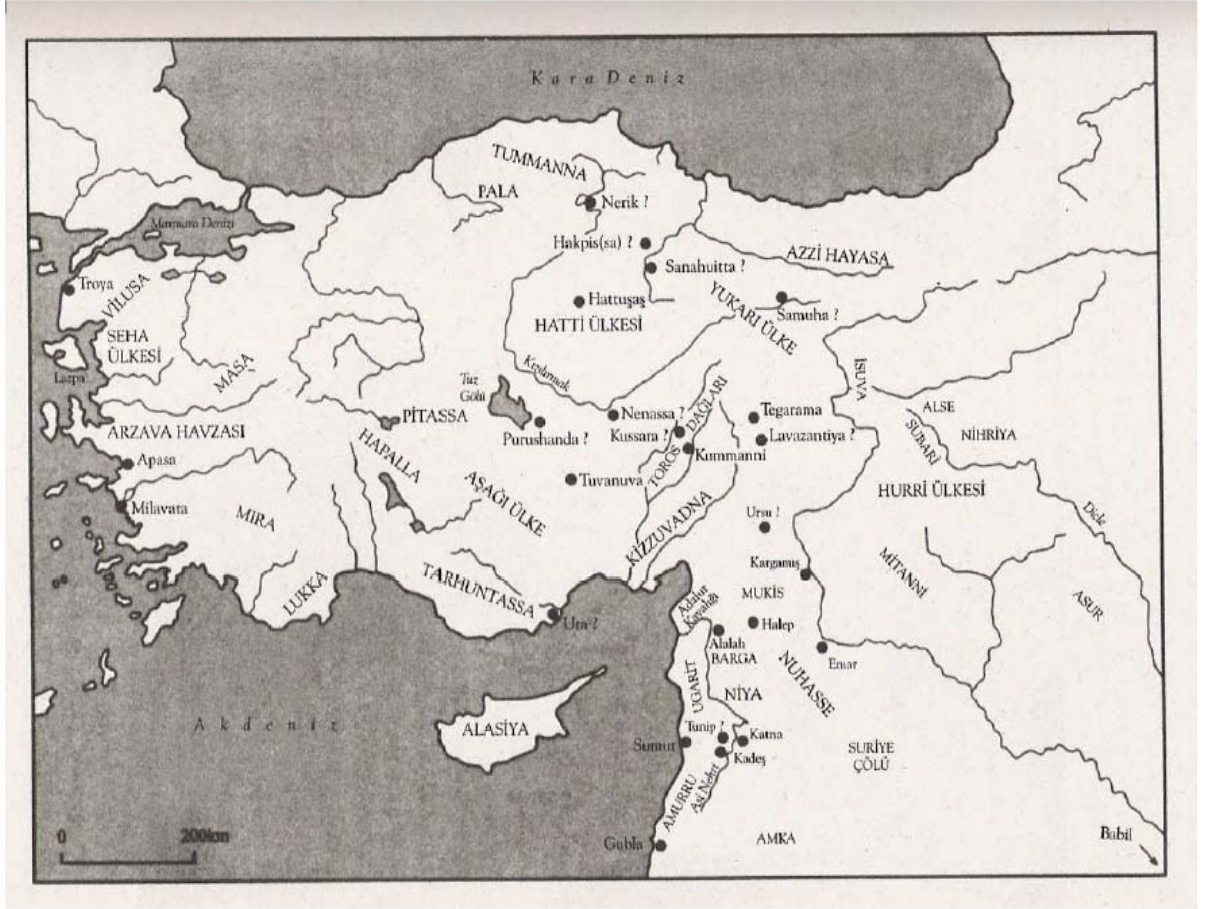
(40) “Bu balık denizin boğası(dır), bu balık denizden nasıl ayrıldıysa, şimdi o günün lanetli dilleri (de) (sizden) ayrılınsınlar” ve balığı ocağa fırlatır

(yaşlı kadın) beyaz ve siyah yünü alır, sonra (onları) içyağının etrafına dolar (45) ve ona tiššatva der, onu iki kurban sahibinin üzerine tutar ve şöyle söyler:”ağız ve dil ile her ne söyledinizse şimdi bak tiššatva “vücut(unuz)daki o günün dilleri sizden ayrılmış olsun ve onu ocağa fırlatır

(50) Sonra, yaşlı kadın tuzu, iç yağını[] ve de balmumunu alır, balmumundan diller yapar[ve onları] iki kurban sahibinin başının üzerinde çevirirtuzu, içyağını ve de siniri onların üzerinde çevirir, sonra onları, onlara uzatır, ve onlar, ona sol eliyle baskı yaparlar

²⁴⁴ Otten: MIO (1953) s.129.

Ek 2.

M.Ö. 2. bin yıl Anadolu Haritası (Lokalizasyonlar Görecelidir; özellikle Batı Anadolu yer isimleri tartışmaya açıktır). T.Bryce, Hitit Dünyasında Yaşam ve Toplum, (Çev. Müfit Günay), Ankara, 2003, s.15'den alınmıştır.

ÖZET

ÇEPEL, Sebahat. Hitit Büyü Ritüelleri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.

Çok çeşitli konuları içeren Hitit Devlet Arşivi'nde ritüel metinler oldukça büyük bir yer tutmaktadır. Bu ritüel metinlerin bir çoğunun giriş kısımlarında ve kolofanlarında ritüeli gerçekleştirenin cinsiyeti, mesleği, nereli olduğu ve ne için yapıldığı belirtildikten sonra kullanılan malzemeler sıralanmaktadır. Bu malzemelerin çeşitliliği ve miktarları ritüel sahibinin ekonomik ve sosyal statüsünü göstermektedir. Ritüellerin amacı ritüelleri yaptıran kurban sahibini büyü vasıtası ile temizlemektir. Bu kişilerin çoğunlukla kral, kral ve kraliçe, zengin kişiler ve yüksek rütbeli memurlar oldukları görülmektedir. Aynı zamanda ekonomik durumu iyi olmayan kişiler de ritüel yaptırmaktadır, ancak onlardan istenen malzemeler ekonomik durumlarına uygun olmaktadır. Ritüeli yapan görevliler de kurban sahibinin getirdiği ve ritüelde kullanılan malzemelerden bir kısmını almaktadırlar.

Büyü ile ilgili çok sayıdaki Hitit metinleri, Hiti dünyasında büyü'nün çok önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Her türlü hastalık ve rahatsızlık, kral, kraliçe ve diğer hanedan mensuplarının ölümü yeminin çiğnenmesi sonucu ölüm, adam öldürme, büyü, dedikodu, lanet, mezarların kirletilmesi, yakın akrabalar arasında cinsel ilişki, kral ve kraliçe için yapılmış temizlik ayinleri, tahta çıkma, aile bireyleri arasında geçimsizlik, arkadaşlar arasında kavga, askerlere sadakat yemini ettirilmesi, askeri bir yenilgiden sonra yapılan ayin, vekil kral atama ayini, "ağız yıkama" ayinleri, üzüm bağlarının verimsizliği, çekirge salgını ve daha birçok olayda büyü'nün gücünden yararlanmak istenmiştir.

Hitit iyi büyü'nün olumlu etkilerinin yanında kötü (= kara) büyü'nün de tehlikeli olduğu kabul edilmiştir. İyi büyü toplumun her kesiminde özellikle de

kraliyet ailesinde uygulama alanı bulmuş, kara büyü ise yapanlara ölüm cezası verilecek kadar ciddi bir suç olarak kabul edilmiştir.

Hitit Devletinde büyü'nün rolü Orta Hitit Dönemi'nden itibaren daha iyi bir şekilde belgelenmiştir. Hititlere büyü kavramı öncelikle, Anadolu'nun güneyinde ve güneydoğusunda Hurrice ve Luvice konuşulan bölgelerden özellikle Kizzuvatna'dan girmiştir.

Hitit büyücülüğünün etnolojik yönden büyük bir önemi vardır. Çünkü büyü metinleri tek bir kavram değil, tüm eski Anadolu kavimlerinin inançlarını bize yansıtan ve aktaran çok değerli bir etnolojik derleme niteliğini taşımaktadır.

Biz bu çalışmamızda Hititlerde büyü'nün ne kadar önemli olduğunu çivi yazılı belgelerden de sıklıkla örnekler vererek anlatmaya çalıştık. Bunun dışında tama yakın esas metinleri de ekleyerek çalışmamızı tamamladık.

Anahtar Kelimeler:

- 1.Hitit
- 2.Ritüel
3. Büyü
- 4.Din
- 5.Tıp

ABSTRACT

ÇEPEL, Sebahat. Magic Ritual of Hittite, Master Thesis, Ankara, 2011.

In the Hittite State Archive that includes so many items, seems to be given a big place to the ritual texts.

In the introduction and colophon parts of these rituals, it is appeared to give place to the performers sexuality, his profession, to be where from and the ritual what's 'bout. And finally the tools that is used in, is ordered. The variety and the amount of these tools depends on the sacrifice masters economic and social status. These masters are selected among the king, the king and the queen, the high ranked officials. Also the person who hasn't got a good economic condition is to be make rituals. But for this reason the tools that wanted from them is appropriate to their economic structure charging rituals, person could also take some part of these tools which is brought by sacrifice master and used in the ritual action.

The Hittites text dealing with the magic shows that it has got an important effect in Hittites world. By every kind of illness, the death of the king or the person who related with the royal family, the death as a reason of chewing the oath, killing someone, the spell, the gossip, the sexual relationship between the close relatives, seated to the throne, the purified rites that performs for the king and the queen, quarrelsome among the family members, disagreements between the friends; to be sweared the fidelity oath the soldiers, performed rite after a defeat, purifying mouth rite, unfruitfulness of vineyard, locust invasion and the much of like these events, they wanted to benefit from the magical force.

Next to the positive influence, it could be pronounced the existence of the wicked spell in the Hittite society. The every class of society, especially by royal family, applies beneficial spell. But wicked spell could be decided as

a serious crime which is punished with the capital punishment in the Hittite laws.

The role of spell began to be well documented since the Middle Period of Hittite State. As a concept, spell is gone to the Hittites from the south and southeast of the Anatolia, where was speaking Luwian and Hurrian language, especially from Kizzuwatna.

Hittites sorcery has etymologically a big importance; because of spell texts have a valuable ethnology quality that affecting and quoting all Anatolian believes.

Often, by giving examples from the cuneiform documents, we tried to explain that how important the magic for Hittite. Otherwise, by eliminate nearly all the main texts, we completed our study.

Key Words:

1. Hittite
2. Ritual
3. Magic
4. Religion
5. Medicine